

Hüseyin Rıfat

İZMİR

1914

**Aydın Vilayeti 1330 Sene-i
Malîyesi Ticaret Rehberi**

Yayına Hazırlayan
Dr. Erkan SERÇE

AKADEMİ KİTABEVİ
İZMİR 1997

İZMİR 1914

Hüseyin Rıfat

Hazırlayan: Erkan SERÇE

Birinci Baskı: Nisan 1997

İzmir kitapları 6

ISBN 975-7395-70-6

AKADEMİ KİTABEVİ

**Kâzım Dirik Mahallesi 159. Sokak 6/A
Bornova 35040 İZMİR**

Telefon/Fax: 0.232.388 45 91

© AKADEMİ KİTABEVİ

Basım Yayın Pazarlama Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi İZMİR

5846 Sayılı kanuna göre bu eserin bütün yayın tercüme ve iktibas hakları İzmir'deki Akademi Kitabevi Basım ve Yayın Pazarlama Sanayi ve ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Yayınevinin yazılı izini alınmadıkça bu kitabın tamamı veya har hangi bir kısmı çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Baskı: YENİYOL Matbaası - İZMİR

1997

SUNUŞ

İzmir, son onbeş yıl içinde, gerek, akademik ve gerekse popüler nitelikte pek çok çalışmaya konu oldu; hakkında kaleme alınan makalelerin derlendiği hacimli kitaplar yayımlandığı gibi, bazı dergiler İzmir'i konu alan özel sayılar hazırladı. Kuşkusuz şehrin kendisi, sahip olduğu geçmişiyle ve hali hazır konumuyla bu ilgi artışını fazlasıyla hak ediyor. Osmanlı Devleti'nin uluslararası sermayenin çekim alanına girmesiyle birlikte hızla yükselişe geçen İzmir, bir yandan ekonomik ve siyasal oluşumdan içindeki rolüyle, diğer yandan kozmopolit yapısıyla, incelenmesi zorunlu şehirlerin üst sırasına yerleşmiştir. Antik dönemdeki önemi bir yana bırakılacak olursa, yalnızca yukarıda belirttiğimiz özelliği bile araştırmaların artışını açıklayabilecek gerekçeyle sahiptir. Nitekim daha 1920'lerde dünyanın çeşitli şehirlerini incelemeye yönelik Amerikalılar'ın, Akdeniz havzasında İstanbul ile İzmir'i seçmeleri tesadüf değildir.

Yabancıların İzmir'in çeşitli yönlerini ayrıntılı olarak tanımaya yönelmeleri, şehrin artan ticarî önemine paralel olarak, XIX. yüzyılın ikinci yarısında yoğunlaşmıştır. Hüseyin Rıfat'ın da belirttiği gibi, Avrupalılar İzmir hakkında işlerine yarayabilecek en küçük bilgi kıvrıntılarını bile derlemekten geri durmamışlardır. Avusturya - Macaristan İmparatorluğu İzmir Konsolosu Dr. Karl von Scherzer'in 1873'te Viyana'da yayımladığı **La Province de Smyrne** adlı kitabı ile Fransa'nın İzmir Konsolosu F. Rougon'un **Smyrne Situation Commerciale et Economique** başlığıyla 1892'de Paris'te basılan kitabı, bu türün ilginç ve kapsamlı örneklerini oluşturur. Scherzer'nin kitabının önsözünde belirttiğine göre amaç, "*Ön Asya'nın coğrafik, ekonomik, ve entellektüel durumu üzerine ve özellikle de Türkiye'nin ikinci büyük şehri ve önemli bir ticaret merkezi olan İzmir'in zengin kaynakları, yabancı kültür, bilim ve girişimciliğine uygunluğu üzerine yeni ve mutlu olanaklara yol açarak saptamalarda*" bulunmaktadır. Bu arada **Indicateur des Professions Commerciales et Industrielles de Smyrne de l'Anatoli etc.**, başlığıyla yayınlanan yıllıkları da unutmamak gerekir. Böylece Avrupalılar İzmir'de meydana gelen değişiklikleri yıl yıl izleyebilmektedir.

Türkler'in bu türde yayım faaliyeti XX. yüzyılın başına kadar, İmparatorluğun tüm vilayetlerinde "genel" olarak uygulanan "resmî" salnamelerin yayınlanması düzeyinde kalmıştır. Bu çerçevede, ilki Hicri 1296 (1879) senesinden 1326 (1908) senesine kadarki dönemde, Aydın Vilayeti'ne mahsus olmak üzere 25 adet salname yayınlanmıştır. Bilindiği gibi, vilayet salnameleri ilgili vilayetin yönetim birimlerini, görevli listelerini, vilayetin yerleşim alanlarındaki bina, ağaç, hayvan, araba vb. miktarlarını, beldenin yerleşiklerinin sayısını, cinsiyet, mezhep ve etnik köken açısından oranlarını, beldedeki ticaret ve ekonomik faaliyetlerini, okulları, hastaneleri, kütüphaneleri vilayette yayınlanan gazeteleri, ya-

bancı devlet temsilcilerini, beldenin tarihi ve coğrafi özelliklerini ayrıntılı biçimde belirlemek amacıyla düzenlenmişlerdir.⁽¹⁾ Bu açıdan düşünüldüğünde, son derece önemli bilgiler içerdiği aşîkâr olan salnameler, konu ile ilgili araştırmacılar için vazgeçilmez birer kaynaktır. Ancak sahip oldukları "resmî" niteliğin üstüne çıkamayan salnameler, bir ikisi hariç, genellikle yasak savar bir anlayışla ve birbirlerinin bilgilerini tekrarlar mahiyette hazırlanmışlardır. Bu nedenle çoğu zaman hayal kırıklığı yaratmakta, hatta bazen yanıltıcı bir rol oynamaktadır.

Aydın Vilayeti'ne ait ilk özel yıllık, Hizmet gazetesi yazarlarından Cevad Sami ile İzmir Maarif Müdürlüğü muhasebe memurlarından Hüseyin Hüsni Bey'in Aydın Vilayet-i celilesinin ahvâl-i tabiiye, ziraiye, ticariye ve iktisadiye vesair ahvâlinde bahis 1321 sene-i maliyesine mahsus Nevsal-ı İktisad adıyla 1905'te hazırlayıp yayınladıkları kitaptır. Hüseyin Rıfat'ın aktandığına göre, yazarları tarafından önce Muhtıra-ı Sâl adıyla yayınlanmak istenen kitabın basımı için gerekli izin kitabın adı değiştirilmek şartıyla ancak sekiz ayda alınabilmişti.

Nevsal-ı İktisad, İzmir'de "olan"ı değil de "olması istenen"i aktarması açısından resmî salnamelere benzer bir görünüm sergilemekle beraber, pek çok yönden salnamelerden ayrılır. Nevsal-ı İktisad'ta vilayetin yönetim yapısına ilişkin bilgiler yer almaz. Bunun yerine İzmir'de İktisadî önemi olduğu varsayılan her konuya yer verilmeye çalışılmıştır. Yazarlarınca her yıl yayınlanması düşünülen Nevsal-ı İktisad, Hüseyin Rıfat'ın ifadesiyle "devr-i sabıkın bir takım seyyiat-ı ahvali" nedeniyle devam ettirilememiştir.

Yeni harflere aktararak sunduğumuz, Hüseyin Rıfat'ın, 1330 sene-i Maliyesine Mahsus Ticaret Rehberi, Aydın Vilayetine ilişkin düzenlenen özel yıllıkların ikinci örneğini oluşturmaktadır Fasiküller halinde düzenlenen eserin ilk fasikülünün yayını, dönemin önde gelen İzmir gazetelerinde Ahenk'te şu satırlarla duyurulmuştu;⁽²⁾ "*Hizmet ve Dellal gazeteleri müdür ve muharrir-i sabıkı Hüseyin Rıfat Bey tarafından vilayetimizin ticarî, iktisadî vesair bir çok nokta-ı nazarlarından şiddetle muhtaç olduğu malumat ve tafsilat-ı muhtevi olmak üzere (Ticaret Rehberi) namı altında gayet zengin, rengin bir eser neşr edilmeğe başlandığını, hatta bunun birinci formasının da intişar ettiğini gönderilen bir nüshasının mütalaasından anlıyoruz.*

Bu eser - müessirinin beyanına göre - yalnız muhteviyat olarak bin sahifeyi tecavüz edecek, asar-ı cedide ve atıkaya ait beşyüzü mütecaviz resimle müzeyyen olacak, bundan maada İzmir'in mütehhiz zevatının fotoğraflarını da ihtiva edecektir. Bu çıkan birinci forması yirmi zatın resimleriyle böyle müzeyyendir. Mühim bir eseri vücuda getirmek büyük bir fedakarlığa muhtaç olduğu gibi, bunu iktiham etmek de şüphesiz ebedi bir muvaffakiyet add edilecektir."

Hüseyin Rıfat'ın eseri kendinden önce yayımlanan salnamelerden ve Nevsal-ı İkti-

---

1) Özer Ergenç, "Salnamelerde İzmir", 1885 - 1985 Türkiye Ekonomisinin 100 yılı ve İzmir ve İzmir Ticaret Odası Sempozyumu, İzmir, 1985

2) Ahenk, 12 Mart 1914

sad'tan önemli farlarda ayrılmaktadır. Öncelikle eserin hemen hemen her satırında Hüseyin Rıfat'ın gazeteci kimliği, hem de muhalefeti ön planda tutar bir şekilde kendini göstermektedir. O İzmir'i turist davet eder bir üslupla anlatmaz; sorunlarını öne çıkarır, konunun uzmanlarına başvurur, hatta bazen sayfalarını doğrudan onlara terkeder. İzmir'in nüfusunu tartışır, belediyeyi eleştirir, ziraatin, ticaretin geliştirilmesi için öneriler getirir. İkinci olarak eser, dönemin önde gelen şimalarının fotoğraflarına yer vererek, adeta İzmir'in elit tabakasının bir panoramasını sunmaktadır. Bunun yanında içerdiği reklamlar ile, bizim savaş öncesi İzmir'ini tanımamızı kolaylaştırır. Ne yazık ki, savaş, Hüseyin Rıfat'ın yaklaşık bin sayfa olarak planladığı eserin büyük kısmının yayını engellediği gibi, daha sonraki yıllar için de projenin sürdürülememesine yol açmıştır. Eserin bu haliyle de büyük yararlar sağlayacağını umuyorum.

Hüseyin Rıfat'ın bu kitabını yayına hazırlarken, metni olduğu gibi vermeyi tercih ettik. Reklâm metinlerini ve fotoğrafları bir iki küçük değişiklikle özgün boyutlarında tutmaya çalıştık. Ne yazık ki metinden iki parçayı çıkarmak zorunda kaldık. Bunlardan ilki Ziraat Mektebinin anlatıldığı bölümde, mektepte okutulan ders müfredatıdır. İkinci kısım ise viyayetten toplanan vergilerin kazalara göre dökümünü içeren cetvellerdir. Son derece önemli olduğunu düşündüğümüz bu bilgiler, büyük karmaşa ve hata barındırıyordu. Yine de merak edenler, eserin orijinaline bakabilirler. İç kapakta da görüleceği gibi Hüseyin Rıfat, eserine oldukça ve kapsamlı bir başlık koymuştur. Ancak içerdiği bilgiler göz önüne alındığında **İzmir 1914** başlığını daha uygun olacağını düşündük. Umarım bu müdahalemiz, yazara karşı bir saygısızlık olarak değerlendirilmez.

Sayın Prof. Dr. Ömer Faruk Huyugüzel, İzmir şair ve yazarları üzerine yayınlanmamış çalışmasından Hüseyin Rıfat'a ait bilgileri bizimle paylaşma inceliğini gösterdi. Çoşkun Akar dostum kitabın biçim kazanmasında büyük emek sarfetti. Sayın Emrehan Küey, İzmir'e ilişkin kitap basma cesaretini, herşeye rağmen tekrarlamaktan çekinmedi. Hepsine teşekkür ederim.

Dr. Erkan SERÇE
Şirinyer / İZMİR
Mart 1997

HÜSEYİN RIFAT IŞIL (1878-1954)

Hüseyin Rifat Işıl, Sultan Abdülhamit devri İzmir'inin tanınmış avukatlarından ve eski Aydın, Manisa ve İzmir müstantiklerinden Kadızade Hafız Efendi'nin (Ölümü 6 Ocak 1907)⁽¹⁾ oğludur. Kadızadeler İzmir'in köklü ailelerinden birisidir. Hüseyin Rifat'ın ağabeyi avukat İbrahim Refik de İzmir'in eski gazetelerinden *Hizmet*'i bir süre neşretmiş olmakla tanınmış bir şahsiyettir.

İbnülemin Mahmut Kemal'in verdiği bilgiye göre⁽²⁾ Hüseyin Rifat 1878'de İzmir'de doğmuştur. Yazar ilk tahsilini İzmir'de Namazgâh mezarlığının bitişiğindeki mahalle mektebinde yapmış, bu arada devrin ünlü kitapçısı Hafız Ahmet Sabri Efendi'den de özel dersler almıştır⁽³⁾. Bu özel derslere babasının yazıhanesinde çalışan birisinden aldığı Fransızca derslerini de ilâve etmemiz gerekiyor. Sonradan Ömer Hayyam ve Mevlânâ'nın rübailerini Türkçe'ye çevirmiş olmasına bakarak onun bu çocukluk ve gençlik yıllarında Farsça'yı öğrenmek için de özel dersler aldığını söylemek mümkündür. O, ilk tahsilini takiben İzmir Rüşdiyesini de bitirdikten sonra Halit Ziya'nın hocalık yaptığı idadiye kaydolmuş, ancak burayı bitiremeden son sınıfta, başka bir kayda göre altıncı sınıfta bir disiplin mesalesinden dolayı tahsilini yarıda bırakmak zorunda kalmıştır. Okuldan ayrıldıktan sonra Nazret Hilmi'nin idaresinde bulunan *Hizmet*'te çalışmaya başladığına göre ayrılışı 1896'da olmuş olmalıdır⁽⁴⁾. Başarısız bir ticaret denemesinden sonra tekrar döndüğü *Hizmet*, Tevfik Nevzat ve arkadaşlarının 1902 yılı sonlarında sürgüne gönderilmesiyle kapanınca Hüseyin Rifat ünlü bilgin Mahmud Esat Efendi'nin tavsiyesiyle İstanbul'da Darülfünun'un Eczacılık bölümüne kaydolmuştur. Sınıfında her sene birinci olmasına rağmen diploma alacağı yıl, evvelce tartışmış olduğu bir hoca, mezuniyetine engel olmuş, buna duyduğu öfkeden dolayı da Yunanistan'a kaçmıştı. Ancak Konsolosluk görevlileri tarafından İstanbul'a dönme-ye ikna edilen yazar, bu hareketinin cezasını verilen teminata rağmen İstanbul'da yedi ay tutuklu kalmakla ödemıştır. Hüseyin Rifat bu tutukluluktan ancak aile dostlarının yardımıyla kurtulabildi. İzmir'e dönmesini ihtar ederek kendisine mektep diplomasını verdiler ve o da buna uyarak İzmir'e dönüp 1906 (1322) tarihinde İzmir'in en eski eczanelerinden olan Şifa (sonraki adıyla Eczacıbaşı) eczanesini açtı⁽⁵⁾. Ancak bu mesleğe pek uyum sağlayamadığından bir buçuk yıl sonra

1) Ahenk, nr. 3286 8 Kânunısani 1907

2) İ. M. Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, cüz VIII, İstanbul, 1970, s. 1465-1467

3) H. Rifat, "Benim Gözümle *Hizmet*'in Tarihi 2" *Hizmet*, nr. 389, 9 Nisan 1926

4) *Hizmet*'in Nazret Hilmi'nin idaresine geçişi için bkz. *Terakki*, nr. 4, 9 Mayıs 1312

5) H. Rifat, "Ölümlerle Mülakatlarım", *Anadolu* nr. 5853, 4 Mart 1934

eczaneyi elden çıkaran yazar, tekrar gazeteciliğe dönmüş, bu arada İzmir'de ve Yunan işgalinden sonra da İstanbul'da içki imâl ve satış işleriyle uğraşmıştır. İstanbul'dayken bir süre de Seyr-i Sefain Meclisi İdare Heyeti üyeliğinde de bulunan yazar, meclisin ilgası üzerine bir ara da Maarif Matbaası memurluğunda bulunmuştur.

Hüseyin Rıfat İzmir'de esasen gazeteciliği, şiirleri ve yakın çevresinde uzun yıllar bulunduğu Eşref ve diğer İzmirli şahsiyetler hakkındaki hatıra yazılarıyla tanınmış bir yazardır. Onun gazeteciliği çocuk yaşlarında devam etmeye başladı. *Hizmet* gazetesi idarehanesinde başlamış, idadiden ayrılınca o sırada Nazret Hilmi'nin idaresinde bulunan *Hizmet*'te, 1896 yılında idare kâtibi olarak çalışmaya başlamış, Tevfik Nevzat'ın tekrar idareyi ele aldığı 1900-1901 yıllarında da gazeteye "muharir" olmuştur. Necip Türkçü, Mehmet Şeref gibi şahsiyetlerin "Türkçe yazmak çığır" çerçevesinde yazılar yazdıkları bu devrenin sonunda *Hizmet* kapanınca İstanbul'a giden Hüseyin Rıfat, gazetenin ağabeyi İbrahim Refik idaresinde 1904 haziranında yeniden çıkması üzerine⁽⁶⁾ oradan yazılar göndermiş, 1906'da Eczacı mektebini bitirip döndükten sonra da gazetenin "umur-ı tahririyeye ve idariyesi"ni tekrar ele almış⁽⁷⁾ ve bu şekilde *Hizmet*, II. Meşrutiyet'in ilk yıllarına kadar zaman aman kapatılmasına rağmen yayınlanmıştır. Gazetenin bu devrede kapanışı, İttihatçıların, bazı karar ve icraatlarını, başka bir deyişle İttihatçı kadronun devlet adamı gibi değil de komitacı gibi davranmalarını tenkit etmesi yüzünden olmuştur. Aslında bu kapanış bir dayak hadisesiyle birlikte gerçekleşmiştir. O devre ait birçok hatıra da anlatıldığı gibi Mahmut Muhtar Paşa zamanında İzmir'de uyanan İttihat ve Terakki Cemiyeti aleyhindeki hava ve yapılan eleştiriler sonucunda İttihatçılar İstanbul'da olduğu gibi İzmir'de de kendilerine muhalefet eden bazı gazetecileri çeşitli baskı ve tehditlerle sindirmeye çalışmışlar, tuttukları bazı fedailer vasıtasıyla bunları dövdürmüşlerdi. Bu dayak olayında yazarın Frenk mahallesi veya Kordon'da başında şapkaıyla ve ecnebi kadınlarla pervasızca gezmesinin muhafazakâr çevrelerde uyandırdığı kızgınlığın da şüphesiz tesiri vardır. Böylece *Hizmet* yazarları Hüseyin Rıfat ve Niyazi Beyler, bundan başka Mülhakat gazetesi imtiyaz sahibi Ahmet Refik, Mülhakat ve Köylü gazeteleri başyazası Kantarağasızade Ömer Selâhattin Beyler İttihatçı fedailerin tecavüzüne uğramış, bazıları yedikleri dayak yüzünden uzun süre hastanede yatmışlardır⁽⁸⁾. Hüseyin Rıfat'ın başına gelen hadise Ahenk gazetesinde şöyle bir haberle kamuoyuna duyurulmuştur: "*Hizmet ve Dellâl gazeteleri sahibi Hüseyin Rıfat Bey ile Fransız tebeasından Cezayirli Halil Efendi evvelki akşam Kordon'da müinâzaa ederek Halil Efendi bastonla Hüseyin Rıfat Efendi'yi başından cerihadâr eyle-*

6) İzmir, nr. 364-20, 2 Temmuz 1904

7) H. Rıfat, "Benim Gözümlle *Hizmet*'in Tarihi 9", *Hizmet*, nr. 397, 21 Nisan 1926

8) Bkz. Orhan Rahmi, "Ömer Selâhattin tahrir hayatını anlatıyor", *Hizmet*, nr. 902, 18 Kânunievvel 1927. H. Rıfat, "Benim Gözümlle *Hizmet*'in Tarihi, 10", *Hizmet* nr. 398, 22 Nisan 1926, Ahmet Bedevi Kuran, *İnkılâp Tarihimiz ve Jön Türkler*, İstanbul, 1945, s. 276-277

miştir. Ceriha oldukça ehemmiyetlidir. Mecruh Hüseyin Rifat Bey Gureba Hastanesine nakl ile tedavisine ihtimam edilmiştir⁽⁹⁾".

Aslında Hüseyin Rifat İttihat ve Terakkî hareketinin İzmir'deki en samimi taraftarlarındandı. Hattâ Sultan Abdülhamit iktidarının son yıllarında Dr. Nazım'ın İzmir'de kurduğu gizli cemiyetin 6 numaralı üyesiydi⁽¹⁰⁾. Bir jurnal sonucu 1907 yılının son aylarında tutuklanan Mehmet Mecdet, Resmolu Mithat gibi "mefsedet erbabı" olmakla suçlanan şahsiyetlerin arasında o da vardı ve yazar bu badiyeden hapsedilip İstanbul'a sevkedilmekten ancak tanıdıkları sayesinde kurtulabilmişti⁽¹¹⁾. Gene II. Meşrutiyet öncesinde Rumeli'de meşrutiyetin ilânı için askerleriyle beraber dağa çıkan Enver (Paşa) ve Niyazi gibi İttihatçıların isyankâr hareketlerine engel olmak için Anadolu'dan, bu arada tabii İzmir'den Selanik'e gönderilen askerler arasına Hüseyin Rifat da katılmıştı. Tabii bu kuvvetler, telkin yoluyla İttihat ve Terakkî Cemiyeti'ne sadakatleri temin edildikten sonra Manastır'a gönderilmiş ve meşrutiyetin ilân edilmesinde önemli bir rol oynamışlardır. Bu bakımdan Ahmed Bedevi Kuran'ın yazarımız hakkında söylediği "... Hüseyin Rifat bey İttihat ve Terakkî'nin İzmir şubesine devr-i Hamidide intisab etmiş ve İzmir'den Manastır'a gönderilen askerler arasında rol oynamış inkılâpçılardandı" sözleri⁽¹²⁾, onun bu yıllardaki tutum ve hareketlerinin isabetli bir şekilde ifade etmektedir. Ancak İttihatçıların II. Meşrutiyet'ten sonra izledikleri baskıcı siyaset birçokları gibi Hüseyin Rifat Bey'i de Cemiyet'ten soğutmuş, Hizmet ve Köylü gazetelerinde yazdığı yazılarla genel olarak Cemiyet'in politikasını ve İzmir Valisi Mahmut Muhtar Paşa'nın icraatını eleştirmesine yol açmıştı.

Hüseyin Rifat Hizmet gazetesindeki yazılarının yanı sıra II. Meşrutiyet döneminin serbest ortamı içinde 1908 ağustosunda başlığında bir horoz resmi bulunan Kukuruk adlı bir mizah gazetesi de çıkarmıştır. Çok fazla devam etmeyen bu gazete, o devirde çıkan Edep Yahu ve İbiş gibi mizah gazetelerinden seviye itibarıyla oldukça geridedir. Kukuruk'un kapanmasından sonra yazarımız Dellâl adıyla bir başka mizah gazetesi çıkarmış olmakla birlikte bu gazetenin hiç bir nüshası kütüphanelerde bulunmamaktadır. Musavver Emel, nr. 2, 17/30 Eylül 1325/1909'da "Bu kere Kadızade Hüseyin Rifat Bey biraderemizin idaresi altında neşredilmeye başlanan Dellâl refikimizi tebrik ile devamını temennî ederiz." ifadesiyle duyurulan bu gazetenin mahiyeti hakkında tabiatıyla bir şey söylemek durumunda değiliz.

Hizmet gazetesi yukarda sözünü ettiğimiz eleştiriler ve dayak olayı sonucunda Cumhuriyet'e kadar bir daha çıkmamak üzere 1910 ocağında kapandıktan sonra Hüseyin Rifat, birkaç yıl basın yayın dünyasında çekilmiş görünür. 1914 ni-

9) Ahenk, nr. 4100, 9 Kanunısanı 1910

10) H. Rifat, "Eşref'te Hayal Sıkutu 15", Vakıf, nr. 9662, Aralık 1944

11) Geniş bilgi için bkz. H. Rifat, "Ölümlerle Mülakatlarım" Anadolu, nr. 5853, 4 Mart 1934

12) Kuran, A.g.e., s. 277

sanında İlham adlı bir edebiyat dergisiyle yeniden ortaya çıkar. Bununla birlikte şiir bakımından zengin olan bu derginin yayını da fazla sürmemiştir. Onun II. Meşrutiyet'in sonunda çıkardığı başka bir yayın organı da 1919'da İstanbul'da çıkmış olan Deccal adlı mizah gazetesidir. Ancak nüshalarını göremediğimiz bu gazete hakkında bir şey söyleyecek durumda değiliz.

Hüseyin Rıfat'ın yazı hayatı tabiatıyla Hizmet'te başlamıştır. Bilebildiğimize göre ilk yazısı Hizmet, nr. 726, 3 Şubat 1894'te çıkan Halit Ziya tesirindeki bir mensur şiirdir. Sık sık kapanıp yeniden çıkan bu gazetede onun 1928 şubatına kadar çok sayıda makalesi, şiiri ve hatıra yazıları çıkmıştır. 1907 eylülünden itibaren İzmir gazetesinde de bazı makaleler neşreden yazar II. Meşrutiyet'te Hizmet ve Köylü gazetelerindeki siyasi yazıları dışında Kukuruk, Dellâl, İlham ve Decal gibi kendi çıkardığı gazete ve dergilerde mizahî yazı ve şiirler yayınlamıştır. Cumhuriyet'in ilânından sonra Kahkaha, Yeni İbis ve Yeni Gün gibi gazetelerde -ki bu gazetede çıkan yazıları Ekim-Kasım 1925'te İskenderiye'den gönderilmiştir- ve Fikirler dergisinde daha ziyade makaleler ve mizahî yazıları çıkan yazarın bu devrede en çok yazdığı gazete Haydar Rüştü'nün Anadolu gazetesi olmuştur. 1933-1934 yıllarında bu gazetede onun birçok kıtası dışında çeşitli İzmirli şahsiyetler hakkında yazdığı "*Ölümlerle Mülakatlarım*" başlıklı hatıra yazıları (Ocak-Nisan 1934) bulunmaktadır. Onun İzmir basınındaki son yazıları 1946-1950 arasında Demokrat İzmir gazetesinde çıkan birkaç şiir ve makaledir.

Hüseyin Rıfat'ın İstanbul gazete ve dergilerinde de şüphesiz birçok yazısı çıkmıştır. Servet-i Fünun (Uyanış) ve Yeni Sabah dışında en fazla yazısı İzmir'den arkadaşları Hakkı Tarık Us'un çıkardığı Vakıf gazetesinde bulunmaktadır. Temmuz 1928-Haziran 1929 arasında Eşref'in şiirlerini ve şaire dair hatıralarını elindeki notlara göre yayınlayan yazarımız -ki bu notların bir kısmı 1928'de çıkan Şair Eşref'in Külliyyatı adlı eserde toplanmıştır-, 1944 kasım ve aralık aylarında da "*Eşref ve Hayatı*" başlığını taşıyan uzun bir inceleme neşretmiş, böylece yakından tanıdığı ve uzun bir süre birlikte bulunduğu Eşref'in hayatı ve şiirine dair oldukça değerli bir malzeme edebiyat araştırmacılarının istifadesine sunmuştur.

Bir bütün olarak bakıldığında Hüseyin Rıfat'ın yazı hayatı oldukça dağınık görünmektedir. Şair bu şiirlerinden hece vezniyle yazmış olduklarını Kırık Kaval'dan Sesler kitabında toplamış bulunmaktadır. Öte yandan Mevlana, Ömer Hayyam ve diğer İran şairlerinden yaptığı rûbai çevirileri de Yahya Kemal'in, hattâ Moralizade Rıfat Ahmed'in yaptıklarından geridedir. Onun değeri gazeteciliğinde ve İzmirli şahsiyetler, özellikle de Eşref'le ilgili olarak yazdıklarında yani hatıra yazılarında aranmalıdır. Ancak bu hatıra ve inceleme yazıları da oldukça plansız bir şekilde ve savruk bir dille kaleme alınmış olmaları dolayısıyla kusurludurlar.

Prof. Dr. Ömer Faruk HUYUGÜZEL

"Hizmet" ve "Dellâl" Gazeteleri Müdür ve Muharrir-i Sabıkı

Hüseyin Rıfat

Coğrafi, Tarihî, İdarî, Ziraî, Ticarî, Sinaî, Adlî, Malî, Sıhhî, İctimaî Malûmât ve
İstatistiklerle Müzeyyen ve Musavver

AYDIN VİLAYETİ

1330 Sene-i Malîyesi

TİCARET REHBERİ

yahud

[Bünye-i İctimaîye-i Vilayeti Teşrih]

GUIDE COMMERCIAL

DU VILAYET DE SMYRNE

ILLUSTRÉE

CONTENANT DES ARTICLES & DES STATISTIQUES,
HISTORIQUES, GEOGRAPHIQUES, ADMINISTRATIVES,
ECONOMIQUES, AGRICULTURES, INDUSTRIELLES ET
SOCIOLOGIQUES

PAR

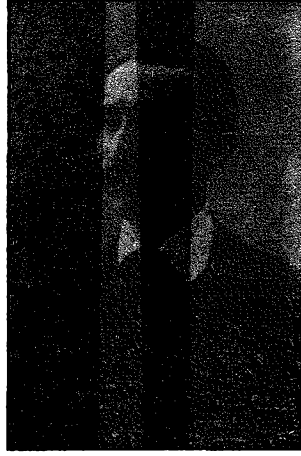
HUSSEIN RIFAT

—Première année—

1914

Muharrir-i Kitap

Mukaddime

İzmir, Avrupa'nın en mühim merakiz-i medeniyesiyle suret-i daimede münâsebat-ı ticariyede bulunmak itibariyle ehemmiyeti yalnız Anadolu'nun bir iskelesi olmakla kalmamış; ismi, belki bütün dünyanın birinci derecede değil, fakat her halde ikinci derecede hâiz-i şöret ve kıymet ticaretgâhları meyanında zikr ve tadâd edilmekte bulunmuştur. Âlem-i ticaretçe ehemmiyet ve kıymeti bu derece bâlâ-ter olan şehir-i şehirimizin ne gibi muâmelât, münâkalat ve mübâdelata bir sahne-i cereyan olduğunu bugün eminizki pek çoklarımız bilmeyiz.

Hâlbuki Avrupalılar, hatta bizden pek uzak bir mesafe ile ayrı bulunan Amerikalılar bile İzmirimiz hakkında en hurde tafsilata kadar malûmat-ı kâfiye edinmişlerdir. Çünkü elbine-i muhtelifede intişar eden kitaplar, rehberler vasıtasıyla bir fikr-i mahsus peyda edebilmişlerdir. Binâenaleyh en kıymetdâr en mühim ecza-yı memleketimizden olan sevgili İzmirimizi yerlilerimizin, Anadolu-lularımızın, hasılı umum Osmanlı nâm-ı mübeccelini taşıyan bilumum vatandaşlarımızın hakkıyla bilmemesi, tanımaması, malûmat-ı vasiyesi hakkında bir fikir icmâli edinememiş olması kadar şâyân-ı teessür ve teessüf bir şey olamaz.

O İzmir ki bugün bütün Avrupalılar'ın magbût ve mahsûdudur; o İzmir ki devletimizin temin-i bekâ ve şevketi için lâzım olan, gıdanın, usârenin en başlıcasını mahsûl yetiştirmekteki kabiliyeti ve bu mahsûlatın feyz ve bereketi, servetinin mebzûliyeti, muamelâtının vüsat ve ehemmiyeti, mekşûf ve gayr-ı mekşûf

yüzlerce cinsteki madenin, her birinden muazzam kâşaneler, mühib zırhlılar imaline salih keresteler çıkaran ormanlarının, malik olduğu tekmil araziye irvâ ve iskâya müsait enhârlarının kesreti gibi esbâb-ı adide ile bahşâyış-i ilâhinin en parlağına mazhurdur.

Avrupalılar böyle zengin bir vilayet hakkında ciltler dolusu yazılar yazmışlar, bu yazılarıyla milletlerinin o memleket hakkında, tevsi-i malûmatına çalışmışlardı. İşte bu cihetten dolayı muhtasaran vilayetimizin ticaret ve servet-i umumiyesi hakkında malûmat-ı lâzimeyi havi Türkçe bir kitap neşr edilmemesi büyük bir noksandır. Biz bu noksanı mümkün mertebe örtmek arzusuyla şu eserimizi tab' ve neşre mütecâsir oluyoruz.

Teşebbüsümüz; biliriz, üstesinden güç gelinebilecek bir emr-i azime atılmak demekse de hüsn-i niyetimiz bu sabû'l-mürûr yolu kat' eylemek hususunda bize bir rehber-i kuvvi olacaktır.

Bu hizmeti bizden daha evvel deruhte ederek aynı fikirle bundan on sene evvel "Nevsâl-i İktisat" isminde bir kitap neşr ve telif eyleyen Cevad Sami ve Hüseyin Hüsnü bey kardeşlerimizin bu uğurda masrûf olan himmetlerini burada ber-âverde-i lisan takdir eylemeyi bir vecibe-i kadr-şinâsi addeyleriz.

Onların bu tarik-i mesaide devamlarına devr-i sabıkın bir takım seyyiat-ı ahvali mâni olmuştu. O vakit o kitabın neşri hususunda ruhsat istihsâlîne bile — ismini Muhtra-i Sâl'den Nevsâl-ı İktisat'a tebdil suretiyle — ancak sekiz ayda muvaffak olabilmişlerdi.

İşte onların bu gibi zaruriyetle sinin-i âtiyeye mahsus olanlarını neşr edemedikleri kitabı — ki o da bunun gibi vilayetimizin ahval-i umumiyesinden bahis idi — bu defa da biz Aydın Vilayeti Rehber-i Ticareti nâmı altında bu seneden itibaren neşre başlıyoruz.

Karilerimizi bu seneye mahsus olan ciltte o kadar intizama riayet edemediğimizi göreceklerdir. Fakat gerek mübâhis-i mütenevvianın ve gerek resimlerin sırasıyla dercine ancak gelecek seneden itibaren muvaffakiyet hasıl olacağı cihetle bizi nazar-ı af ile görebilirler.

Burada mütememkin Fransızlar'ın bile, menabi-i istihbariyeleri, vesait-i tab' ve tertibiyeleri pek mebzûl olduğu halde gerek nefasetince ve gerek muhtevisinin tenevvü ve kesretince bizim kadar muvaffak olamadıkları düşünülürse kitabımız mesaimizin derecesini tayin hususunda bir miyar olabilir.

Eserimiz, ser-â-pâ Aydın Vilayeti'nin ticareti, ziraati, sanatı, serveti, maarifi, ahval-i tarihiye ve tabiiyesi ve sairesi hakkında hatıra gelebilecek her türlü mübâhis ve malûmatı ihtiva eyleyeceği gibi derununa ayrıca vilayetimizin umumî ve her kazanın hususi haritaları ve plânı dahi konulacak ve âsâr-ı âtika ve cedideye ait bir çok resimlerle müzeyyen bulunacaktır.

Muhterem karilerimiz peyderpey intişar edecek formalar delâletiyle bizim burada zıkr ve tadad eylemek istediğimizden ziyade bir fikir edinmiş olacıklarından daha ziyade tatvil-i makalı zâit addederek sözümüze hitam veriyor ve Allah'tan tevfik eyliyor(uz).

Hüseyin Rıfat

Dördüncü Kolordu Kumandanı
Pertev Paşa Hazretleri

Belediye Reisi
Refik Bey

Ahval-i Tabiiye-i Vilayet

Vilayetimiz; Asya-yı Sugra veya Asya-yı Osmanî denilen Anadolu hıttasındaki sair Osmanlı vilayetlerinin en büyük ve en mamur ve mühimlerinden madûd olup Anadolu kıtasının hemen bütün sevahil-i garbiyesini işgâl ve şark tarafından dahi ta Anadolu'nun iç taraflarına kadar imtidad eder. Midilli Adası'nın tam karşısında ve 39°-10' arz-ı şimâlinde yani Madras Dağı'ndan başlayarak sevahil-i garbiyenin müntehâ-yı cenûbisine yani 36°-5' arz-ı şimâliye kadar uzanır. Paris'ten geçen nısfü'n-nehâr dairesi itibariyle de 23 ile 27 tûl-i şarki derecesi arasında vakidir. Şimâl-i garbiden cenûb-i şarkiye olan tûl âzamî kuş uçuşu hesabıyla dörtyüz kilometre ve Sakız'ın karşısında olup aynı nâm ile üzerinde livasına mülhak bir kaza merkezi bulunan Çeşme şibh-i ceziresinden hudut-ı şarkiye kadar garptan şarka olan arz-ı âzamî dahi yine kuş uçuşu hesabıyla 245 kilometredir. Mesahe-i sathiyesi tahminen 53000 kilometre murabbı olup 70 milyon dönüm demek olan bu arazinin fenn-i ziraatin umumiyet üzere ayırdığı aksam-ı erbaadan en büyük ve mühim kısmı gayr-ı kabil-i ziraat, ancak nısıf derecesi mevrû olmak üzere bir kısmı da kabil-i ziraat ve bir kısmı ise ormandan müteşekkildir.

Vilayetimiz, şimâlen Hüdavendigâr Vilayeti'nin Karesi Sancağı, şarken yine mezkûr vilayetin Kütahya ve Karahisar-ı Sahib ve Konya Vilayeti'nin de Hamid ve Teke sancaklarıyla mahdud ve cenûben Teke Sancağı ve Antalya Körfezi ve Rodos Adası açıkları, garp cihetinden dahi kâmilten Adalar Denizi'yle muhat ve mahduttur.

Gureba Hastanesi Ser-tabibi
Operatör Mustafa Enver Bey

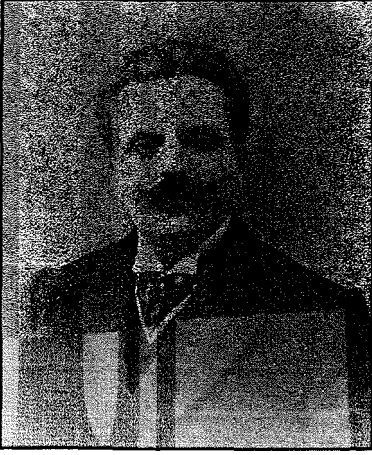
"Ahenk" Gazetesi Sahibi
Ali Nazmi Bey

Gerek ikliminin letâfeti, gerek arazinin kuvve-i inbatıyesi ve gerek servet-i tabiiyesi nukat-ı nazarından Anadolu'nun en güzel yerlerini câmi olan vilayetimizin sevahili büyük, küçük birçok körfez, koy, şibh-i cezire ve tabiî, mahfuz pek lâtif limanları havidir.

Vilayetimizin vasat ve cenûp cihetleri dağlık ise de bu dağların ekserisi ormanlar, meralarla mestur olup gayet lâtif vadilere, birçok ırmak ve derelerle iskâ ve ırvâ olunan münbit ovalara tesadûf olunur. Başlıca dağları Asya-yı Osmani'yi iki cesim sath-ı maile ayıran ve Toros silsile-i cibalinin şuatından madud olan Urla şibh-i ceziresi üzerindeki sath-ı bahirden 2300 metre irtifayı haiz *Montagne de la neige* ismindeki Bozdağ ile Manisa ve İzmir arasındaki Yamanlar Dağı ve Bozdağ'dan inşia eden Akdağ, Acem Dağı, Kocak, Ceviz, Cuma ve vilayetin hudut-ı şimâlisini tefrik eden Madras, Uzunca Yayla, Demirci, Kula, Yund ve cihet-i şarkisinde yani Denizli şehrinin üstünde kâin Baba Dağı ve Denizli'nin cenûb-i şarki cihetinden başlayan Bozdağ namlarındadır.

En büyük dağlar ahiren müstakil bir hâle ifrağ edilen Muğla Livası dahilindedir ki bunun "Latmos" tesmiye edileni sath-ı bahirden 4500 metre mürtefidir.

Vilayetimizin enhârî şimal veya cenûba doğru az bir meylen ile hemen umumiyet üzere şarktan garba teveccüh ederek Adalar Denizi'ne akarlar. En büyükleri Büyük Menderes ve Gediz nehirleri olup bunlardan başka Küçük Menderes, Bakır Çayı, Tahtalı Çay, Sarı Çay suları vardır. Bunlardan "Büyük Menderes" Konya Vilayeti'ne tâbi Dinar Dağları'ndan nûban ile Denizli cihetinden Vilayetimiz arazisine girip küçük Milet harabesi kurbinde kâin bir noktadan, "Gediz" Hüdavendigâr Vilayeti dahilindeki Şabhane Dağı ile diğer bir dağ eteklerinden nûban ve Uşak

Rüsumat Müdür-i Umumisi
Ağâh Bey

İstinaf Müdde-i Umumisi
Hüsnü Bey

Kazası'nın cihet-i garbiyesinden hudut-ı vilayete duhûl ederek İzmir Körfezi'nin açıklarında; Küçük Menderes Bozdağı'ndan nûban ederek Kuşadası Körfezi'nde, Bakır Çayı Gördes Kazası'ndaki Kocadağlar'dan çıkıp Çandarlı Körfezi'nde denize mansıb olurlar. Tahtalı Çay İzmir Sancağı dahilinde cereyan ile Kuşadası Körfezi'nin şimâlinde; Sarı Çay Milas Kazası'nda cereyan ile Mandalya Körfezi'nde denize dökülürler. Dalaman Muğla hudutu dahilinde cereyan eder ve Mekri ile Köyceğiz arasında denize dökülür. Bunlardan başka şöhet-i tarihiyesine mebni buraya dercine lüzum gördüğümüz "Meles" Çayı vardır ki Seydiköy ile Buca aralarından nûban ile Halkapınar cihetinden İzmir Körfezi'ne mansıb olur.

Vilayetimiz dahilinde Akhisar Kazası'nın Gölarmara Nahiyesi dahilinde "Marmara" isminde beyziü'-şekil bir göl ile Geryos ve Samsun dağları arasında bulunan 'Ufa' gölleri vardır.

Bir de Muğla'nın şark-i cenûbisinde vaki Köyceğiz Gölü bulunur.

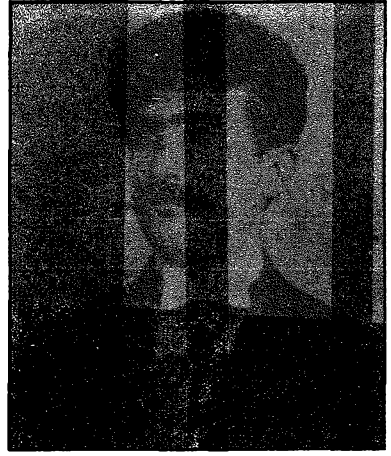
Vilayetimizin ahval-i tabiiyesine ait malûmat-ı vasiye-i umumiye kitabımızın sonuna tezyil edileceğinden şimdilik burada mücmelen zikriyle iktifa edildi.

Tarih-i Teşkil-i Vilayet

Bütün Memalik-i Osmaniye'nin tarz-ı kadim idaresi gibi, vilayetimiz dahi mukaddema eyalet tarzında idare olunmakta iken 1283 senesi mayısının yirmi ikinci gününden itibaren idaresi, Dahiliye Nezareti canibinden mansûb ve فرمان-ı celil-i cenab-ı padişahîyi hamil valiler tarafından merkeziyet usûlü vechile

Jandarma Alay Kumandanı
Baha Bey

Dava Vekili Kadızade
İbrahim Refik Bey

icra olunmağa başlamış ve yakın zamana kadar, yani umum vilayata tevsi-i me-
zuniyet ita olunarak kanun-ı mahsusunun tasrih ve tahdit edildiği hukuk ve
salâhiyat bahş olununcaya değin bu merkezîyet usûlü vilayetimizde de devam
eylemiştir.

Merkez-i vilayet İzmir şehri olduğu halde vilayetimizin "Aydın Vilayeti"
nâmıyla yâd olunmasına, daha eyalet tarzında idare olunmakta olduğu zaman
vali-i vilayetin Aydın şehrinde oturması sebep olmuş ve bir daha bu nâm tebed-
dül etmemiştir.

Bir zamanlar İzmir'de, vilayetin sancak merkezi olmak itibariyle birer de
mutasarrıf bulundurulmakta idi. Bâde bu usûl lâğv edilerek onun yerine vali mu-
avinleri tayin ve ikâme edilmiş ve bunlara mevdu vazife vilayetin bilcümle umur
ve hususat-ı idariyesini takip ve tefahhusta valiye muavenet ve müşâreketten zi-
yade valilerin muâmelat-ı şahsiyelerinden merkez-i hükümeti haberdâr eylemek-
ten ibaret bulunmuş idi. Müehhiren birçok mehaziri görülmesi üzerine bu memu-
riyetler de tamamen kaldırılmıştır.

Vilayetimizin merkezinde, sair bazı yerlerde olduğu gibi merkez kaymak-
mı nâmıyla hiç bir memur istihdam edilmemiştir.

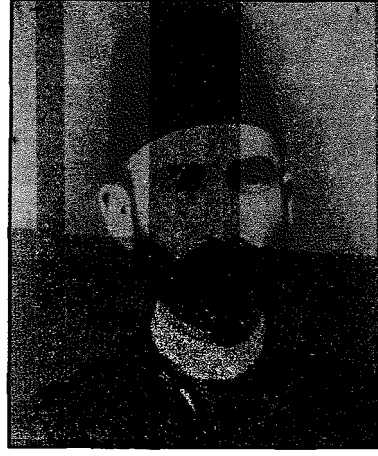
Hâl-i hazırda vilayetimiz taksimat-ı mülkiyece merkez-i vilayet olan İzmir,
(Saruhan) Aydın, Denizli sancakları nâmıyla dört livaya münkasım olup daha
pek yakın zamana kadar bir de Menteşe Livası dahil-i dairesinde bulunmakta
iken geçen sene, vilayetimizden irtibatı fekk olunarak müstakilen idare olunmağa
başlamıştır.

Eserimiz için, kaide-i tekamüle tab'an basitten başlayarak ale't- tedric mürek-

Umur-ı Ecnebiye Müdürü
Karabiber Efendi

Dava Vekili
Nazret Hilmi Efendi

kebe doğru hatve-endaz olmayı daha münasip gördüğümüzden vilayetimizin ahval-i coğrafiyesine ait tafsilatı da müehhiren kitabın sonuna derc ve tezyil eylemek üzere şimdilik yalnız taksimat-ı mülkiyesini mücmelen zikr ve tadat ediyoruz.

İzmir Sancağı

Şimâlen Karesi Sancağı, şarken Saruhan ve cenûben Aydın Sancağı, garben Adalar Denizi ile mahduttur.

Merkez, Bergama, Ödemiş, Tire, Bayındır, Urla, Seferihisar, Foçateyn, Kuşadası, Karaburun, Çeşme, Menemen ve Nif kazalarını havidir.

Merkez kazanın, Burunova, Seydiköy, Torbalı, Triyanda nâmıyla dört nahiyesi ve 104 karyesi vardır.

Saruhan Sancağı

Şimâlen ve şarken Hüdavendigâr Vilayeti, cenûben İzmir, Aydın ve Denizli sancakları, garben dahi İzmir Sancağı ile mahduttur.

Saruhan Livası'nın Manisa, Kasaba, Salihli, Alaşehir, Gördes, Kula, Eşme, Kırkağaç, Demirci, Soma, Akhisar isimlerinde on bir kazası ve merkez kaza olan Manisa şehrinin de Emlâk, Belek, Yund Dağı ve Palamut isimlerinde dört nahiyesi ve 223 karyesi vardır.

Aydın Sancağı

Şimâlen İzmir ve Saruhan sancakları, şarken Denizli, cenûben Menteşe san-

Encümen-i Vilayet Azasından
Rahmi Bey

Tabip Hacı Hasanzade
Edhem Bey

cakları garben İzmir Sancağı ve bir ciheti Adalar Denizi ile muhat ve mahduttur.

Merkez, Nazilli, Söke, Çine, Karacasu, Bozdoğan isminde altı kazası olup İne-âbad, Subuca, Karahit ve Köşk nahiyeleri merkez kaza olan Aydın'a mülhaktır. Merkez kazanın 192 parça karyesi vardır.

Denizli Sancağı

Şimâlen Hüdavendigâr Vilayeti ve Saruhan Sancağı, şarken Hüdavendigâr ve Konya vilayetleri, cenûben Menteşe, garben Aydın, Saruhan ve Menteşe sancaklarıyla mahduttur. Bu da Merkez, Sarayköy, Buldan, Çal, Tavas, Garbi Karaağaç nâmlarıyla altı kazayı ve merkez kaza olan Denizli de Honaz isminde bir nahiyeye ile 86 parça karyeyi şamildir.

İzmir Kazası

İzmir şehri kendi namına mensup körfezin müntehasında kâin olup 38°,26', 30" arz-ı şimâlde, Paris'ten geçen nisfû'n-nehâr itibariyle 24°, 39', 27" tûl-i şarkide ve Dersaadet'e nazaran dahi 1°,50' tûl-i garbidedir.

Şehir kâmilten denecek derecede garba müteveccih olup bir kısmı sahilde, kısm-ı diğeri de içeri taraflarda Kaydafa Kalesi, Beştepeler, Şavlıka sırtlarını ve garp kısmında da sahili takip eden sırtları ihtiva eder.

Asıl şehrin merkezi önünden bed' ile müntahâ-yı şimâlisinde nihayet bulan sahilinin bir kısmı 3360 metre tûlünde 25 arşın arzında ve beş kısm-ı imâlata münkasım bulunan bir rıhtım ile müzeyyendir. Bunun birincisi Kışla önünde Gümrük'e ikinci kıta Gümrük'ten liman dairesine, üçüncü kıta buradan Bella Viste bur-

İzmir Mebusu Onnik İhsan Bey
Sâbık Ziraat Mektebi Müdürü

Dava Vekili Kâğıtçızade
Rifat Bey

nuna, dördüncüsü Bella Viste'den Tuzla burnuna, beşinci kıta Tuzla burnundan Punta'ya kadar olan mesafeyi havidir.

Bir misline Avrupa'nın en mamur, en mütemeddin memalik-i sahiliyesinde bile tesadüf olunamayan bu dil-rübâ rıhtımın Pasaport ile Gümrük arasında tesadüf eden önünde ve mebdei evvelce Aydın demiryoluna langarlık, bir sene evvel de, itibarı mütezil olan İncir Sendikası'na hizmetkârlık eden antrepoların tam mukabilinde 600 metre tulünde ve 400 metre arzında suni bir limanı vardır.

Bu liman en büyük vapur ve gemilerin duhûl ve hurûcuna müsait olacak derecede vasi olduğu gibi bir dalgakıranla da şiddetli rüzgâr ve fırtınalardan masun ve mahfuzdur.

İşbu Kordonun pasaport, karantina, telgraf, fener, liman ve karakolhane dairelerini havi ve arzı pek dar bir dolmadan ibaret olan bir şekl-i mustatilde denize doğru uzanan bir, limanın cenûp cihetinde ve tam bunun mukabilinde 45 metre-den ziyade tûle, hemen nısfı kadar arza malik ve üzerinde ithalat ve ihracat gümrükleri binası ve Rûsûmat Başmüdüriyeti ile Duyûn-u Umumiye müdüriyeti idarelerini havi diğer bir ki iki çıkıntısı vardır. Âhiren emtia-ı ticariyenin adem-i istia-bına mebnî kırkbin lira sarfıyla ve denizden miktar-ı kâfi yer imlâsıyla bu çıkıntıya 5600 metre murabbai bir yer daha ilâve edilmiş ve bunun imlâ ameliyatı birkaç sene devam ederek ahiren parlak bir surette ayrıca resm-i küşatı icra kılınmıştır.

Rıhtım üzerinde kışla önünden başlayarak Punta'daki Aydın demiryolu istasyonuna kadar atla müteharrik ve fakat yapı ve sıklette hafif tramvay işler. Mamefih ahiren bu hatta daire-i belediyece Punta mevkiinde iltisak etmek üzere yeni bir hat daha ilave edilerek Halkapınar'a kadar temdit edilmiş ve fakat idaresi Rıhtım Tramvay Şirketi'ne ihale olunmuştur.

*Eczacı
Ömer Lütü*

ANADOLU ECZA ve BAHARAT DEPOSU

İzmir: Bitpazarı

* * *

Müstahzarat-ı
Tıbbiye-i
Osmaniye

* * *

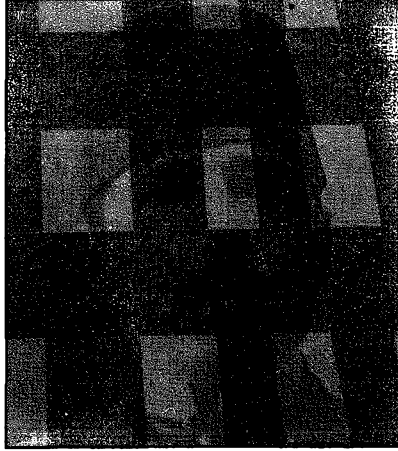
Cerrahi ve
İspençari âlat ve
edevat

* * *

yerli ve ecnebi her
nevi maden suları

* * *

iksir-i şîhab

nâmdâr ve
meşhur
fabrikaların en
taze ilaçları

* * *

her nevi baharat

* * *

tahlilat-ı hurdenî
ve kimyevî

* * *

mevadd-ı attariye
ve tıbbiye ve
cerrahiye

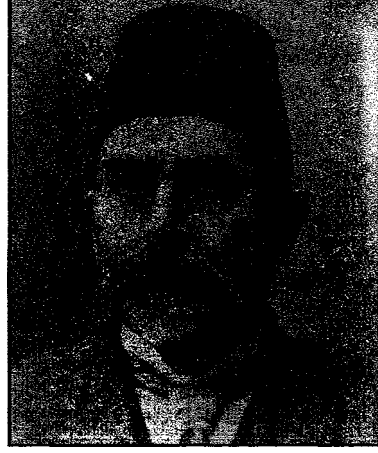
* * *

**Siparişler vakt ü
zamaniyle ifa olunur.**

Yegâne Türk deposudur.

Dava Vekili
Corci Bobli Efendi

Dava Vekili Vahan Efendi
Sâbık Mebus

İzmir'de ayrıca bir de Göztepe tramvay hattı vardır. Bu da kışla önünde başlayarak Karataş, Karantina, Göztepe mevaki önünden bil-mürûr bu caddenin tûlü olan 5800 metreyi kâmilan kat' ile Kokaryalı'da nihayet bulur.

(Karşıyaka'nın üç kol üzerinden işleyen atla müteharrik tramvaylarını Karşıyaka'ya ait tafsilatın iradı sırasında zikr edeceğiz).

İşte memleketin umrânına numune olmak üzere irâe edilebilecek âsâr-ı umrân ancak bu rıhtım ile, bir de bunun arkasında, sekiz metre arzında aynı taksimatı havi olan ve Punta'ya kadar devam eden İkinci Kordon ve Göztepe caddeleri, Rıhtım ve Göztepe tramvaylarıdır.

Gerçi belediyece şehirde bir bulvar inşası taht-ı karara alınmış ise de bu henüz tasavvur derecesini geçememiş olup mevki-i fiile isâl edilecek olursa İzmir işte o zaman Avrupa bilâd-ı mamûresi gibi muntazam bir caddeye ve kemâl-i fahir ve igtıarla gösterilebilecek bir eser-i umrâna malik olacak demektir.

329 senesi şubatının yirminci gününden itibaren kışlanın Hükümet önündeki dış meydanı ile Hükümet bağçesi birleştirilerek muntazam bir park (umumi bağçe) yapılmasına teşebbüs edilmiş ve hemen ameliyata başlanmıştır ki İzmir'in âsâr-ı umrânına bir ilave-i nevin olacaktır denilebilir.

Manzara ve ikliminin letâfeti, havasının ciyâdeti hususunda İzmirimiz Memalik-i Osmaniye'nin birçok şehirlerine karşı haiz-i rüçhandır. Bâhusus pek mühim bir bender-i ticaret olmak haysiyetiyle fevkâlade terakki ve ittisaya müs-taiddir.

Milli
İhtiyat
Osmanlı Hayat Sigorta Şirketi
İzmir Şubesi
Bâ-İrade-i Seniye teşekkül etmiştir.

* * *

İlk teşekkül eden ve hükümete teminat veren
hakiki Osmanlı hayat sigorta şirketidir.

Merkez-i İdaresi

Dersaadet - Galata

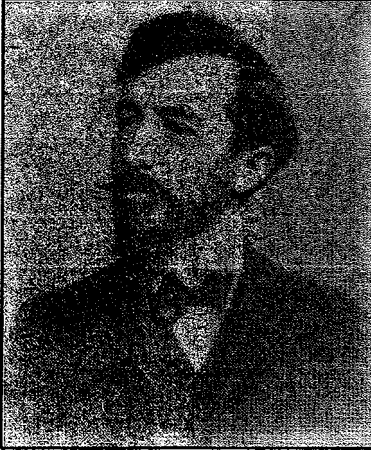
Aydın, Konya, Hüdavendigâr ve Adana vilayetleri için

İzmir'de Osmanlı Bankası altında
daire-i mahsusa

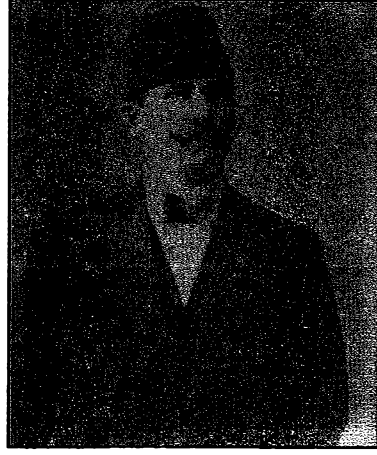
* * *

Bir zat ne kadar fakir olursa olsun kendi bir iki kuruş tasarruf edebilir ve sigorta yazılabilir. Zenginler de ilâ nihaye servetlerinden emin olamayacaklarından bu sayede atilerini temin edebilirler.

Şirket Osmanlıdır; Osmanlı kanunlarına tabidir; Hükümetin kontrolü altındadır; mukavelenamelerimiz Türkçe olduğundan herkes imzası altına aldığı şeraiti anlar; her hisse 60 liradır. Senede 600 vererek on senede takriben iki misli alır, arzu eden birçok hisse alabilir ve tediye senede (600) kuruş ayda (300) üç ayda (150) veyahut her ay (50) kuruş verilmek gibi kolaylıklar gösterilir. Hastalıklara, bir kazaya ve müşkila ta uğrayanlara tediyeatta mümkün mertebe mühlet verilir.

Doktor
Taşcoğlu Efendi

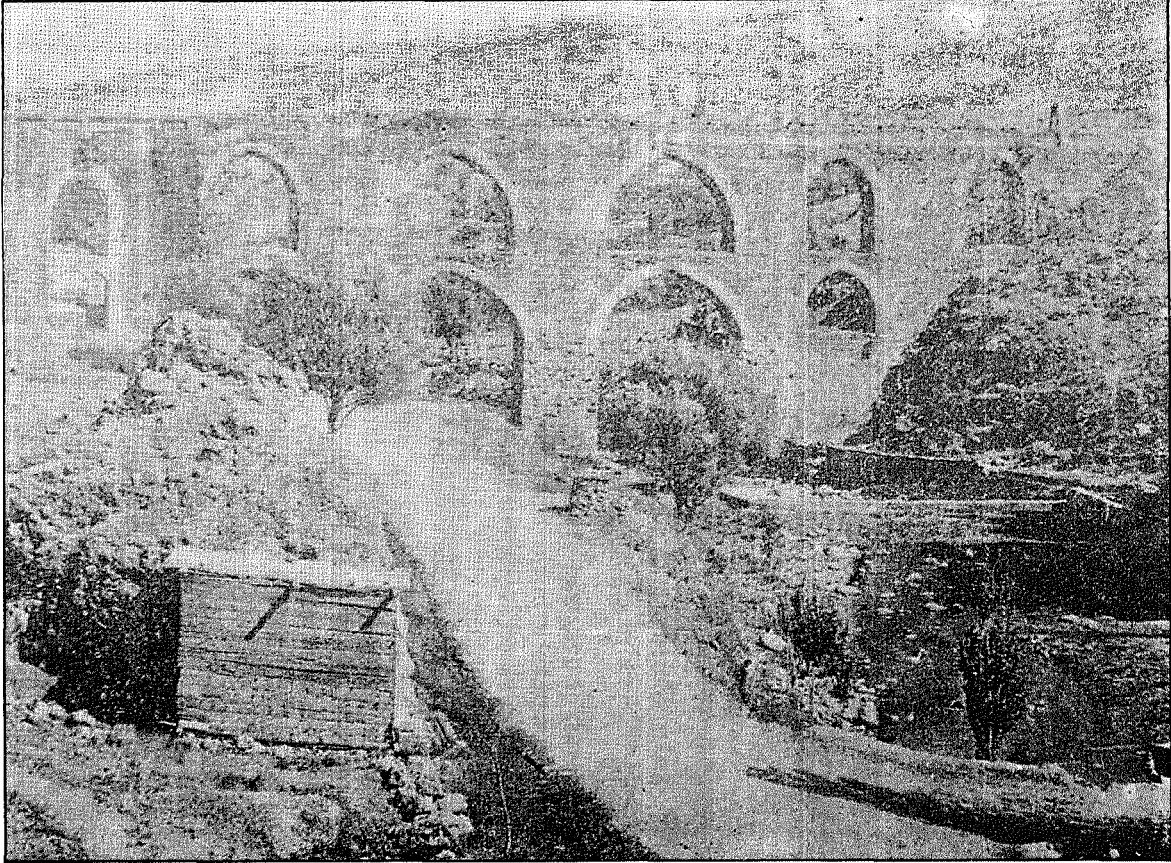
Tabip
Bahtiyar Efendi

(İzmir'e şarkın Marsilya'sı denildiği gibi Fransız şairlerinden "Lamartin" de seyahatnamesinde Marsilya'yı garbın İzmir'i suretinde tavsif eylemiştir.)

İzmir'in havası ne ova üzerlerinde bulunan kasabaların, ne de şiddet-i şitaya daima marûz bulunan karlı, buzlu, cibâl, sırt veya eteklerindeki bilâdın havasına makis değildir. Kışın ekseriya şiddetli şimâl rüzgârlarına marûz bulunmakla beraber bazı dere ve bataklıklara civar olan yerleri (ki bu da son zamanlarda oldukça azalmıştır) müstesna olmak üzere sağlam ve sıhhidir. Kânûn-ı evvelden marta ve kânûn-ı sânidan mayısa kadar beş ay zarfında senevi nüzûl eden yağmurun miktarını mikyasü'l-matar hadd-i vasati olarak tahminen 27 inçe yani 68 santimetre tayin eylemiştir. Şehrin şitası mutedildir ve santigrat daima tahtü's-safer üç dereceyi geçmez. İzmir dahiline kesretle kar yağarak bazı mevaki-i mürtefasıyla evlerinin damlarının üzerinde iki gün kadar kaldığı yalnız bir defa görülmüştür ki o da 328 senesi mevsim-i şitasıdır. Mevsim-i sayfı ise biraz suda' ve şikâyeti mucip olacak derecede sıcak geçer. Meselâ her tarafta meşhûr olan füyûzat-ı bahar İzmir'de hemen hemen mart ve nisan ayının nısf-ı evveline hastır. Ondan sonra ise müzic sıcaklar başlar ve eylül evasıtına kadar devam eder.

Batı rüzgârı çıktığı günler sıcakın şiddeti o derece his olunamazsa da bu nefha-ı hatt-ı âver esmedikçe dahil-i şehir tahammül-fersa bir hâl alır.

Şehrin Birinci ve İkinci Kordon, Karşıyaka, Karantina, Göztepe, Kokaryalı mevakiinde oldukça dil-nişin ve lâtif binalar, büyük ferhane (frenkhaneden muhaffef) ve ticarethaneler pek kesirdir. En işlek çarşı ve pazarları Frenk Mahallesi ile Kemeraltı, Paşadurak, Arasta, Odun Pazarı, Parmakkapı, Ayayorgi, Meyhane Boğazı, Fasulye'dir.

Kızılçullu mevkiinde kâin su kemerlerinden biri

Göz Tabibi
Vefik Bey

İdhalat Gümrüğü Müdürü
Baha Bey

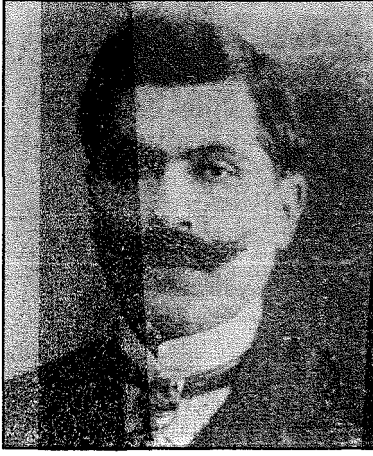
En meşhur camileri Hisar, Şadırvanaltı, Salepçizade, Kestane Pazarı, Paşadurak, Kemeraltı camileridir; bunlarla beraber İzmir dahilinde 43 adet cevâmi-i şerife, 47 meşcit ve 14 tekaya vardır. İleride münasip cevâmi ve sairenin fotoğrafları vardır.

Edyân-ı sairenin ibadetine mahsus olmak üzere 40 kadar kilise vardır ki bunların otuzdan ziyadesi Rum Ortodoks, ikisi Ermeni Ortodoks, küsuru Katolik ve Protestan kiliseleridir. 15 Havra, 150'den fazla mektep, 8 medrese; 25 ferhane, 15 hastahane, 20 kulüp⁽¹⁾, 16 konsoloshane, 1 metropolithane, 15 hahamhane, 557 kahvehane, 269 meyhane, 30 gazino, 57 hotel, 81 eczahane, 8 postahane, 55 büyük şirket ticarethaneleri, 35 matbaa, 9 banka, 99 han, 5 gazoz imalâthanesi, 4 bira fabrikası bulunur.

Şehrimizde 64 bin miktarında emakin-i muhtelifi vardır. Bunların bittabi en çoğunu haneler, ikinci derecede mağaza ve dükkânlar, üçüncü derecede hanlar, kahvehane ve gazinolar pek azı simit, pide ve katmer olmak üzere 258 kadar fırın, 56 kadar hamam, 17 deniz banyosu, 120 raddesinde fabrika vardır. (Fabrika dediğimize bakıp da bunlardan her birinin içinde binlerce amele çalışır müessesat-ı muazzamadan add ve telâkki edilmemelidir. Böyle fabrika ancak reji idaresinde mevcuttur. Kısım-ı âzamı hakkında imalâthane tabirinin istimâli daha caizdir.)

Vakıa kısım-ı mahsusamızda her esnaf hakkında malûmat-ı mufassala verilecekse de şurada mücmelen İzmir'de icra-yı sanat eden esnafanın da adetlerini göstermeği münasip gördük.

1-İttihat ve Terakki Kulübü Hükümet civarındadır.

Doktor Kimyager
Şahab Sıdkı Bey

İzmir'de 1008 bakkal, 65 koyun, 11 keçi, 138 sığır kasabı, 11 Musevi et kasabı, 17 canavar kasabı, 105 terzi, 306 kunduracı, 349 perukâr, 239 bağçıvan, 78 şekerçi, 118 marangoz, 39 tuhafiyeci, 12 bıçakçı, 67 tenekeçi, 3 tuğlacı, 31 attar, 9 süpürgeci, 39 lokanta, 181 aşçı, 10 susam yağhanesi, 22 helvacı, 8 paçacı, 43 sütçü, 35 yorgancı, 21 nalbant, 66 demirci, 13 semerci, 24 köseleci, 29 dökümhane, 41 talmis, 36 depozito, 1 maden deposu, 36 araba lângarı, 61 keresteci, 17 taşçı, 7 araba imalâthanesi.

(Emakin-i muhtelif miktârını bâlada her ne kadar 64 bin raddesinde gösterdikse de bu hakikate karib bir tahminden ibarettir. İzmir şehrinin gerek

emakin ve gerek nüfus-ı umumiyesi hakkında en esahh malûmatı bahs-i mahsusa bildireceğiz.)

Hariçten şehrimize yeni gelen bir seyyah Yeni Kale önünde iç körfeze girince İzmir'in manzara-i lâife-i tabiiyesi önünde mebhut ve hayran kalır. Bir taraftan oldukça muntazam binalarıyla pasaport önünde Punta mevkiine kadar devam eden Kordon, diğer taraftan Kokaryalı, Göztepe, Karantina, Karataş mevkii ile, mukabilindeki Karşıyaka seyir ve temaşasına doyulamayacak letâfeti hazırlar. Yalnız letâfeti ihlâl eden bir şey varsa o da şehrin en ferah-feza ve her tarafa hakim bir noktası olmak hasebiyle en havadâr bir mevkiini işgâl eden Musevi mezarlığıyla üst tarafına tesadüf eden Müslüman kabristanının mevcudiyetidir. Zaten yirmi seneyi mütecaviz bir zamandan beri metruk olduğu için şehir haricinde başka bir mahâl ile mübadele edilmek şartıyla şimdiki Musevi mezarlığı Hükümet tarafından istimlâk edilse idi burada ne lâtif parklar, millet bağçeleri, koruluklar, vücuda getirilir, memleket ne kadar mühim istifadeler temin eylerdi. Âtiyen de İkiçeşmelik'ten Eşrefpaşa Mahallesiine kadar devam eden ve şehrin tam merkezinde bulunduğu için birçok cihetlerden sıhhat-i umumiyyeyi daima tehdit eylemekte bulunan İslâm mezarlıkları için -dinimizde esasen nakl-i kubûr caiz olduğundan- bir çare-i hasene düşünülebilirdi.

Münasebet geldiği için söyleyelim: şehir dahilinde bunun gibi maatteessüf intizam-ı beldeyi ihlâl eden daha pek çok ufak tefek kabristanlar vardır. Acaba daire-i belediye tarafından vücuda getirilmesi mutasavver bulunan ve Kemer Caddesi'nden kılla önündeki saat kulesi meydanına kadar tarafeynindeki mebanii kat' eyleyecek olan bulvarın esna-yı inşasında böyle birkaç mezarlığa tesadüf edilmeyecek midir? O zaman elbette şeriâtın bahş ettiği müsaadeden bil-istifade oraları sokağa kalb olunacaktır. Şu halde daire-i belediyenin diğerleri için de vakt

Kimyager Bakteriyoloğ
Mösyo Arkiropulo

ü zamanıyla tedabir-i münasibe ittihazı icap eder.

Bugün, kemâl-i teessüfle söylüyoruz ki: bunların âle hâle ibkasını istemek kuru bir taassup eserdir ve bu taassuba da sıhhat-i umumiye kurban olup gitmektedir.

Pek tabii ve pek hakikattir ki bu mezaristanların kurb ve civarlarında olan en başlı İslâm mahallerinde oturanlar daima ve daima emrazdan müşteki bulunmaktadır. Sebebi de hep bu mezarlıkların ciyadet ve safiyet-i havayı ihlâl eylesesidir.

İzmir, büyük küçük 85 mahalleye ve 1100 sokağa münkasımdır. Her soka-

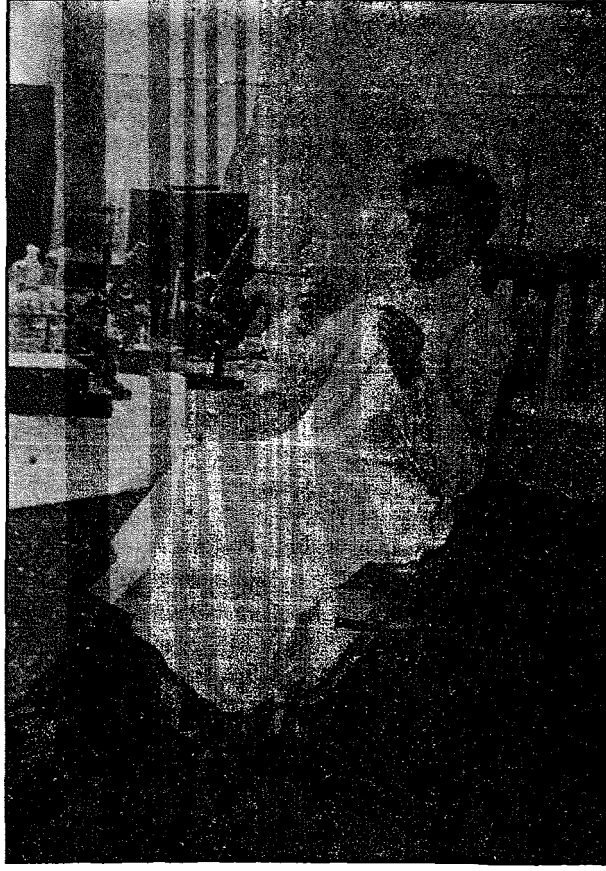
ğın başına Türkçe ve Fransızca hurûfla bir levha talik olunmuştur. Böyle iki lisanla levhaların ecânibe meskûn olan mahallatta vücudu pek o kadar garabetengiz bir manzara teşkil etmemekte ise de bunun sekenesi sırf İslâmlardan mürekkep olan ve şimdiye kadar bir ecnebi ayağı bile basmamış olan bazı izbe sokaklara kadar teşmil edilmiş bulunması son derece câlib-i hayrettir. Kaldı ki memleket bir Türk memleketi olduğu ve gerek ahden örfen hiç bir mecburiyet olmadığı için levhaların yalnız bir lisanla yazılmış bulunması icap ederdi.

Hele Karşıyaka sokaklarının başlarına talik edilmiş olan levhalara bir de Rumca ilave edilmiş olmasına ne diyeceğimizi bilemeyiz! Ecânibe karşı sırf bir eser-i nezâket olmak üzere gösterilen bu cemile, nezaketin sû-i istimâle vardırılmış bir derecesidir.

Şubat ayı zarfında daire-i belediyenin binek arabaları hakkında tanzim ve şehrin en işlek mahallerine talik eylediği tarifelerin de iki lisan üzerine tertip edilmiş olmasından dolayı Türkçe matbuatımız gayet muhikk olarak bazı mütâlaat yürütmüşlerdi.

Şehir sokaklarının kısm-ı âzamı kaldırımlı ve Napoli taşıyla mefruş ise de genişçe olanları yalnız Birinci ve İkinci Kordon ile, Gümrük, Basmahane ve Göztepe caddeleridir. Bunlardan başka ne kadar sokak varsa hepsi de dardır. Hele belediye rüesasının nazar-ı himmetlerinden daima dûr kalmış olan mahallat aralarındaki sokaklar için "geçit yerleri" tabirini kullanmak daha münasip olur. Bunların kâffesinin de elan âdi döşeme taşıyla mefruş olduğunu söylemeğe hacet yoktur.

Şehrin sokakları geceleri havagazıyla tenvir olunur. Gaz kumpanyasıyla yapılan mukavele mucibince belediye sokak fenerlerinin beheri için kumpanyaya

Bakteriyolog Doktor Memduh Bey

senevi 18 buçuk mecdiye ücret-i tenviriye ita eyler.

Havagazı yalnız sokaklara mahsus olmayıp mebanî-i resmiye, hususiye, mağaza ve yazıhaneler derununa da alınmıştır. Sokakta yanan fenerler her yüz adımda bir olmak üzere ceman 2899 adettir. Bunlar şüphesizdir ki şehrin ihtiyacına gayr-ı kâfidir. Bir taraftan verdiği ziya az olmakla beraber sokaklar dar olduğu ve evlerin bir seviyede olmayıp ekser yerlerde girintili çıkıntılı bulunduğu için hanelerin yapılışı zaten kuvve-i tenviriyesi az olan fenerlerin ziyasını da kesr eylemektedir.

Şu hâlde mevcut fenerlerinin miktarına bir o kadar ilâvesi iktiza eder. Hele Yapıcıoğlu, Temaşalık, Değirmendağı'nın üst tarafı, Şavlaka gibi mahallat için bu lüzum daha mübremdir.

Tabip Cemil Bey

Yukarıda gösterdiğimiz rakam yalnız nefs-i İzmir şehri derununda işâl edilen fenerlerin adetidir. İzmir'in sayfiyelerinden olan Bornova, Karşıyaka, Buca, Seydiköy dahil değildir.

Şehrin elektrikle tenviri için devr-i meşrutiyetten beri müteaddit defalar muhtelif sermayedarlar tarafından müracaat-ı mütavaliyede bulunulmuş ise de mezkûr imtiyaza Gaz Kumpanyası malik olduğundan ve bu imtiyaz müddetinin inkızası için daha epeyce zaman beklemek icap eylediğinden mamûriyetçe değil İzmir'den, hatta İzmir'in sayfiyelerinden madut olmak hasebiyle birer köy add ve itibar edilen yerlerden bile pek geri kalmış olan kasabaların nail oldukla-

rı bu şereften İzmir maatteessüf şimdiye kadar mahrum kalmıştır.

Elektrik tenviratının ne demek olduğunu ve bunun bir memleketle o memleketin ahalisine bahş ettiği faide ve suhuletleri ahalimiz — üç beş seneden beri — miktarı gittikçe teksir eden sinematograflar sayesinde anlamışlardır.

İzmir'de ilk defa olarak tesis ve küşat edilen sinematografhane "Kramer" ha-leflerinin müdürü olduğu Birinci Kordon'da kâin "Pate" sinemasıdır. Ondan sonra diğerleri açılmıştır.

Sekizi Kordon'da, biri Beyler Sokağı'nda, biri Irgat Pazarı'nda, biri Asansör üzerinde, biri Kokaryalı'da, ikisi Karşıyaka, biri Basmahane'de olmak üzere şehrimizde elyevm onbeş sinetografhane vardır. bunlardan yalnız Beyler Sokağı'nda kâin olan sinematografhane İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin taht-ı himayesinde olmak üzere hayır-hâh bazı gençler tarafından bundan iki sene evvel tesis edilen Kütüphane-i Milli'ye aittir. (Bu müessese hakkında kısm-ı mahsusumuzda ayrıca tafsilat-ı lâzime vardır.) Mütebaki on dördü kâmilan ecnebi, yerli gayr-ı müslimler tarafından tesis ve küşat edilmiştir.

Kütüphane-i Milli sinemasında ayrıca, tiyatro temsili için de ufak bir şano olduğu için İzmir'in Türk gençlerinden mürekkep heveskâran tarafından ara sıra oyunlar verilmektedir. Sair sinemaların kısm-ı âzamı da tiyatro oynamağa müsa-ittir. Hatta bunlar hadd-ı zatında tiyatro oldukları hâlde sonradan sinemalara karşı ahalinin fevkâlade devamlı bir rağbet göstermeleri neticesinde sinemaya mahsus makine ve âlat ve edevat getirtmeye mecbur olmuşlardır.

İzmir tiyatroları içinde en mükemmeli, binasının letâfeti ve gerek tarz-ı inşa-

Kâtib-i Adl Ferruh Bey

sının zerafet ve mefrûşatının nefaseti nukat-ı nazarından en mümtazı bundan iki sene evvel hitam bulan "Misir" kumpanyasının taht-ı tasarrufundaki Kordon üzerinde kâin "İzmir" tiyatrosudur. Bu tiyatro taksimat-ı esasiyece dört parçaya münkasım ve dört kat üzerine mebnadır. Son derece zarif ve müzeyyen, levhaları müteaddittir. ayrıca balkonu da havidir. (İzmir ve İsporting Kulüp tiyatrolarının menazır-ı hariciye ve dahiliyeleri ileride münderiştir.) Velhâsıl buna Avrupa tiyatrolarının küçük mikyasta bir modeli denilebilir. Yalnız harik gibi bir kazaya karşı bir de İkinci Kordon cihetinden kapısı bulunmaması bu mükemmel tiyatro için en büyük bir noksandır.

Bundan sonra ikinci derecede İsporting Kulüp tiyatrosu gösterilebilir. Diğerleri ise her türlü müzeyyinattan âri, gayet sade ve basit oldukları için zikr ve tadatı caiz bile değildir.

İzmir'de, memleket nâmına belediye tarafından inşa edilmiş milli bir tiyatro ve binası bulunmaması pek büyük teessüflere sezâdır. İzmir gibi mütemeddin ve mamûr beldelerde umumi bağçelerin, parkların vücudu nasıl elzem ise bunun vücudu da o derecede elzem ve ehemdir. Memleketin imar ve ıslahı hakkında imâl-ı efkâr eden alâkadâranın bu şerita-i medeniyeyi de nazar-ı dikkatten dür tutmamaları muktezidir.

İzmir'de mevcut binek arabaları epeyce kesirdir. Bunlar landon, karoça ve viktorya neviinden olmak üzere üç çeşitte olup umumu 365 adettir. Belediye her binek arabasından şehri bir buçuk mecidiye istifa eder.

Şimdiye kadar arabacıların mevaki-i muhtelif taleb eyledikleri ücret muntazam ve meriü'l-icra bir tarifeye tâbi değil iken meclis-i belediyenin ahiren itti-haz eylediği karar-ı kati neticesinde daire-i itaate celplerine muvaffakiyet hasıl olmuş ve şehrin en işlek mevakiine 329 senesi şubat ayı zarfında daire-i belediye tarafından itası lâzım gelen ücürat mekadirini müşir tarife levhaları talik edilmiştir ki faslımızın nihayetine bu da zeyl edilmiştir.

İzmir daire-i belediyesinin gerek bu kararını ve gerek yeknesak elbise ve serpuş-ı milliyemiz olan fes iksâ etmeleri hususunda şediden tatbik ve icra eylemekte olduğu kararını intizam-ı memleket nâmına bütün kuvvet-i kalbimiz ile taktir eylemeyi bir vecibe add eylerez.

Rıhtım üzerinde vaki Anadolu Bankası

Bunlardan maada şehrimizde yüz kadar da hususi konak arabası vardır. Son zamanlarda otomobillerin adeti de çoğalmış ise de pek çoğu hususi olup iki adeti umuma mahsustur.

Aydın ve Kasaba demiryolları istasyonlarından Gümrük'e veya Gümrük'ten tüccar mağazalarına mal nakl eden yük arabalarının miktarı ise 1150 adettir. Belediye bunların da tek atlısından şehri yirmi kuruş ve çift atlısından otuz kuruş resim alır.

Burada yük arabaları hakkında bir mülâhaza serdinden kendimizi alamadık. Yük arabalarına ahali ve kaldırımlarımız için hakikaten bir afet denilse sezâdır. Maatteessüf daire-i belediyemiz bunları sevk ve idare eden bir takım ipten kazıktan kurtulmuş, bazıları ise 15-16 yaşlarında şâbb-ı emred sürücülerin hareket-i serkeşânelerine karşı bir tedbir-i musib ittihaz etmemiştir. Ve zannedersek herhâl hazırdaki kavaidin suret-i tatbikisiyle bunların tarik-i hak ve itidale ırcalarına muvaffak olunamayacaktır. Bu arabaların ticaret-i umumiye ettikleri hizmet gayr-ı münker olmakla beraber tehdit-i mazarratlarını düşünmek de bir borçtur.

Yük arabacılarının şerhlerinden el-amân demeden yaka silkmeden bir fert tasavvur olunamaz. Sağa sola bakmadan, önlerindeki insanlara bir köpek kadar bile ehemmiyet vermeden bî-muhâbâ atlarını, arabalarını -derunlarında eşya olsun olmasın- kemâl-i süratle sürmeleri yüzünden senede birçok gayet müessif, feci kazalar zuhur ettiği bazıların da mevtine sebebiyet verdiği gibi şehrin en işlek, en muntazam caddelerini de daima tamire ihtiyaç messettirecek derecede tahrip ederek bu yüzden de belediyeye maddi zararlara duçar eylemektir.

Binâenaleyh binek arabacıları hakkında olduğu gibi belediyemizin bunlar hakkında gayet müessir tedabir-i mâni ittihaz eylemesi icap eder.

Meselâ bazı yollar yalnız azimete, bazıları da avdete hasr ve tahsis edilerek belediye çavuşları bu program ahkâmını lâıyıkıyla tatbik eyleyen memur ve arabacılar da evamir-i belediyeye itaate haber ve davet edilseler bu mahzurun bir dereceye kadar önü alınmış olur zannederiz.

Şehrimiz için vasıta-i nakliye olarak üçüncü derecede develer gösterilebilir ki bunların ifa eyledikleri hizmet de oldukça ehemmiyetli olduğu için zikrine lüzum gördük.

Gerek vilayetimiz dahilinde ve gerek vilayetimize mücavir bulunan vilayet arasında şimendüfer güzergâhı olmayan pek çok mevakide mekâri nakliyatı hemen umumiyet üzere ve hat boyuna civar meşhur kasabat mahsûlatı da kısmen develerle nakl olduğu gibi nefis-i İzmir'de bile Aydın, Kasaba demiryolları istasyonlarıyla lîngarlarından emvâl ve eşya-yı ticariyenin kısm-ı âzamı tüccar anbarlarına yine develer vasıtasıyla nakl olunur. Hasılı ticarete sürat arayanlar şimendüfer, ehveniyet gözetenler develeri tercih ederler.

Evvelce vilayetimiz dahilinde 25000 raddesinde deve mevcut iken şimdi bu miktar hayli azalmıştır.

En çok deveye malik olan mahaller Aydın, İzmir ve Saruhan livalarıdır. İkinci derecede Denizli ile Muğla sayılabilir. Bunlardan başka bargir, merkep, katır nakliyatı da varsa da kasabat ile kurâdaki develere nisbeten ehemmiyetsiz miktardadır.⁽¹⁾

Nüfus — İzmir, Anadolu'nun merkez-i dâd ü sitedi, Memalik-i Osmaniye'nin en mühim bir ticaretgâhı olmakla nasıl haiz-i şöret ve itibar ise kesret-i nüfus cihetinden de İstanbul'dan sonra en birincidir. Her ne kadar 327 istatistiki şehrimiz nüfusunu 138273 derecesinde göstermekte ise de son tahrir-i nüfustan sonra aradan üç beş sene geçmiş, bâhusus Balkan muharebesini müteakip maatteessüf uğradığımız zayıat-ı mülkiye neticesinde hicret eden koskoca Rumeli kıtasındaki muazzam vilayetimiz ahali-i İslâmiyesinin de hemen nısfından ziyadesi hicret ederek bunlardan lââkl üç dört bin aile İzmir'de tavattûn eylemiş olduğundan nüfus-ı umumiye hayliden hayliye teksir eylemiştir.

Binâenaleyh biz burada İzmir sekenesinin her halde yarım milyona karib olduğunu söylersek bunu âtiye derc eylediğimiz kuyut-ı resmiye ve tahrir-i âtike bakıp da mübalağaya hâml etmemek iktiza eder.

306 sene-i rumîsi zarfında neşr edilen Cavid Bey Salnamesi'nde İzmir nüfusu şöyle gösterilmişti:

109987 zükûr

95761 inâs

205748

Bu istatistik, nüfusu şu vechle cemaate nisbet ve taksim eyliyordu:

79288 İslâm

53086 Rum

14909 Ermeni

6810 Musevi

105 Latin

20 Bulgar

51620 teba-i ecnebiye

205838

(1) Hayvanat-ı feresiye, bakariye ve unfiye tafsilatı âtidediz.

İKİÇEŞMELİK ECZAHANESİ

HÜSEYİN CEMAL

Safiyet

Eczahanemin

Temizlik

Meslek-i

Ucuzluk

Esasıdır

Doktor
İsmail Hakkı

Öğleden sonra daima
eczahanemizde
bulunur.

Doktor
Kazım Haydar

Eczahaneye karib hususi
muayenehanesiyle
eczahanemizde hastagâni
kabul ve tedavi
etmektedir.

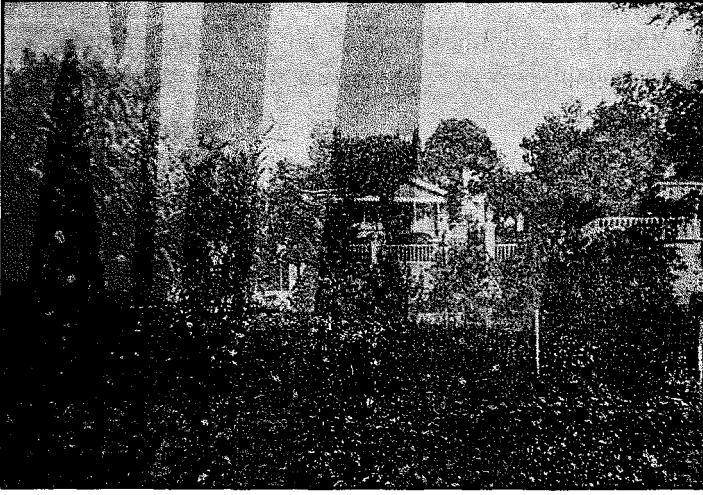
Doktor
Azra Ancel

Sabahları saat ikiden
dörde kadar
eczahanemizde
bulunmaktadır.

Eczahanemiz bilumum müşterilerine hizmet-i fevkâladede
bulunmak üzere arzu edilen etibbayı celb eder.

Yeni "bel soğukluğu olanlar"

bir hafta zarfında hususi surette eczahanemizde tedavi edilmektedir.

Doktor Taşcoğlu Efendinin Göztepe'de Vaki Tedavihaneleri

İşbu resimde görüldüğü üzere Göztepe'nin en havadar ve en mutena mahallinde bulunan tedavihanede emraz-ı akliye ve her nevi sinir rahatsızlıkları, sarahılar, yarım nüzüllüler; nevrastenikler, malheliya ve isteri, manyaklar, emraz-ı vehime mübtelaları fenn-i tıbbın en yeni nazariye ve ameliyeleri tatik edilmek suretiyle tedavi edilmektedir.

Tedavihaneye mahiye ücretle hasta kabul olunur ve her hastaya ayrı odalar verilir. Duş, sıcak banyo, elektrik tatbikatı yapılır.

Ücret-i tedavi: en aşağı yedi Osmanlı lirasından itibaren muhtelif derecelerdir.

Hastalarını İzmir'in yegane ve mutena bir mevkiinde ve en son usullerle tedavi ettirmek isteyenler sahibi doktor Taşcoğlu Efendi'nin Adliye caddesinde Mimaroglu sokağında merkez Rum Mektebi karşısında 67 numaralı hususi muayenehanesine bizzat, yahut mektupla müracaat ederek bu babta bilhassa tab ettirilmiş olan talimattan talep eylemelidir.

Tabib-i mumaileyh hergün muayenehanesinde öğleden evvel 11-12 ve öğleden sonra 2'ye kadar müracaat eden hastaları kabul ve tedavi eylemektedir.

Bu eski istatistikte şehirde mevcut hane miktarı 16523 adet gösterildiğinden hane başına tahminen 12 isabet eylemek icap eder. Hâlbuki her hane sekencesini on iki kişi göstermek pek fazla bir tahmindir. Her hanede beş, nihayet altı kişi hadd-i vasati olarak kabul edilmiş bulunduğundan istatistiğin pek yanlış ve indî bir hesap üzerine tanzim ve tertip edilmiş olacağından şüphe yoktur.

Garibi şu ki 324 salnamesi de kaza nüfusunu şöyle (gösteriyordu):

76584 İslâm
67203 Rum
6739 Ermeni
22393 Musevi
2437 Katolik
683 Ermeni Katolik
238 Protestan

177275

Nefs-i İzmir nüfusu dahi şöyle gösteriliyordu:

46743 İslâm
53678 Rum
9567 Ermeni
21399 Musevi
1153 Katolik
503 Ermeni Katolik
236 Protestan

133270

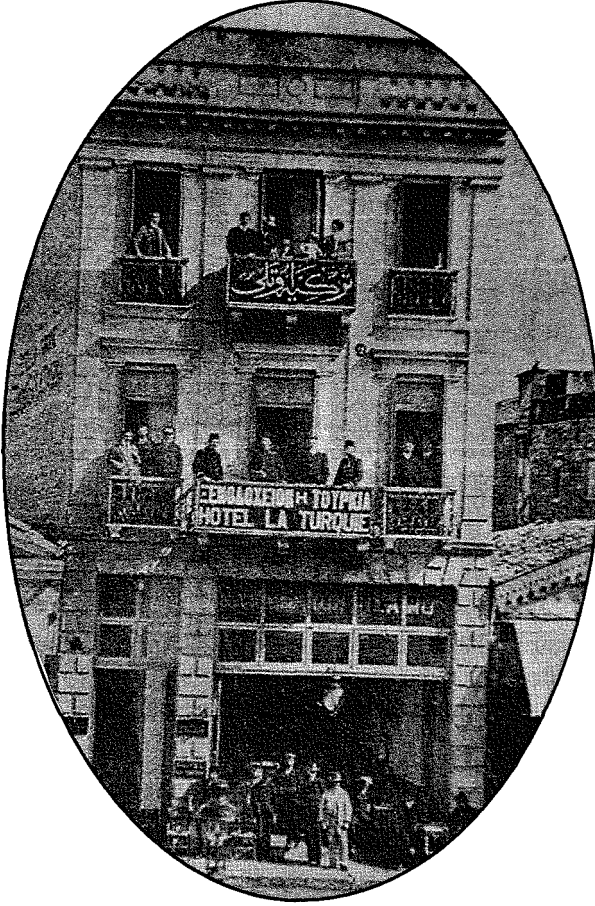
323 senesinde neşr edilmiş olan "Nevsâl-i İktisat" mecmuasında İzmir şehrinin nüfusunu şu suretle münderiç görmüş idik.

140000 İslâm
120000 Hristiyan
30000 Ermeni
30000 Katolik mezhebine salık Avrupalılar
25000 Yunanlı

345000

Elimize geçen 327 senesine ait diğer bir istatistik de şehrin nüfusunu ber-vech-i âti gösteriyor:

Türkiye Oteli - Rıhtım üzerinde
Naim Bey'in idaresindedir.

49062 İslâm

55625 Rum

9656 Ermeni

21995 Musevi

1173 Lâtin Katolik

523 Ermeni Katolik

239 Protestan

137283

Manisa Mebusu Numanzade
Mustafa Bey

Şimdi cetvel-i sâlifeyi nazar-ı tetkik ve mukayeseden geçirecek bir insanın şu fark ve tefavüt karşısında duçar-ı beht ve hayret olmaması kabil midir?

Filhakika yirmi sene evvelki bir tahrirde bile İzmir nüfus-ı umumiye miktarı ikiyüz şu kadar bin raddesinde gösterilmiş ve şehir günden güne kesbi intizam ve ittisa ettikçe nüfusunun da teksir ve tezayüt eylemesi gayet tabii bulunmuş iken nasıl olur ki ondan sonra yapılan tahrirlerde daha az miktarda tahakkuk ettiriliyor? Bu tefavüt, tahrir-i nüfus için hâl-i hazırımızda takip olunan usûlün noksanından tevellüt eylemekte gibi görünüyorsa da hakikat bu miktarın vasatinde tecelli ediyor dersek en doğru-

sunu söylemiş oluruz.

Hakikate en karib olarak İzmir şehri ve kazası nüfus-ı Osmaniyesini âtideki erkâm ile gösterebiliriz:

nefs-i İzmir

[144604]

İzmir Kazası

[191967]

Rumeli'den hicretle ceride-i nüfusa kaydı icra edilememiş her halde 10000 kişinin mevcut olduğunu salâhiyetdâr menbadan tahkik etmiş bulunduğumuzdan, şu halde şehrin nüfusunu 154604, kazanın nüfusunu da 201967 kabul etmek lazım gelir.

Yukarıdaki rakamlar nüfus-ı Osmaniye'den ibaret olduğundan buna ecâni-bin de ilâvesi iktiza eyler:

300 senesinde tertip olunmuş bir cetvelde kazamızda mütememkin ecânibin 50000 kişiden ibaret olduğunu görmüştük. Tarih-i tertibe nazaran şimdi bu yekünün de kabarmış bulunması iktiza ederse de, tahkikat-ı hususiyemiz maatteessüf bunun da dînunda çıktı. Böyle olmakla beraber biz yine bugün İzmir'de her halde 70 binden fazla ecnebi bulunduğu ısrar ederiz. Zira Trablus hadisesinde bir aralık İtalyanlar'ın İzmir'den ihraçları tasavvur edilmiş ve bu münasebetle sıkı bir tedkik icra edilerek yalnız İzmir'de 16000 İtalyalı mevcut olduğu anlaşılmıştı.

Genç Dava Vekillerimizden
Selim Bey

Rumeli hadisesiyle de Yunanlılar hakkındaki tedkikatta bunların 40000 olduğunu gösterdi. Buna ele geçemeyenleri de ilâve edersek 45000'i tutar.

Yalnız İtalyanlar ile Yunanlıların miktarı böyle elli bini tecavüz ederse ecânib yekünün 70 bine çıkarmaktaki hakkımız teslim olunur zannederiz. Binaenaleyh yerli, ecnebi İzmir kazası nüfus-ı hakikisi 271967 İzmir şehri nüfusu da 224604 demektir.

Ecânib miktarını ayrı ayrı, yani menabi-i hususiyelerinden tahkikte -tâbi bulundukları hükümetlere nazaran- bervech-i âti bulduk. Mamafih bunu da miktar-ı hakiki olarak kabul edemedik:

20000 Yunan
8200 İtalyan
2106 İranî
2005 Avusturyalı
1800 Fransız
1505 İngiliz
943 Alman
150 Amerikan
135 Rus
118 Romanyalı
103 Flemenk
67 Belçikalı
15 Portekizli
12 İsveçli
19 Danimarkalı
7080 Mîlel-i muhtelifeden ameile vesaire
<hr/> 44176

İzmir gibi büyük bir şehrin değil, hatta bir iki bin haneli bir kasabanın bile nüfusunu esahh surette kayd ü zabt etmek bir ilim, bin hünerdir. Gayr-ı kabil-i

inkâr bir hakikattir ki bizde birçok şühûr ve kasabatın nüfusu hakkında itimata şâyân, ihticaca salih, mazbut ve muntazam bir kayıt olmadığı şöyle dursun, hatta ecza-yı memalikimizde bazıları maatteessüf tahrirden büsbütün hariç kalmıştır.

Memalik-i ecnebiyede doğan bir çocuk -ister veled-i meşru, ister veled-i tabii olsun- doğduğundan hemen ertesi günü ebeveyni veya mensubin ve ekâribi tarafından hükümet-i mütenevviasının ceride-i nüfusuna ismiyle, resmiyle kayıt ettirilmemek muhatalattan olduğu halde bizde, İzmir gibi mamur ve mütemeddin ve kuvve-i inzibatiye ve idariyesi sair memleketlerimize nisbeten her halinde mükemmel ve muntazam demek olan bir şehirde bile binlerce nüfus-ı mektumeye tesadüf edilmektedir.

Zükûrdan mektûm-ı nüfus bin-nisebe az olsa bile kadınlardan herhâlde pek çok olduğunu iddia edebiliriz. Çünkü Nüfus Nizamnamesi ahkâmına ne mahalle muhtaran ve heyet-i ihtiyariyesi, ne de sekene-i mahalliye tarafından riayet edilmekte, hükümet de mevki-i fiil ve tatbika koymakta birçok müşkilâta müsadif olmaktadır.

[Nüfus bahsine ait müsveddatımızı iki arkadaşımızın yanında tedkik eder iken birinin üç yaşında, diğerinin de birçok yaşındaki çocuklarının hâlâ ceride-i nüfusa kayıt ettirilmediğine muttali olarak gülüşmüştük!]

Tahrir-i nüfus için en salim ve muvafık bir usûl varsa o da her haneye, sahipleri tarafından, efrâdının miktarı imlâ edilmek ve bâde sıhhatini mahalle muhtar ve heyet-i ihtiyariyesine tastik ettirmek üzere mühürlü, boş bir varaka tevzi ve bu varakayı Hükümetçe tayin olunan yevm ve saatın inkızasına kadar ait oldukları mahalle bırakmaları hususunda hane sahiplerini icbar eylemekten ibarettir.

Ondan sonra bunun sıhhatine kâni olmak için devair-i aidesinin kontrolü kalır ki efrâd-ı ailesinden birini ketm ve ihfa etmiş bir sahib-i haneye tesadüf edilirse ol vakit gerek varakayı gayr-ı sahih olarak tanzim ve gerek bunu tastik eden muhtar ile mahalle heyeti hakkında münasip bir ceza tertipi kuvve-i icraiyyeye taallûk eder.

Herhalde bu kontrol keyfiyetini bizim ittihaz ve takip eylediğimiz pek karışık tahrir usûlü kadar külfetli değildir.

Kezâlik tevellüdat, münâkehat ve vefeyat gibi vukuatın zabt ve takibi dahi muntazam bir usûle tâbi tutulmamıştır.

Bugün ceride-i nüfusu nazar-ı tedkikten geçirecek olursak vefat ettiği halde elân ber-hayat veya zevc-i sâbıkı tarafından tatlik edildiği halde hâlâ onun taht-ı nikâhında görünen pek çok esâmiye tesadüf ederiz!

Binâenaleyh tahrir-i nüfus hakkında ittihaz edilecek fevkâlade mazbut bir usûl bu gibi mehâziri külliye ref ve izale eyler.

327 senesi zarfında vukua gelen tevellüdat, vefeyat, izdivaç ve talak hakkın-

da testres olduğumuz bir istatistiki bil-münâsebe âtiye derc ediyoruz:

	<u>Tevellüdat</u>	<u>Vefeyat</u>	<u>İzdivaç</u> ⁽¹⁾	<u>talak</u>
İslâm	1061	1484	1274	411
Rum	1356	984	561	2
Ermeni	153	147	105	2
Musevi	181	378	187	2

Mütâlaa ve tedkikinden anlaşılacağı üzere izdivaç Rumlar'a nisbeten İslâmlar' da daha ziyadedir. İzdivacın Rumlar'da yarıdan fazla, noksan olmasındaki sebebi, en ziyade drahoma meselesinden dolayı erkeklerin zengin ve paralı olmayan kadınlara rû-yi iltifat göstermemelerinde aramalıdır. Filhakika İzmir'de İslâmlar'a nisbeten Rumlar'da kocasız kadınlar daha ziyadedir. Yukarıdaki istatistikte Rumlar'da talak bize nisbeten hiç mesabesinde gibi görünürse de, bu herhalde hayat-ı izdivaçta onların hüsn-ü muâşaretlerinden değil, talakın Hiristiyan dinince mezmum ve pek müşkil olmasındandır.

Zatü'z-zevc oldukları halde kocasından ayrı yaşayan kadınlar Rumlar'da daha ziyadedir.

Nüfus-ı Kaza Hakkında Mütâlaa - Sekene-i umumiye-i kaza 323 ve 324 seneleri arasında binde 9,9 bir terakki ve tezayüt göstererek bu tezayüt 326'ya kadar devam ve 327 senesinde daha binde 3,9 artmakla sekene-i kaza balâda gösterildiği üzere 172130'a balığ olmuştur ki 323-327 mukayesesinde binde 38 bir fark demektir.

(327 senesi esas itibar edildiği halde Bulgaristan'da yirmi beş senede ancak 800000 nüfus tezayüt ettiği ve bunun da binde kırk bir farktan ibaret bulunduğu derpiş-i nazar edilecek olursa merkez sancağımızın şu tezayüt-i nüfusunun herhalde şayan-ı şükran bir derecede olduğu anlaşılır.)

Beş senelik (323-327) mukayesede erkeklerimizde tezayüt binde 28 iken, kadınlarımızda tezayüt binde 46'dır ki bu fark bilhassa gayr-ı müslim erkeklerin ya ticaret maksadıyla memalik-i ecnebiyeye azimetlerinden veya askerlikten kurtulmak fikriyle firar eylemelerinden husule gelmektedir. Fakat yine kadınlarımızdaki tezayüt aslen mevcuttur.

Kaza nüfus-ı İslâmiyesinin beş sene zarfındaki tezayütü binde 33, Rumlar'ın binde 48, Ermeniler'in binde 29, Museviler'in ise binde 27'dir.

Nefs-i İzmir tezayüt-i nüfusuna gelince (323-327) binde 48 olup bu da anâsıra nispet edilecek olursa nüfus-ı İslamiyeye binde 67,5 Hiristiyanlar'a 44, Museviler'e 36,5, Ermeniler'e de 15,5 isabet eder.

---

(1) Taht-ı nikahta görünenlerden nafakaya rabt edilerek zevce ve zevcenin ayrı yaşayanlar adedi talaktan daha fazladır.

Refik-i Tahririmiz
Cevad Sami Bey

Tevellüdat ile vefeyatın mukayyesine gelince 323-327 zarfında tevellüdat 13000 raddesinde, vefeyat ise 11500'e karib miktarda bulunduğundan görünen şu fark vehle-i evvelide şâyân-ı ehemmiyet addedilemezse de ale'l-umum halkımızın nüfusunu vaktiyle yazdırmamak âdet-i sakimesinin hâlâ bâki olduğu ve bir de gayr-ı müslim anâsırın askerlik nokta-i nazarından tevellüdatı kayıt ettirmemeleri ketm-i nüfus hususunun kâbil ve fakat vefeyatın ketmi gayr-ı mümkün bulunduğu düşünülecek olursa şu iki rakam beynindeki fark ve tefavütün her halde gösterilen miktardan fazla olacağı hakikati tezahür eder. Bundan da kazanın nüfus-ı umumiyyeye nazaran tevellüdatının yüzde 15,5, vefeyatının ise yüzde 15 olduğu anlaşılır.

Tevellüdatın ve vefeyatın ana-

sıra nisbet ve taksiminde en ziyade mutazarrır olanların İslâmlar ve ikinci derecede Ermeniler olduğu görülür ki bunun da başlıca sebebi İslâm ailelerinde maatteessüf öteden beri iskât-ı cenin gibi muhalif-i tabiâte münafi-i insaniyet bir fazihanın saika-ı cehaletle icra ve irtikabıdır.

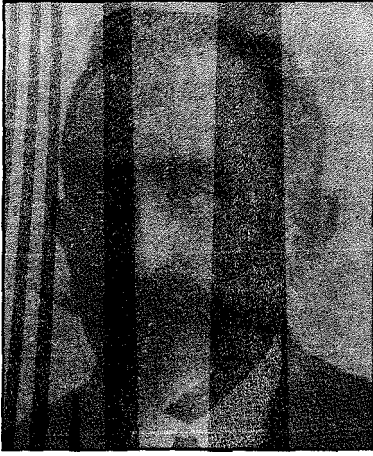
Yukarıda nüfus-ı İslâmiye'nin tezayütünü görememiş de, ketm olunan nüfusların müehhiren, ve hâlâ mütemâdiü'l-vürûd muhacirlerin müceddeden ceride-i nüfusa kaydedilmelerinden münbaistir.

Bu hususta en mesut olanlar Rumlar'la Museviler'dir ki Rumlar'ınki binde 24, Museviler'in 26'dır.

(323-327) zükûr tevellüdatı 6461, vefeyat ise 6674 olduğundan 13 tenâkus, buna mukabili kadınlarda ise 5098 tevellüdata mukabil 4795 vefeyat ve binâenaleyh 303 tezeyüt var demektir. Bu da erkeklerin - bizde - kadınlardan ziyade meşakk ve mehâlik-i hayata marûz ve mahkûm bulunduklarını gösterir.

Anâsıra nisbetle:

	<u>tevellüdat</u>	<u>vefeyat</u>
İslâm	% 6,5	% 7,5
Rum	% 7	% 5
Ermeni	% 6	% 5
Musevi	% 5	% 5

Göztepe Tramvay Direktörü
Harenc Efendi

Tevellüdat itibariyle İslâm ve Rum-
lar iyi bir mevki ihraz ediyorsalar da, biz
İslâmlar'ın takayyüdat-ı sıhhiyeye hak-
kıyla riayetdeki ihmâl ve tekasülümüz ve
feyatımızı tezyide bais olmaktadır.

İzdivaç (323 ila 327)

	<u>izdivaç</u>	<u>talak</u>
İslâm	6023	2024
Rum	2899	69
Ermeni	851	22
Musevi	328	10

Şu cetvele göre 323-327 senelerinde
İslâmlar'da izdivaç binde 77, Rumlar'da
40, Ermeniler'de 31, Museviler'de 39'dur.

Talaka gelince: Müslümanlar'da talak yekünü 2024, Rumlar'da 69, Ermeni-
ler'de 10, Museviler'de 22'dir. Fakat daha hakiki izdivac yekününü elde etmek
için talak yekünlerini izdivaç yekünlerinden tenzil iktiza eyler ki şu halde
İslâmlar'ın 2999, Rumlar'ın 2830, Ermeniler'in 318, Museviler'in 829 eder. Şu
halde de son beş senede yani 323-327 İslâmlar'ın binde 51'i, Rumlar'ın 39'u, Erme-
niler'in 30'u, Museviler'in de 38'i izdivaç etmiş demektir.

Şu malûmatta hiç bir anâsırımızda -Rumlar müstesna- talak ve izdivacın te-
zayüt veya tenaküs etmediği anlaşılır. Bu nisbetler binde olmak itibariyle görün-
müyorsa da yekün itibariyle anâsır-ı İslâm'ın talak ile münasebeti fazla olduğu
ve buna da şâyân-ı ıslah bulunan terbiye-i ictimaiye ve medeniyemizin sebebiyet
verdiği inkâr edilemez.

Kaza Mebanisi Hakkında Malûmat — Kaza dahilinde 323'de 40671 hane
mevcut iken bu miktar 327'de 42997'ye balığ olmuştur ki tezayüt eden 2327 adeti-
nin 779'u İslâm'a 1299'u Rumlar'a, 88'i Ermeniler'e, 46'sı Museviler'e, 43'ü de
ecânibe aittir.

Şu rakamlara göre en ziyade inşaatta bulunanların Rumlar olduğu ve
emlâkın eyadi-i ecânibe pek o kadar da düşmediği zan olunursa da "vefaen ferağ"
muamelatının buna ilavesinde hakikat daha vazih ve ayan bir surette anlaşılır.

Yalnız bir cihetin fenalığını şimdiden haber verelim ki sahib-i mülk bulunan
ecânibin nısfı ve belki de nısfından ziyadesi Yunan tebâsındandır.

İzmir Mebanisi— 323'te 22118 adetten ibaret bulunan Osmanlı meskenleri
327'de 22918 adete balığ olmuştur. 701 fazla inşaatın 249'ı İslâmlar'a, 418'i Rum-

MACAR ANONİM BANKA ve TİCARET ŞİRKETİ İZMİR ŞUBESİ

Telgraf Adresi: İzmir'de

Sermayesi : 68.000.000 Kuron

İhtiyat Akçesi : 37.000.000 Kuron

Avusturya-Macaristan devlet-i fehimesinin meşhur şehirlerinde, Balkan hükümatının meşhur şehirlerinde, Dersaadet'te şubeleri vardır.

İzmir'de: Yazıhane ve depoları Kordon'da kâindir.

İhracat Dairesi: Memalik-i Osmaniye'nin mahsullerinden palamut, hurde, zahire, afyon, kitre vesaire sevk eder.

İdhalat dairesi: Şeker, kahve, meşin, manifatura, tuhafiyeye, vesaireyi emîn müesseselerden celb eder.

Sigorta Dairesi: Sigorta muamelatında bulunur. Danob kumpanyasının acentesidir.

Harman Makineleri: Macar müttehid şimendüfer imalathaneleri mamulatıdır. Rağbet-i umumiyepe pek mahzar olmuştur.

Hasada mahsus makineler: Memalik-i Osmaniye'de en çok makbul tutulan Amerika'nın (Mas-Haris) fabrikalarının çayır, orak, biçer bağlar orak makineleri, sürgü, çapa, tırmık, merdane, mebzur aletleri.

Zatü'l-Hereke Makineler: İngiliz Maklarn kumpanyasının cesim zatü'l-hereke yol lokomotifleri, zatü'l-hereke sapanları, buharla müteharrik her nevi büyük küçük makine-ler.

Motorlar ve Motor Makineleri: İngiltere'de kâin Mançester şehrinde olup Memalik-i Osmaniye'de motorlarının sağlamlığı ile büyük bir şöhret olan (Nasyonal) fabrikasının gaz suyuyla, kömürle, benzin havagazı ile işler her boyda her nevi makineler ve makine teferrüatları.

Hava Değirmenleri

(Kilenit Valin)

(Amerikan Star)

Markalı rüzgârla
müteharrik
değirmenler

Su Makineleri ve Tulumbaları: Amerika'nın (Romes) Fabrikası muamelatından muhtelif boy, numarada tulumbalar, motorla müteharrik cesim tulumbalar, müteharrik su, türübün, kuvve-i anü'l-merkezli su tulumbaları, muhtelif sistem yangın tulumsaları.

Un Değirmenleri: Her boyda un değirmen, fabrikalarını yapar.(Tister) fabrikasının köylere mahsus iktisatlı un değirmenleri, yarma makineleri.

Muhtelif Makineler: Tohum temizleme, savurma, ayıklama, kalbur, göktaş, kaymak, tereyağı, darı, mısır, pamuk, pırasa, üzüm makineleri, tavuk kuluçka ana makineleri.

Yarış, yük, otomobil, otobüsleri.

Eşya-yı Muhtelif: (Tül, perfure, delikli lamarine, kayış, makina yağları) biçer bağlara mahsus ipler.

İhtar: Marû'z-zıkr makinelerin en ufak bir yedek parçası bile mağaza ve depolarda bulundurulur. Talep vukuunda katalog gönderilir. Suallere Türkçe cevap verilir. Her türlü tes-hilat yapılır.

MÜDÜRİYET

MACAR ANONİM BANKA ve TİCARET ŞİRKETİ İZMİR ŞUBESİ

Telgraf Adresi: İzmir'de

Sermayesi : 68.000.000 Kuron

İhtiyat Akçesi : 37.000.000 Kuron

Avusturya-Macaristan devlet-i fehimesinin meşhur şehirlerinde, Balkan hükümetinin meşhur şehirlerinde, Dersaadet'te şubeleri vardır.

İzmir'de: Yazıhane ve depoları Kordon'da kâindir.

İhracat Dairesi: Memalik-i Osmaniye'nin mahsullerinden palamut, hurde, zahire, afyon, kitre vesaire sevk eder.

İdhalat dairesi: Şeker, kahve, meşin, manifatura, tuhafıye, vesaireyi emin müesseselerden celb eder.

Sigorta Dairesi: Sigorta muamelatında bulunur. Danob kumpanyasının acentesidir.

Harman Makineleri: Macar müttehid şimendüfer imalathaneleri mamulatıdır. Rağbet-i umumiyeye pek mahzar olmuştur.

Hasada mahsus makineler: Memalik-i Osmaniye'de en çok makbul tutulan Amerika'nın (Mas-Haris) fabrikalarının çayır, orak, biçer bağlar orak makineleri, sürgü, çapa, tırmık, merdane, mebzzer aletleri.

Zatü'l-Hereke Makineler: İngiliz Maklarn kumpanyasının cesim zatü'l-hereke yol lokomotifleri, zatü'l-hereke sanları, buharla müteharrik her nevi büyük küçük makineler.

Motorlar ve Motor Makineleri: İngiltere'de kâin Mançester şehrinde olup Memalik-i Osmaniye'de motorlarının sağlamlığı ile büyük bir şöhret olan (Nasyonal) fabrikasının gaz suyuyla, kömürle, benzin havagazı ile işler her boyda her nevi makineler ve makine teferrüatları.

Hava Değirmenleri

(Kilenit Valin)

(Amerikan Star)

Markalı rüzgârla
müteharrik
değirmenler

Su Makineleri ve Tulumbarı: Amerika'nın (Romes) Fabrikası muamelatından muhtelif boy, numarada tulumbar, motorla müteharrik cesim tulumbar, müteharrik su, türbün, kuvve-i anü'l-merkezli su tulumbarı, muhtelif sistem yangın tulumsaları.

Un Değirmenleri: Her boyda un değirmen, fabrikalarını yapar.(Tister) fabrikasının köylere mahsus iktisatlı un değirmenleri, yarma makineleri.

Muhtelif Makineler: Tohum temizleme, savurma, ayıklama, kalbur, göktaş, kaymak, tereyağı, darı, mısır, pamuk, pırasa, üzüm makineleri, tavuk kuluçka ana makineleri.

Yarış, yük, otomobil, otobüsleri.

Eşya-yı Muhtelif: (Tül, perfure, delikli lamarine, kayış, makina yağları) biçer bağlara mahsus ipler.

İhtar: Marû'z-zikr makinelerin en ufak bir yedek parçası bile mağaza ve depolarda bulundurulur. Talep vukuunda katalog gönderilir. Suallere Türkçe cevap verilir. Her türlü teshilat yapılır.

MÜDÜRİYET

lar'a 88'i Ermeniler'e, 46'sı da Museviler'e aittir.

Mevcut hanelerin umumundan 10981 adeti İslâmlar'a, 12650'si Rumlar'a, 1813'ü Ermeniler'e, 1858'i Museviler'e isabet etmektedir.

Mebani ve Nüfus Mukayesesi — Mevcut nüfus anâsır itibariyle hanelere taksim eylediğimizde İslâmlar'da her haneye 4-5, Rumlar'da 6-8, Ermeniler'de 5-6, Museviler'de ise 12-13 nüfus isabet eylediğini gösterir.

Malûmat-ı mesrudedden birşey daha istintac edebiliriz ki o da evvelce anâsır-ı İslâm en çok meskene sahip ve bu hâl bugün de mevcut olduğu halde tezayüt nokta-i nazarından bir tevakkuf görülmekte, yani anâsır-ı İslâm yeniden inşâta pek geri kalmaktadır.

İzmir Belediyesi — Evvelce iki daireye ayrılmış olan İzmir Belediyesi'nin ikinci dairesi, görülen lüzum üzerine yirmi sene evvel lâğv edilerek umur-ı belediye tevhit olunmuştur.

325 senesi zarfında bir aralık İzmir şehrinin tekrar birkaç daireye ayrılması tasavvur edilmiş ve fakat pek çok masarî-i zaidiye istilzam edeceği cihetle mevki-i fiile konulmamış şu kadar ki bütün vezaif ve rûsûm-ı belediyenin bir daire tarafından ifa, tahsil ve cibayetinde görülen müşkilât dahi lâzîmü'l-izale olmakla menatık-ı tahsiliye ve teftişîye namıyla başlıca on mevkide şube (mıntika) küşat edilmiştir. ⁽¹⁾

Birincisi: Kemeraltı'nda Meserret Otel'i'nin arkasında Barut Hanı karşısında, ikincisi: Şişeciler İç'i'nde Coya Hanı derununda, üçüncüsü: Haliliye Caddesi'nde, dördüncüsü: Çalgıcıbaşı'nda, beşincisi: Debbağhane civarında Hacı İstilyo Mahallesi'nde, altıncısı: Çikudya Mahallesi'nde, Ayakaterina Caddesi'nde, yedincisi: Punta'da askeri karakolu karşısında, sekizincisi: Kemer Caddesi'nde, dokuzuncusu: Eşrefpaşa Mahallesi'nde, onuncusu: Karantina'dadır.

Civar sekenesinin uhdelerine mürettep olan tenvirat, tanzifat vesair rûsûm-ı belediye, menatık memurları tarafından ahz ve cibayet edilmekte ve evvelki usûl-i idareye nazaran mıntikaların mevcudiyeti hem dairelerce, hem de ahalice fevkâlade sühûleti mucib olmaktadır.

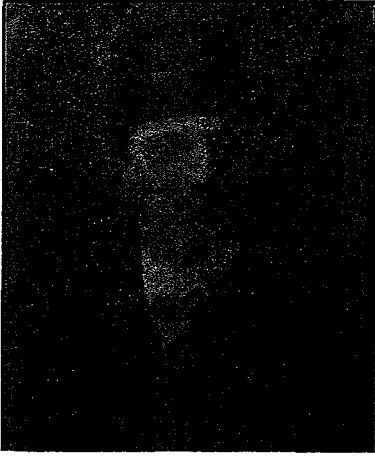
Merkez belediyesi Hisar arkasında kâin daire-i mahsusadır. Elyevm vazife-i riyaset Evliyazade Refik Bey tarafından rüyet edilmektedir. (Resimleri 5'inci sahi-femizedir.)⁽²⁾

---

(1) Menatık-ı belediyeyi irae eden haritayı derdest tertip olduğundan ileride derc edebileceğiz.

(2) Hisar Camii civarında pek dar bir sokak arasında sıkışmış kalmış olan belediyemizin bir resmini almak mevkiinin münasebetsizliği dolayısıyla kabil olamadı.

Eczacı
Süleyman Ferid Bey

Geçen 329 senesi zarfında belediye bütçesi 4933132 kuruştan ibaret idi. Daha evvelki senelere mahsus bütçe ise ber-vech-i âti miktardan ibaret bulunuyordu;

<u>sene</u>	<u>kurus</u>
326	3962969
327	4692669
328	4785280

Reis-i lâhik Refik Bey'in pederleri merhum Evliyazade Mehmet Hilmi Bey'in zaman-ı riyasetine müsadif 310 senesinde varidat-ı belediye 2944813 ve 311'de 2705650 kuruş tutmakta idi.

Belediye varidatı başlıca zebhiye, tenviriye, hayvan, kantar, mezbele, tan-

zifat, inşaat, tamirat resimleriyle binek, yük ve nakliye araba ve bilumum seyyar satıcılarla umumi sergilere karşı tarh ve vaz' olunmuş vergilerden, ceza-yı nakdi ve buna mümasil şeylerden terekküb eder. Fakat masarife nazaran varidat pek noksandır.

Bu sene zebhiye rüsûmunun iki seneliği (329 ve 330 seneleri için) 18600 lira mukabilinde mültezime ihale olunmuştur. İşbu 331 senesi ibtidasından itibaren mevki-i tatbik ve icraya konulacak olan kanun-ı muvakkat mucibince, vilayetin zebhiye resmi münasefeten idare-i hususiye ile belediyelere terkedilmiş ise de İzmir Belediyesi'nin öteden beri cibayet eylediği resm-i mezkûrun miktarı kanunda gösterilen miktardan daha ziyade ve fakat yeni kanun mucibince alınacak resim, sabıkından dîn olacağı gibi bunun nısfı da idare-i hususiyeye ita edildiği taktirde varidat-ı belediyenin senevi yedi sekiz bin lira raddesinde bir açık göstereceği anlaşıldığından, zebhiye resminin kâmilen belediyeye terki hakkında makam-ı vilayet Dahiliye Nezareti'ne bir tahrirat-ı mahsusa tastir eylemiştir.

Bu tahrirata cevap vürut edinceye kadar kanun-ı muvakkat mucibince zebhiye umurunun her iki daire tarafından müştereken ve emaneten idaresi ve varidattan daire-i hususiyeye ait hissenin neticeye kadar belediyeye emanet hesabına kaydı takarrür etmiştir⁽¹⁾.

Şehrimiz sekenesinin ihtiyacı için zebh ve istihlâk edilen hayvanat-ı gane-

(1) Zebhiye resminin varidat-ı hususiye-i vilayet meyanına kaydı bütün belediyeler varidatını âdetâ alt üst edeceğinden imar-ı memleket namına bunun hükümetçe sarf-ı nazar edileceği ümit olunur.

Büyük Anadolu, Avrupa Komisyonculuk Mağazası

Merkezi:

İzmir'de Yemiş Çarşısında Numro 25
Sahlebcizade Refik

Şubesi:

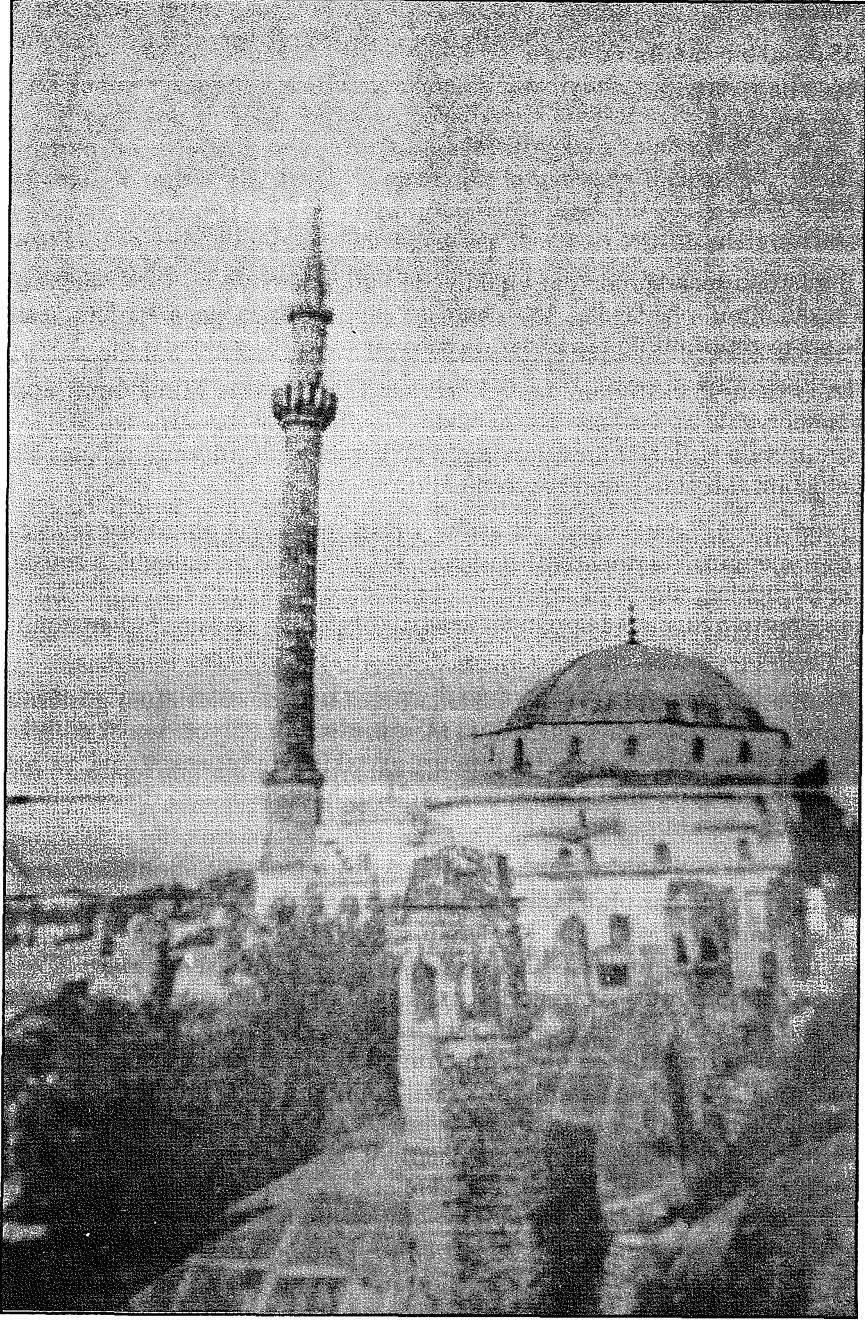
Nif Kazasında Kadızade Edib

Mağazamın kadim yani otuz senelik muamele-i
esasiyesi kuru üzüm üzerine ise de talep ve arzu
vukuunda ale'l-umum mahsulat yani afyon, pamuk,
arpa, bakla ve ale'l-umum maden üzerine muamele
icra eyler.

Emniyet, S rat, İstikamet

İzmir Müzeyyat-ı Diniyesinden Hisar Cami-i Şerifi.

miye miktarı bervech-i âtidir:

35 ilâ 40 bin raddesinde sığır

1000 ilâ 1500 manda

40000 koyun

50000 kuzu

10000 keçi

8000 oğlak

Bunlardan maada hidemat-ı nakliyyede kullanılamayacak kadar ihtiyarlamış veya sakatlanmış olanlardan 150 deve ile sayd edilmiş veya hariçte kesilerek dahil-i şehre getirilmiş iki bin kadar da canavar sarf olunmaktadır.

İzmir daire-i belediyesinin gerek merkez ve menatıkta yalnız umur-ı tahririye ve hesabiye ile meşgul memurini 42'dir. Çavuşları, arabacıları, tanzifat ve tenvirat umurunda kullanılan müstahdemin ile beraber mecmuunun miktarı 395 nefere baliğ olur. Müstahdemin bervech-i âtidir:

3 ser- çavuş, 7 muavin, altmış asil ve onbeş muvakkat olmak üzere 75 çavuş, 1 tanzifat memuru, 10 muvazzaf hademe, 257 yevmiye ile kullanılan müstahdemin (süpürücüler, süprüntü arabaları, el arabaları ve saire.) İzmir gibi bir şehir-i cesimin umur ve hususat-ı tanzifiye, tenviriyeye, teftişiyeye ve saire hidematını ifa ile mükelleftirler.

Kısm-ı mahsusumuzda şehir sokaklarının 1100 adet olduğunu göstermiştik. Şu hesaba göre üç sokağa bir belediye memuru isabet ediyor demektir. Hâlbuki bütün gün yalnız tanzifat ve teftişat umurunu takip için bir sokağa iki, üç neferin kifâyet edebileceği düşünülecek olursa bunların hâl-i hazırdaki miktarının ne derece az olduğu tezahür eder.

Hiç olmazsa memurin-i mevcudenin esvaka tevzii taksiminde intizam gözetilse bir dereceye kadar uhdelerine mevdu vezaifi ifa edebilirlerdi. Hâlbuki Frenk Mahallesi, Kordon, Paşadurak, Kemeraltı gibi en işlek mahallerde dörder beşer memur ikâmetine lüzum hissedilerek şehrin birçok sokakları ihmal ediliyor; belediye memurlarının lütf-i ziyaretlerine mazhar olmayan bir çok sokaklar da maatteessüf adeta bir mezbele halini almış bulunuyor. Belediye çavuşlarından dairenin beklediği bi-hadd ü hesaptır. Fırınlara çıkardığı etmeklerin noksanü'l- vezn olmamalarına!, bakkal ve kasapların terazilerinin tamü'l- ayar bulunmasına!, seyyar satıcıların memerr-i nas olan caddelere tecavüz etmemelerine!, arabacıların sokak ortalarında alabildiğine koşmamalarına!, hadd-i nizamıyesinden fazla yük tahmil eylememelerine !, kasapların, bakkalların emr-i nezafete riayette bulunmalarına !!!, tezkeresiz inşaat veya tamirat olup olmadığına, arabacıların tarifieden fazla ücret talep etmemelerine !, evlerden, dükkânlardan, mağazalardan hilâf-ı tenbihat kilim, seccade ve saire toz kaldıran eşyanın silkelenmemesine !, hasılı daha binlerce !!! şeye dikkat etmek, hakkü'l- insaf söyleyelim; bir belediye çavuşunun bihakkin üstesinden gelemeyeceği hünerlerdir. Hâlbuki daire, bir adama hem bu kadar mütenevvi iş tevdi ediyor, sonra da kâffe-i hidematın hüsn-ü suret-

le ifasını ümit ediyor, hem de yapılamazsa çavuşları muahize eyliyor! Hatta yev-miyelerin kat'ı suretiyle haklarında ceza tertip ediyor.

Bu kadar noksani-i vesaitle memleketin tanzifatına bakılmak imkân haricinde olduğu için, bir taraftan varidat-ı belediyenin tezyidine çalışmak, diğer taraftan memurin-i mevcude miktarını ziyadeleştirmek ve bunların mahallata tevzii ve taksiminde müsarrata riayet eylemek, bir tarafa karşı mebzûlen gösterilen takayyüdat ve ihtimamattan diğer tarafı mahrum eylememek icap eder. Memurin-i müteâllikesi burada diyecekler ki belediyemizin varidatı nisbetinde imarat ve tanzifata ancak bu kadar bakabiliyoruz.

Evet biz de teslim ederiz ki bu varidat azdır ve hatta ilm-i iktisatça katiyen gayr-ı caiz olduğu halde belediye bütçesi masarifle karşılaştırmak suretiyle kapatılmakta ise de ihtiyar edilen masarif, elde edilen varidattan çok ziyadedir.

Belediye varidat-ı umumisi İzmir gibi ticareti, serveti pek vâsi bir memleket için cidden şâyân-ı istisgârdır. Biz bu miktarın tezauf eylesesini temenni eyleriz.

Bu da ahaliye katiyen bâr olmamak şartıyla bazı eşyaya karşı vaz' olunacak oktruva resimiyle mümkünü'l-husûldür. Mesela şehrimiz mükeyyifata ait bira, konyak ve şarap gibi memalik-i ecnebiyeden vürud eden bir çok şey istihlâk eylemektedir. Bunlara havayic-i zaruriyeden olmadığı için beher kantar veya tonilotosu için vaz olunacak oktruva rüsumunun icra edeceği tesir-i cüzi, ahalice pek o kadar hissedilmez. Alelhusus bu resim, tanzim ve imar-ı belde gibi, hatta ecânib de dahil olduğu halde umum sekene-i memleketin alâkadar olduğu bir şeye masrûf olacağından tesiri mahsus olsa da mucib-i şikayet olamaz.

Bu memlekette ticaretle, sanatla iştigâl eden, yaşayan, aile geçindiren, kesbi servet ve sâ mân eyleyen, sonra da örfen, dinen mensûp veya doğrudan doğruya metbu olduğu hükûmata karşı âdeta fedakârlık derecesinde ibzâl-i iânât eden ecnebilerin, üzerinde yaşadıkları bu topraklara ödeyecekleri borçları yok mudur? Ve bu borç bir namus ve vicdan borcu değil midir?

Bir santim vergiye bile tâbi olmaksızın âlem-i ticarette yerlilere karşı daima hakim ve faik bir mevki ve vaziyet sahibi olarak rûh-i ticaret olan rekabette, yerlileri ezici, bir imtiyaz-ı mahsusa mazhariyetle ve kemâl-i izz ü refah ile yaşayıp gitmek munsifâne, adilâne bir hareket midir, hatta muvafık-ı şime-i insaniyet ve mürüvvet midir?

Binâenaleyh bu hakkımız, bu hakkı-ı meşru ve muktesebimiz bihakkın müdafaa edilecek olursa ecânibin de nihayet teslim ve itirafa yanaşacakları ve kapitülasyon denilen o çenber-i muzik ve meşûm âdâdına dahil olan imar-ı belde için bazı eşyaya oktruva resmi vaz' edememek mahzurunun dahi kendi kendine zail olacağı şüphesizdir. ⁽¹⁾

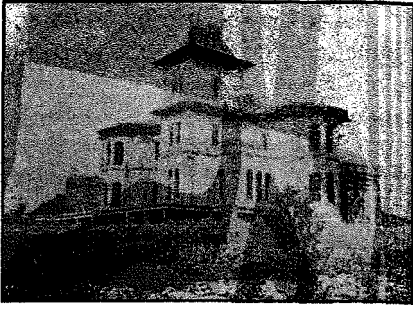
(1) Bazı düvel-i muazzama konsoloslarının oktruva resmini kabule mütemayil bulunduklarını kitabımızın esna-yı tertib ve tabında öğrendik.

İzmir Mebusu
Abdullah Efendi

Ve biz eminiz, ecnebler er geç kapitülasyonların iktisadiyata taallûk eden bu kısımlarını tamamen ilgâya muvafakat edeceklerdir. çünkü biz kendi ihtiyaçlarımıza ancak kendi vasıtalarımızla, kendi menba-ı varidatımızla çare-sâz olmaklardır ki kolaylık bulacak ve Avrupalılar'ı, hep eksikliğinden şikâyeteye sevk ve icbâr eden ıslahat-ı umumiye'yi de ancak bu suretle temin ve tahrir edebileceğiz. Faraza işte görünüyor ki İzmir Belediyesi'nin varidatı şudur, masarifi budur ve ihtiyacı bir o kadar daha varidat tedarikini istilzam edecek derecede lâ-yuad-dır. Bu varidatın başka suretle tedariki nasıl mümkün olur ve bu varidat da bulunamadıkça imar-ı belde hususuna nasıl muvaffak olunabilir?

Geçen seneye gelinceye kadar emvâl-i ticariyenin mirî kantar ile vezn ve ayarı bile keyif ve ihtiyara talik edilmiş olduğu için belediyenin bütün ahz ettiği rûsum lâ-şey mesabesinde idi. Ecanib olup sattıkları binlerce çuval emvâlden kendilerine kalan kâr ve temettünün şu suretle yüzde yarımını bile o memleket belediyesine vermekten ibâ' eyliyorlardı. Gerçi emvâl-i ticariye kâmilten mirî kantarıyla vezne tâbi değilse de eskisine nazaran şimdi bir dereceye kadar -o da emvâl-i ticariyenin bazılarından bedelen istifa-yı öşür edilmek kararı ittihaz olundu-

Buca'da Mösyö Forbes'in
sayfiyesi

ğu tarihten ibtida eder- kantar rüsû-
mu fazlalaşmıştır.

Hükümet bu babta daha musib
ve müessir tedabir ittihaz ederek
gerek alınacak ve gerek satılacak
emvâl-i ticariyenin herhalde mirî
kantarıyle veznedilmesinde tüccararı
mecbur tutması emrinde belediyeyi
mazhar-ı muavenet eylemesi için
alâkadar memurlarımızın nazar-ı dik-
katlerini celbederiz.

İzmir Belediyesi'nin kesret ve
ehemmiyet-i muamelatı hakkında karilerimize bir fikir vermek için âtideki
erkâmı derc ediyoruz:

<u>sene</u>	<u>mevrûdat</u>	<u>mürselat</u>
326	4687	3356
327	4116	3232
328	3099	4654
329	4400	2950

Bu muhaberat içinde bazen pek lüzumsuz olanları da vardı. Meselâ hadide-
de asker için buz iştirâsına lüzum görülerek, oraca kıyyesi 12 buçuk veya 15 para-
ya pazarlık ediliyor. İzmir rayicine muvafık olup olmadığı soruluyor. İzmir Bele-
diye'si de bu fiyatın muvafık olduğunu tastik ve işar eyliyor ki zannımıza kalırsa
bu yekünü bu derece kabartan bu ve bunun gibi zaid ve bî-lüzum bir takım şey-
lerdir.

329 senesi zarfında belediye çavuşları tarafından makam-ı riyasete takdim
edilen raporların adeti de 10400 rakamına balığ olmuştur. İşte birçok devairimiz-
de olduğu gibi daire-i belediyemizin de kırtasiyecilikten kurtulamadığına delil-i
sarih. Çünkü herhalde bu raporların pek çoğu icrasız kalmış olacak veya icrası
muhâl olan bir takım şeyleri münderiç bulunmuş olacaktır. Gerçi her sene rapor-
ların adeti yedi bini geçmez iken 329 senesinde on bine balığ olması memleket ih-
tiyacatının arttığına delâlet eder ki bundan da daire-i belediyenin daha fazla çalış-
ması, tezyit-i faaliyet eylemesi icab ederken maatteessüf o kadar muvaffakiyet
göstermediği anlaşılır.

Şehrimizde yerli, ecnebi herkesin gözüne çarpan ve izalesi esbabı belediye-
miz tarafından düşünölmek lâzım gelen bir noksandan daha bahsedeceğiz; bu da
umumi bevlhanelerin mefkûdiyetidir.

Şehrimiz gibi nüfusu, ticareti kesir ve vâsi 46 bin mebaniyi ve 1100 sokağı ihtiva eden bir şehir-i âzimde bulunan bevlhanelerin miktarı ancak sekiz, ona balığ oluyor. (Biri hükümet dairesi havalisinde, biri Frenk Mahallesi'nde Hacı Stam Sokağı'nda, biri Büyük, biri Küçük Vezir Hanı'nda, biri Hisar arkasındadır.)

Bunlardan maada en işlek çarşılaraya yakın bazı sokaklarda da yirmi, otuz kadar açık tebevül mahalleri yapılmışsa da, bunların etrafındaki mermerler tarih-i inşalarının âkabinde vücudu maatteessüf eksik olmayan bir takım serseriler, hırsızlar tarafından kırılıp aşırıldığı için şimdi hiç bir işe yaramamakta ve tesadüfen civarlarından geçenleri, burunlarının direğini kıracak derecede taaffüleriyle izâc eylemektedir.

Gerek bevlhaneler, gerek bunlar bir şirket tarafından yapılmış ve kulübe tarzında üstü kapalı olanları ücrete tabi tutulmuştur.

Bevlhanelerin adem-i vücudu yüzünden İzmir'de her sokak ve köşe başına tebevül etmeye müsaade vardır. Bu sebeple gayet işlek caddeler müstesna olmak üzere her sokak bir manzara-i kerih arz etmekte, gelip geçenleri taaffünüyle izâc ve bî-huzur eylemektedir.

Mamurca ve mütemeddince olan belediyemizi biz de Avrupa bilâdı gibi şirin ve muntazam görmek istersek evvel emirde lüzûmu olan yerlere hâl-i hazır fennin icab ettiği tarz ve usûlde müteaddit bevlhaneler inşası esbabına tevessül etmeli, bâde umumi mahallere tebevül edenleri ağır cezalarla tecziye eylemeliyiz. Yoksa bunu yapmazsak büyüğümüzü de küçüğümüzü de, havâsımızı da avâmımızı da hilâf-ı terbiye ve nezâhet hareketten men'e ve sokaklarımızdan bu sefaleti ref'e hiç bir vakit kâdir olamayız.

Yukarıda İzmir Belediyesi'nin masarifi varidatından pek fazla olduğundan ve bu varidatın lüzûm-ı tezyitinden bahsetmiştik. Şehrimiz belediyesinin son sene varidatı mecmûu 4 933 132 buçuk kuruştur.

Sayfiyeden ma'dûd olan Karşıyaka'nın, Burunova'nın, Buca ve Seydiköy'ün ayrı ayrı belediyeleri vardır. bunlar hakkında kısm-ı mahsusumuzda malûmat vereceğiz.

Kitabımıza belediyemiz hakkında daha pek çok mütâlaat derc edilecekse de, ekserisi icrâata müteallik olacağı için her bahiste münasebet geldikçe zikr ve tadadını daha münasip gördük. Yalnız bazı nekâis hakkında daha icâle-i kalem edeceğiz:

Birincisi: İzmir'de maattüessüf vukuu daima eksik olmayan yangınların itfâsı emrinde belediyemizin pek nâ-kâfi vesaiti malikiyetidir. Bereket versin, sigorta kumpanyalarının hâl-i hazır fenne muvafık olarak kullandıkları buharla müteharrik araba ve tulumbarlarının itfa-yı harik hususunda pek büyük hizmetleri görülüyor, yoksa bunlar da olmasa memleket sık sık zuhur eden harik yüzünden pek büyük zararlara duçar olurdu. Binaenâleyh belediyemizin mükemmel bir itfaiye

Pınarbaşı'nda bir manzara

heyeti teşkili taht-ı vücûbdadır.

İkincisi: Yukarı mahallat ahalisinin susuzluk yüzünden çektikleri müzayaka olub bunun da ref'i belediyemizin uhdesine terettüb eden vezaif cümlesindedir. Hükümet-i seniyye ile su kumpanyası arasında münakit mukavelenamede kumpanyanın yukarı mahallata su isâlesine mecbur olduğu hakkında maatteessüf bir kayıt yoksa da hükümet şu sırada kumpanyayı bu husus için epeyce tazyik etmiş ve kumpanya da buna teşebbüs ederek lâzım gelen demir boruları celp ile işe mübaşeret etmiştir. Ümit olunur ki az zamanda şu noksanı da ortadan kalkacaktır.

Bil-münasabe söyleyelimki şehrimizin hanelerinin bir çoğunda Osman Ağa ve Vezir suları olduğu halde bazen memlekette bir illet-i müstevliye zuhura gelince ilk tedbir-i sıhhi olmak üzere sular kesildiğinden susuzluk tehlikesi yalnız yukarı mahallatı değil, şehrimizin dahilini de daima taht-ı tehditte bulundurmaktadır.

(Memleketimizin sular yüzünden çekmekte olduğu belâya artık hadden aşmış, nezâfetsizlik, limanın kesret-i ihtilâtı, bilhassa şu muhacerat esnasında şehirde mevcut izdihamdan dolayı hudûsu pek de müstebid olmayan kolera gibi bir saik-i bî-amanın yeniden zuhuru daire-i ihtimâlde görülmüş ve şimdiki halde elân tifo gibi bir afet-i müthiş sekene-i mahalliyemizi taht-ı tehditinde inletmekte bulunmuş olduğundan sözümüzü -âtiyen şehrimiz ve belediyemiz ahvâline tekrar ricat etmek üzere- bu babta sahibi ihtisas bulunan bakteriyolog Memduh Beyefendiye terk ediyoruz.)

Bilmem neden hepimizde müthiş bir nazariye ibtilası var; mesela: bize "suyun lüzumu nedir? diye sorsalar hepimiz birer nâtuk kesilir ve ihtiyacımızın en mühim bir rüknu olduğundan, fena bir suyun sıhhat-i beşeriye üzerinde tesiri pek müthiş olacağından, mide ve bağırsakları hastalandıracağından, emrazın nakli için suyun pek güzel bir vasıta olduğundan uzun uzun, hatta karşımızdaki- ni bıktırıncaya kadar bahsederiz ve yine aynı saik bize "hangi suyu istimâl ediyorsunuz?" diye sorsa, o zaman bir acz içinde kaşlarımız çatılır "efendim olmuyor ki" mukaddemesiyle girişir; su cihetinden sıkıldığımızı, fakat "mecburiyet olduğundan pis suları istimâlde muztar kaldığımızı" söyleyerek mütevekkil bir halde nutkumuza hatime vermek lüzûmunu hissederiz.

Bu cevaplar bu nutuk-âsâ malûmat-füruşluklar hemen bütün memleketin

Diş Tabibi Mösyö Kominos

ağzında dolaşır ve hepimiz içtiğimiz suyun iyi olmasını fikren arzu ederiz; fakat bu arzu sırf muhayyilemizde kalır; teşebbüste ise en ateşin "iyi su müdafileri" en geriye kalmak ister ve kalır da!

Hakikaten İzmir'in pek mühim bir meselesi, mühim olduğu kadar mühmel bırakılmış ve bugün ihtiyacatın teminine hadim olmaktan ziyade, berrak levni altında bir "sim" tesirini gösteren sularıdır.

Malûmdur ki İzmir şimdi ihtiyacat-ı mâiyesini üç menba-ı miyâhtan tedarik eyler; bunlar da Halkapınar, Vezir ve Osman Ağa sularıdır.

Bunlardan Halkapınar suyu bir ec-nebi kumpanyaya ihale edilmiş olduğundan kumpanya tarafından menba gayet mahfuz bir hâle kalbedilmiş, hariçle her türlü ihtilâlatı menedilmiş, üzeri demir bir sanduka ile mestur bir hâlde olup nûban eden su doğrudan doğruya demir borular içersinde makine vasıtasıyla mürtefi bir mahalde inşa olunan ihtiyat hazinesine sevk olunur; ihtiyat hazinesinde tazyikli olarak şehrin muhtelif mahallatına mahfuzen isâle olunagelmektedir. Mezkûr su terkiyat-ı kimyevîye cihetinden derûnunda mevâdd-ı kilsiyenin ziyade miktarda bulunmasından dolayı pek iyi bir su addolunamazsa da bakteriyoloji nokta-i nazarından şurba sâlih ve hiç bir türlü ihtilâlatata delâlet eder mikropları ezcümle lâğım mikropları olan kolibasil-leri havi bulunmamasından dolayı tamamen şurba salih iyi sulardan addolunması lâzım gelin bir sudur.

Vezir ve Osman Ağa sularına gelince: Buca taraflarında muhtelif menbadan neşet ederler. Bunların menbaları ise etrafı duvarla mahdud üzeri açık, bazılarının kapıları mürûr-ı zaman ile kırılmış bir halde bulunmaktadır. Hatta bazı menbanın derûnunda civar çocuklarının çıplak ayaklarıyla oynadıklarını, içine def-i hacet eylediklerini, bir diğesinde ise yağmur duası için atılmış iki çuval ile bir tane bargir kafasının yüzdüğünü gördüm. Binâenaleyh menbalarında bu suretle televvüs eden bu iki su oradan huruç ederek bazı yerleri havaya maruz ve civarındaki köylerin ihtiyacatını tatmin ederekten Karakuyu Kabristanına gelir. Burada Vezir suyu kabristanının üzerinden Osman Ağa suyu kabristanının derûnundan âdi ve her türlü irtişâhatı kabule müsait mecari derûnundan mürur ederek şehre duhûl ederler ve şehirde taksim mahalline kadar olan mevkiden geçtikleri hanelere birer menfez bırakarak matbahların kirli sularını beraber alarak mahall-i inkı-sama gelir ve orada su yolcularının fıtratlarında meknûz nezâfet ve taharet fikirlerine ve bilhassa insaflarına maruz bir halde inkısama uğrarlar. Şehir dahilinde de

Rıhtım üzerinde vaki
İzmir Tiyatrosu

âdi mesammatlı künk borulardan cereyan ettiğinden bir çok yerlerde lâğımlarla münasebat-ı daimesi vardır.

Halkapınar suyu, tazyikli bir su ve aynı zamanda daima ihtiyat hazinesi bulunduğundan dolayı haneler derûnunda doğrudan doğruya kurşun borularla hariçe insıbâb ederken Vezir ve Osman Ağa suları bu meselede ayrıca bir tebeddüle maruz kalır. Her evde bir hazine bulunması zaruri, bu hazineler ise merdiven altlarında, abdesthane aralarında bulunmakta ve bu cihetle evlere duhûlünden sonra bir üçüncü televvüse duçar olmaktadır.

Bu sular, terkil-i kim-

yevisi nokta-i nazarından Halkapınar suyuna faik ve nisbeten daha iyi bir su ad-dolunabilirse de, bakteriyoloji cihetiyle gayr-ı kabil-i şurb, daha doğrusu bir "sim" addine sezâdır. Zira derûnlarında kolibasil denilen lâğım mikropları, anaerobiler, yani tahammür ve taaffün basillerini ve tifonun hamili bulunan "basil debertleri" havidirler, nitekim bunların ıskâ edildikleri mahallatta her gün bir çok tifo vukuatı görülmektedir. Aynı tarihte aynı saatte ahz olunmuş numuneler üzerine yapılan tahlilat raporlarını tedkik edersek bunların ne derecede mülevves oldukları pek güzel görünür; meselâ: Halkapınar suyunda hemen litrede beş on kolibasil bulunduğu halde diğer sularda birisinde litresinde kırk binden fazla diğerinde ise gayr-ı kabil-i tadat basil denilen lâğım mikropları bulunmuştur ki derece-i televvüsün bundan aşikâr bir misâli olamaz!..

Eslâf, bizden daha müteşebbis ve bizden daha faâl imişler. Biz ise onların ahlâf ahfadı olmaya hiç te lâıyk adamlar değiliz. Ve eminim ki eslâf bu suları yaparken yaşadıkları zamanın en son terakkiyâtına ve bir de hayra delâlet etmek emeliyle yapmışlar. Fakat o hayrat bugün bizim ihmalkâr ve düşüncesiz ellerimizde bir alet-i şer, bir menba-ı emraz, bir sebab-i intan olmuştur. Ölürüz; kar-

Meyhane Boğazı Caddesi

deşlerimiz, validelerimiz, yavrularımız tifonun ateşin tezahürat-ı maraziyesi içinde yana yana bize veda edip giderler! Biz hâlâ âtıl bir nevm içinde ve Cenâb-ı Hakkı itham ederken "ne yapalım Allah'tan" lâfz-ı bî-mânâsıyla kendimizi avuturuz. Şehri kolera afeti kurutur! Bir çok kıymetdâr uzuvları eriterek ademe kalbeder! Müteessir olur, biraz da ağlarız. Fakat teessürümüz de o an için olur ve bu teessür bir hiss-i tenebbüh bırakmaz. Tehlike geçtikten sonra gene güşenişin, lâkayt uyuşuruz!..

Bizdeki bu müsekkinet-i zelilâne, Şarklı bulunmamızın bir tesiri midir, nedir bilmem! Son kolera zamanında sularımız kesildi; fakir, zengin hepimiz koğalarımız, güğümlerimizle su arkasından gece gündüz koştuk, bu esnada

su komisyonuna da bir hareket görüldü, eshab-ı miyâhtan para toplamaya başlandı! İstanbul Evkaf Müdüriyeti'nden para celp olundu; belediye şu kadarını iştiyak edecek denildi! Fakat koleranın hitamıyla beraber bu teşebbüsler de zannederim ki atalet ve akamete mahkûm oldu! Zira bir daha sesi sedası çıkmadı.

Su komisyonu ne yapıyor? Ne ile iştigâl ediyor? Hâl-i hazırımızda bu teşebbüs ne haledir? Bunları tedkik tabii merci-i aidine terettüp eden bir vazifedir. Yalnız ben şunu söylemek isterim ki eğer icraat devam ediyorsa ve eğer su komisyonu bunu selâhiyetdâr bir tabip, mütefennin bir mühendisinden efkârı, nezareti altında olmayarak imalâta başlıyorsa herhalde suların eskisinden pek te iyi bir halde olmayacağına ve gene bir menba-ı emraz halinde devam edip gideceğine şüphe yoktur. Bence bunları islah için evvela işe menbaından başlamalı, sonra şehir haricindeki aksamının açık kısımlarının hariçle iştiraki men' olunarak mahfuz bir hale kâlb edilmeli; bâde dahil-i şehire nüfuz eden kısmının tamamen fenni bir surette islahı çaresine bakılmalıdır. Yoksa gene aynı televvüs devam edip gi-

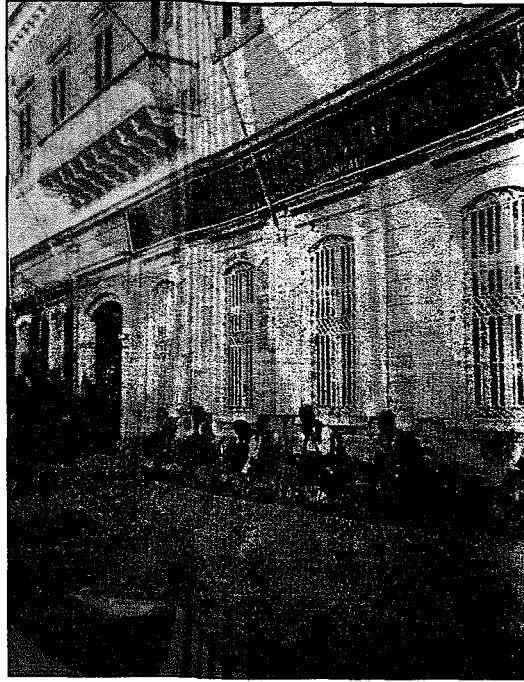
• Moraitis Eczahanesi •

İzmir - Frenk Mahallesi

PHARMACIE MORAITIS

Rue Franque - Smyrne

Rıhtım üzerinde lostracılar

Osman Ağa ve Vezir sularının nefaset ve tumunun lezzeti hususatında kumpanya suyuna takaddüm ettiği sahib-i ihtisas olanlarca malûmdur. Yalnız dediğimiz gibi menba ve mecrasının tathir edilmemiş olması ve bazı yerlerde büsbütün açık künkler vasıtasıyla akması gibi ref ve izalesi herhalde biraz masraf ihtiyariyle mümkün olan mahzurları vardı.

Bu mahzurları ortadan kalkacak olursa her ikisi de hem memleketin ihtiyacatını defe ve hem de mühim bir varidat tahsiline medar olacaktır. Şu cihetle bunun da ihmâl edilmemesi elzemdir.

Memleketimizde, bir salhhanenin adem-i vücudu da şurada saymak istediğimiz nekayıs cümlesindedir.

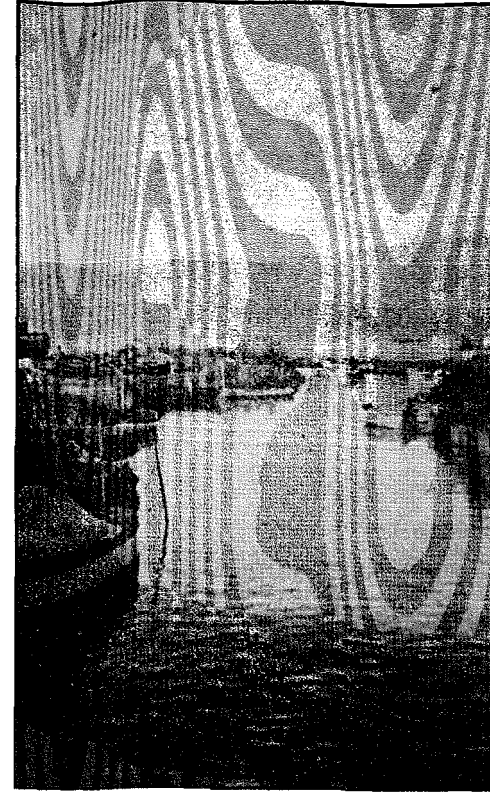
Bugün salhhanenin şimdiki tarz üzerinde, bu nam ile yâd olunan mahalde bulunması yüzünden etraf ve civarındaki arazi baştan başa bir çöl halinde, bomboş durmakta ve hiç kimse tarafından iskânına rağbet gösterilmemektedir.

Hatta yalnız civar sekenesi değil; Bayraklı, Halkapınar, Mersinli taraflarında oturanlar bile yaz mevsimlerinde salhhanenin taaffünat-ı kerihesinde bizar ve bî-huzur kalmaktadır.

decek, bugün tifodan yüzlerce vefeyat, yarın dizanteriden birçok musab, öbür gün ise koleradan büyük bir zıya husule gelecektir.

Binâenaleyh burada en ziyade su komisyonunun faaliyetle işe başlaması, bu meselede fevkâlade ibraz-ı fedakârî eylemesi lâzımdır. Ve illâ bu hâl-i felaket böyle senelerce anâsırı, bilhassa İslâm anâsırını eritip mahv eyliyecektir.

Bir aralık evkaf idaresi mezkûr suların demir borularla şehre isalesinin belediye tevdiiine karar vermişti. Bu kararın zaman-ı ittihazı da bir seneye karib olduğu halde elan bir semeresini göremedik.

Halkapınar Deresi

vuşlarının mesaisini polislerle teşrik eylemektir. Filhakika birçok memalik-i mütemeddinede gerek inzibat ve gerek mamuriyet-i belde hususatı polis tarafından ifa olunmaktadır. Biz de ise hem polis hem de belediye çavuşlarının miktarı ihtiyacat-ı beldeye nisbeten pek az olduğu için bu usûlün en ziyade bizim memleketimizde tatbiki icap ederdi. Eğer belediye ve polis idareleri bu kararı mevki-i fiil ve tatbiki koyacak olursa memleketin bundan pek büyük istifadeler göreceğine şimdiden kani olmalıyız.

Umur-ı belediyeye taallûk eden mesailde, çok defalar belediye çavuşunun bulunmadığı için polisin bulunmadığından dolayı bir belediye çavuşunun aynı tavır ve muameleyi gösterdiği herkesin meşhûdu olmakta, bu ise pek garip bir

(1) Salhhanedeki kanlar, son zamanlara kadar Rum Hastahanesi namına alınarak istifade edilmekte idi.

(2) Elde mevcut salhthane programını da bir gün evvel mevki-i tatbikte görmek isteriz.

Kerşehirli

Mehmed Fevzi Efendi Ne Yapıyor?

Altı yedi senedir; bütün İzmir gazetelerinde ve ez-cümle duçar-ı tatil olan, sahip ve ser-muharriri olduğu yevmi (Türk) gazetesinde yazdığı binlerce kıymetdar makalesiyle şöhret bulan genç muharrirlerimizden Kerşehirli Mehmed Fevzi Efendi, ticarethaneler için kâğıtlar ve zarflar bâlâsına ve sargı kâğıtlarına basılmak üzere, şimsirden, piringten, lastikten vesair madenlerden damgalar yapıyor. Zata ve devaire ait büyük ve küçük mühürler, imzalar ve damgalar kazıyor. Bilhassa kartvizitler, kartpostallar üzerine yaptığı resimlerle şimdiye kadar İzmir'de yeni ve birinci bir tarz icat etmiş oluyor klişeler sahibine iade ediliyor.

On iki türlü İslâm yazısıyla ve bütün İslâm ve ecnebi hatt ve lisanlarında gayet şık faturalar, mektupluk kâğıtlar ve zarflar, hakikaten nefis kart dö vizitler, aferin varakaları vesaire basıyor.

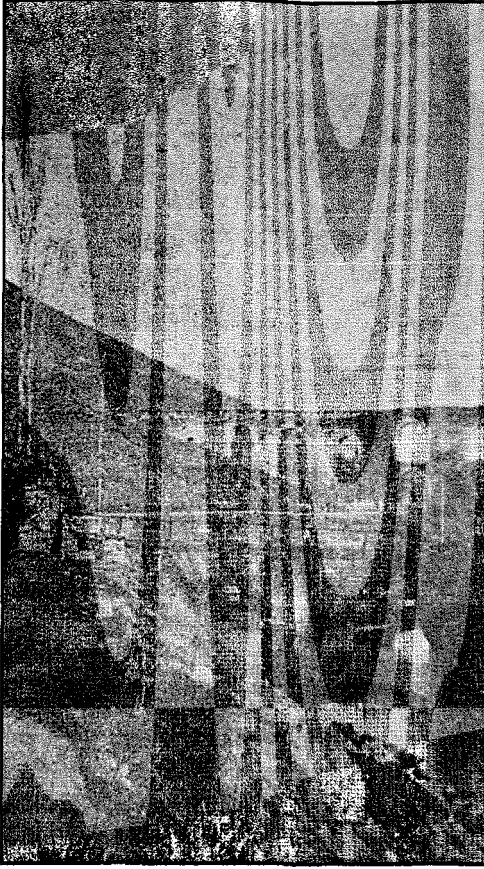
En uzak mahellerdeki müşterilerine de posta ile yolluyor. İstanbul'da İzmir'de takip olunacak her işi deruhte ediyor.

— İzmir'de Hükümet Caddesinde —

İŞBİTİREN

idaresindedir. Siparişi olanlar, İzmir'de iseler bizzat, hariçte iseler bir mektupla müracaat etmelidirler.

Derhal talepleri isaf olunur.

Kızılçullu'da vaki su kemerlerinden ikincisi
ve büyük köprü

hâl teşkil etmektedir.

Binâenaleyh icabına göre bir polise belediye çavuşu, veya bir belediye çavuşuna polis muavenet edecek ve gerek vezaf-i inzibatiyeyi, gerek vezaif-i belediyeyi ifada yekdiğerine muavenet eyleyecek olursa hem polis ve çavuşların mevcudu tezayüt eder, hem daha mükemmel iş görülür.

Narh meselesinde belediyemizin tatbik ve takip eylemekte olduğu usûlü de zikr eylemek icap eder.

Malûm olduğu üzere şehrimizde etmek ve et gibi havayic-i zaruriye-i beşeriye-nin en mühimlerinden olan birkaç şey belediyenin tarh ve tayin eylediği narh üzerinden satılır. Fakat buna "belediyenin tayin eylediği narh" demekten ziyade "esnafın arzusu" tabirini kullanmak daha caizdir. Zira narh meselesi tamamiyle birkaç muhtekir tuc-

carın keyif ve insafına kalmış ve memurin-i belediyemiz bunlara karşı her an ve zaman için tesir ve nüfuzunu gösterememiştir. Hele beş altı seneden beri belediyemizin bu hususta gösterdiği icraata tekit ve muahezeyi pek haklı görüyoruz. Evvelce bu gıda fiatlarının yalnız (o seneki mahsûlün derece-i feyz ve bereketine göre) Anadolu ve İzmir'deki rayici değil; hatta mümkünse Rusya, Romanya ve memalik-i saire piyasaları bile takip ve tahkik edilerek bir narh tayin olunur, fırıncıların ihtikârına katiyen mahal bırakılmazdı. Hele koyun ve kuzu miktarı ve etlerinin satıldığı fiyatlar anlaşılmaq için merkez belediyesi mülhakat-ı vilayet belediyelerinin kâffesiyle muhabere ederek tahkikat-ı mükemmele ifasından sonra koyun ve kuzu etlerinin İzmir'de kaçâ satılabileceğini tayin ve ilan eder, kasap esnafı da belediyenin bu kararına tabiyet eylemekte kendilerini mecbur görürlerdi.

Belediyece bu ahvale elan riayet edilmekte gibi ise de fırıncı, kasap esnafını

Mektubi-i Vilayet
Kâmil Bey

nı dikbaşlık göstermesine, belediyenin yumuşaklığı sebep olur.

329 senesi zarfında koyun ve kuzu etleri için belediyemizin üç gün içinde üç defa narh değiştirmesi, tenkidatımızda ne derece haklı olduğumuzu gösterecek vesaiktendir.

Esnafan gemi azıya almakta artık pek ileri varmışlardır. Bunların serkeşliklerine bir nihayet verilmesi -muhafaza-i hukuk-ı ahali nokta-i nazarından- belediyemizin akdem vezaifindendir.

Süleyman Bey, Emin Bey, Evliyazade Mehmed Hilmi Bey, Eşref Paşa gibi ri-yaset-i belediyeyi senelerce ifa etmiş olan

zevâtın burada isimlerini rahmetle ve bu gibi mesele taallûk eden icraatlarını lisan-ı taktir ile yâd eylemeyi bir vecibe-i kadirşinasi addederiz. Hele Eşref Paşa merhum, bunları rabita-i itaate almakta o derece nail-i muvaffakiyat olmuştu ki aradan beş sene değil, asırlar geçse, merhumun icraatını unutmak kabil olamaz.

Merhumun zamanında olduğu gibi şimdi de belediyemiz mevki-i münasebede miktar-ı kâfi numune fırınları, kasap dükkânları açsa ve esnafandan evamir ve mukarrerat-ı belediyeye adem-i mutavaat emaresi mahsûs olur olmaz bunlara, etmek çıkartıp koyun, kuzu kestirse pek az zamanda hepsinin de tamamıyla daire-i itaate celplerine muvaffakiyet hasıl olur.

Eğer rekabet-i ticariyenin bir cereyan-ı muntazam ve muttarit altında cari olduğu memleketlerde gibi olsak, narhın büsbütün lağvına biz de taraftar olurduk. Çünkü ahali etmek ve eti nerede ehven ve tabına muvafık bulursa oraya gider, o zaman bu gibi münasebetsiz ahval görülemezdi.

Fakat İzmirimizde henüz rekabet-i iktisadiye hasıl olmamış olduğu için böyle bir tedbirin mevki-i tatbik ve icraya konması caiz olamaz.

Yalnız muhtekir esnafan hakkında hükm-ü kanunun bihakkın icrası ve onları evamir-i belediyeyi ısgaya icbar eylemek için dahi yukarıda söylediğimiz gibi mevaki-i münasebe belediye tarafından fırınlar ve kasap dükkânları küşatı suretiyle iktisadî bazı zararlara duçar edilmesi husul-i maksata kâfidir.

Koyun ve kuzu etleri İzmir'de elan sağ para sekiz kuruşa satılır. Geçen sene de, evvelki sene de böyle idi. İcra ettiğimiz tahkikatta ağnam miktarının sinini sabıkaya nazaran bu sene pek fazla olduğunu anladık. O derece ki, on, on beş ok-

Tokadizade Şekib Bey
Mebus-ı Sâbık

kalık bir kuzunun, buraya kadar mesarîf-i nakliyesi dahil olduğu halde beherinin bedeli iki, iki buçuk mecidiye olmasına nazaran okkası dört, nihayet beş kuruşa satılmak icap eylediği halde bugün iki misli fiyatla satılıyor ki bundaki ihtikâr meydandadır.

Böyle erbab-ı ihtikâr ise eşedd-i ceza ve ukûbat ile tecziye edilmeli ve hukuk-ı ahali ile bu derece oynamalarına, fukara-yı nâsı bu kadar ızrar eylemelerine mahâl bırakılmamalıdır.

İzmir'in hayatından bahseder iken tabii, sıhhi, ticari nokta-i nazarından- inşası tasavvur edilmekte ve haritaları tanzim edilmekte olan bulvar -büyük cad-

deler- ları nazar-ı dikkatten dûr tutmamak icap eder.

1293 senesinde tahmini olarak İzmir şehri ancak 3000000 metre murabbai bir saha işgal ediyordu. 322 senesinde -yani Eşref Paşa merhumun zamanında- daire-i belediye bahriye mühendislerinden İsmet Kaptan merhumu maaş-ı mukannen mukabilinde hizmetine alarak İzmir'in pek mükemmel bir planını tersim ettirmiş ve fakat o günden şimdiye kadar fenni bir kıymet-i mahsusayı haiz bulunan bu haritadan -belki daire-i belediye kendisi de dahil olduğu halde- hiçbir kimse istifade edememiştir.

Nasıl edebilsin ki, haritayı daire-i belediye kendi namına tab' ettirdiği gibi bu babta hizmet isteyenlerin pek çoğuna da cevap-ı red vermiş ve maatteessüf hiçbir kimse istifade edememiştir.

Belediyenin bu hareketi masrafla vücuda getirilen plânı bedeva bir diğerine vermemek gibi bir fikre isnat edebilirse de İzmir'de her büyük ticarethane ve sigorta kumpanyalarının böyle hususi birer plana malik olmaları, bu nazariyeyi çürütecek esbaptandır.

İsmet Kaptan merhum uzun uzun mesaiden sonra İzmir'in kapladığı sahayı 11000000 metre murabbai olarak göstermişti. Fakat aradan bu kadar seneler mürûr etmiş ve şehir her koldan pekçok terakkiler göstermiş olduğundan bunu hakiki olarak 13000000 metre murabbai kabul etmek lazım gelir.

İzmir'de açılacak bulvar da, bu harita üzerinde tasavvur ve tersim edilmektedir. Şu kadar ki bu formaya derci kabil olmayan mösyö Vitalis'in Muhtar Paşa zamanına ve Uşakizade Muammer Bey'in belediye riyasetlerine müsadif olan

bulvar plânında nazar-ı dikkatten kaçırılmaması şarttır. Evvelki proramlara göre bugünkü daha küçük miyastadır; yani bir tek hattın ibarettir. Fakat ileride İzmir bununla iktifa edemeyecek. Bugünkü bulvarın sinin-i âtîde inşa ve ilavesi melhuz değil, muhakkak ve bir ihtiyac-ı şedit halinde olan muvazi, tâli bulvarlara "mesnet" şeklini alması istikbaldeki ihtiyac-ı memleket nokta-i nazarından elzemdir.

Tertibatın, risalemizin tabı zamanına müsadif olması bize, bu babta daha fazla mütâlâa iradına müsaade vermedi.

Belediye hakkında uzun uzun mütâlâa, muhakeme yürütmemizi karilerin çok görmemesi icap ettiği gibi, terakki-i memleket nâmına ve pek saf bir hûlus ile yazılan şu satırlardan daire-i müteâllikesinin zerre kadar şüpheye kapılmayacağı- nı ümit eyleriz.

Bu satırlar, şu memlekete bütün safvet-i ruhiyle mensub, saf tekapudan olduğu kadar, tarizden de müctenib bir dimağın temenniyatının âsâr-ı inikasından başka bir şey değildir.

Sihhat, hayat-ı memleketi tehdit eden meselelerden biri de memlekete civar olan, bir kısmından yakayı sıyrabilmiş isek de mütebakisi elan manzara-i kerihelerini nazarlarımıza aksettiren bataklıklardır.

Bataklıkların bir kısmı şehirden uzak ise de diğer kısımları "şehirle ittisal پیدا etmiş" olmaktan ziyade, şehir onları aguşuna almış tabirine yakışır.

Bunlardan birincisi ve başlıcası şehirin kısm-ı şarkisinin işgâl eden "Halkapınar" bataklığıdır. Birkaç sahife evvel munderic resminden anlaşılaçağı üzere, yine Halkapınar nâmıyla tevdim edilen derenin sağ sahilini tamamen kaplar ve ta Mersinli'yi dairen madâr kuşatarak Bornova eteklerine kadar yayılır.

Her ne kadar -ismi bizce meçhûl- bir veya birkaç kişiye ait ise de sıhhat-i memlekete ika ettiği fenalıklar dolayısıyla imar edilmesi veya ettirilmesi vezaif-i belediye meyânına herhalde dahildir.

Vaziyet-i mevkiye, bilhassa dere -ki pek çok şehirlerde bu gibi dereler, halkın teferrücgâhı olur- oraların pek uzakta değil daha teşebbüsün ibtidalarında bile kesb-i mamûriyet edeceğine pek büyük delildir.

Ciyadet-i havamızı tehdit eden bataklıklardan ikincisi de, mebani-i müzeyyinelerle nihayet bulan Göztepe caddesinin nihayetleriyle ittisâl پیدا etmektedir. Bir vakitler bunun tebyisine çalışılmış ve kısmen de muvaffak olunarak, civar bir dereceye kadar bu hastalık yatağının tesirinden yakayı sıyrabilmiştir.

Fakat kısm-ı mütebakisi yine mevasim-i mahsusasında ika-yı mazarrattan hali kalmaz, ora ahalisini her vakit taciz eder.

Bundan başka şehrin arka taraflarında, münhat olmak hasebiyle, en küçük bir yağmurla muvakkat bataklıklar husule gelir ve bu gibi mevaki esasen fukara-yı ahali ile meskûn bulunduğundan bir afet-i müstevliye zuhurunda, birer men-baü'l-emraz teşkil ederler.

Hasılı İzmir diye şarkta, hatta garpta bile dillerde dolaşan memleketimiz sit ve şanına lâyük bir kisveye bürünememiştir.

Gayet vasi olan münakalat-ı ticariyenin şehir dahilinden -müehhiren Aydın şimendüfer kumpanyası tarafından inşa olunan- Punta'ya ticaret iskelesine nakli -ki bunu da hemen hemen pek az zamanda göreceğiz- İzmir'in sırtlarını işgâl eden mahallâtın o civarlara yani Punta taraflarına naklini istilzam ettirecektir.

Bu mütâlâa nazar-ı ehemmiyete alınınca gerek belediyeye ve gerek hükümete terettüp eden tâli ve fakat ehemmiyetçe birbirinden aşağı kalmayan iki mesele tahaddüs eder.

İzah edelim: mevadd-ı ticariyenin Punta ticaret iskelesi tarikiyle sevki sahaârâ-yı husus olunca evvela şimdiye kadar şehir dahilinde "emvâl-i ticariye depoluğu" vazifesini gören hanlara lüzûm kalmayacak, yekünü hayli bir miktara balığ olan bu binalar ehemmiyetçe, kıymetçe itibardan düşecek, binâenaleyh mu-attal kalmaları dolayısıyla eshâbı mutazarrır olacak, hâl-i hazırdaki icarları tenez-zül edecek, hazine de bundan müteessir olacaktır.

İkinci mesele de bundan aşağı kalmayacak ehemmiyettedir: İzmir'in sekene-i mahalliyesinin tenevvüü her yerden ziyadedir ve anâsırlar kadar İzmir de inkısa-ma uğramıştır. Büyük şehirler mahallâtının muhtelif ve fakat anonim isimlerle tevsim edilmelerine mukabil İzmirimiz İslâm, Rum, Ermeni, Yahudi mahalleleri-ne ayrılmıştır. Bu isimlerle ayrılan mahallelerde ekseriya kısm-ı mutavassıtın ile amele takımı ikamet eder.

İslâm mahallâtı, İzmir'in güney kısmında, yani muamelat-ı ticariyenin cere-yan ettiği mevakiin en uzak mahallindedir. Anâsır-ı saire ise mevaki-i ticariyeye -sırasıyla daha yakın olarak mevki almışlar ve adeta bir çevre içinde bırakmışlar-dır. Demek istiyoruz ki sekene-i İslâmiye daire-i ticaret muhitinin haricinde, yani uzaklarında kalmıştır.

Şimdi ticaret-i mahalliye-yi bir de bulunduğu mevkiden kaldırıp şehrin mün-tehâ-yı şimâlisine nakletmek o kısm-ı mühim anâsırı bütün bütün müşkilâta uğ-ratmaktır.

Bu sözlerimizle, nakil keyfiyetine muarız bulunduğumuz anlaşılmasın. Bilâ-kis biz bunun pek çok kimseleri nakden mutazarrır edeceğine rağmen lehdârıyız.

Bir şehri imar ve tezyin için esbâb-ı hayırdan biri çıkıp ta meccanen yıkıp ye-niden yapmaya kalksa halk birden üçe ayrılır. Eshâb-ı servet, esasen memleketin

Dava Vekili
Gad Franko Efendi

en ferahfeza, en asude mevakiini işgâl edegelmekte bulunduklarından, âtiyen elde edecekleri fevaiddan hâl-i hazırda da müstefit olmakta bulunduklarından şehir yıkılıp yapıncaya kadar geçirecekleri rahatsızlıktan dolayı bu hayırlı işe -hakikaten mâni olamasalar bile- kalben taraftar olmazlar.

Kısm-ı mutavassitin -hayat-ı ruzmerrelerine göre- bazen dilşâd bazen müteessir kalırlar.

Üçüncüleri olan amele ve küçük esnafın ise tahassüsâtını tercüme ve beyana hacet yok. Zira, nihayet bulacak bir rahatsızlığa mukabil âtide insanca bir mekâna sahip olmak var.

İşte bu nakil meselesi de böyle; fakat burada en ziyade düşünülmesi icap eden üçüncü kısmın vaziyeti, birinciye hemen intikâl eder. Misâlimizde olduğu gibi bundan rahatsız ilelebet müteessir olacaklar zenginler değil, küçük esnaf ve ameledir.

Zaten hergün iş başına gitmek için birçok mesafe tayyına mecburiyeti olanlar, Punta'ya nakl-i ticaret halinde daha ziyade müşkilâta uğrayacaklar, şehrin münteha-yı cenubisinden, ta münteha-yı şimalisine kadar yürümeye, zaman sarfetmeye, günde birkaç kuruş elde etmek için sarfına mecbur bulundukları zavallı hayatlarının kısm-ı azimine bir kısım daha ilavesine, yorgun düştükleri tarik-i hayatta ezici, ani değilse bile tedricen öldürücü meşakka, tahammüle katlanacaklardır.

İşte bu, böyle. Binânealeyh yukarıda arz edildiği gibi, şehrin imarına, muamelat-ı ticariyenin mütevakkıf bulunduğu sürat meselesinin temine hâdim olan şu teşebbüse başlanmadan, bundan müteessir olacak hâli derpiş-i teemmül eylemek, belediye ile hükümet el ele vererek, esasen şehre mazarrattan başkadan bir faidesi olmayan, Halkapınar bataklığını kurutarak, zavallılara insanlıklarına münasip mekân hazırlamak vecâib-i umurdandır. Bunun için de hâl-i hazırda ki kıymetiyle mezkûr araziye elde ederek şimdiden, amele evleri hazırlamak, senden benden başka bir şeyi olmayan ve ticarette en büyük bir âmil olan ameleği mehalik-i âtiyeden kurtarmak lâzımdır.

Şehrimizin âtisi hakkında şu makaleyi yürütürken nukat-ı âtiyenin varid-i hatır olmaması kâbil değildir. Yukarıda birkaç defalar bahis ve tekrar ettiğimiz bulvar meselesiyle alâkadar olan bir de "park" meselesi vardır.

Belediye, kitabımızın esna-yı tahririnde kışla ve hükümet meydanlığını tev-

Mümeyyiz Halid Bey

hidden şâyân-ı teşekkür ve şâbâş bir park-
çık meydana getiriyor. Bir vakitlerde kış-
lanın istimlâkiyle büyük bir park inşası
tasavvuru mevcuttu. İnşallah bu teşeb-
büs onun mukaddemesi olur.

Şimdi bu mukaddemeyi tahlil ede-
lim: kışlanın işgâl ettiği mevkii defaaten
böyle bir şekle sokmak imkânı ve hatta
lüzumu var mıdır?

Bu, bize göre çoktur, mademki bul-
var açılıyor ve hükümet dairesinin şimâl
tarafında intihâ bulunacaktır, belediye
bulvarın şekli-i mutasavverinden istifade
ederek memlekete ikinci bir hizmet daha
edebilir.

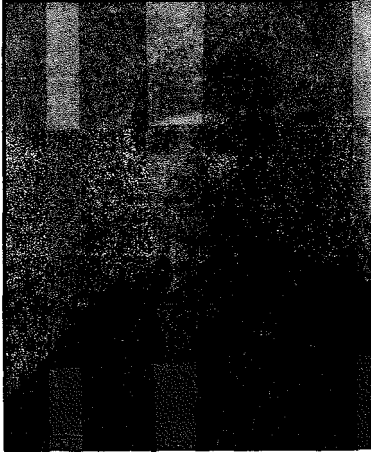
Kışlayı elde etmek kabil olamazsa bile Kasaba şimendüferi gibi büyük bir ti-
caret damarını bulvardan geçirerek kışla mahalline isâl ve bu mahallin bir kıs-
mından orada ihtiyac-ı hazır ve fenne muvafık bir "gar" ve bir de depo meydana
getirmek esbabını ihzar ettirmek, aksam-ı mütebakisinde de eski "park" fikrine
bir meydan-ı cereyan istihzar eylemek kabilirdir.

Mütâlâa kabilinden olan şu tasavvurun hayyiz-i husule gelmesi, (mevki iti-
barıyla) her taraftan toplanarak şimâle sürükleyen kuvvete karşı geleceği ve her
ne kadar şehrin tezyinine, terakkisine hizmeti gayr-ı kabil-i inkâr ise de az çok he-
pimizi duçar-ı zarar eden bir hale nihayet vereceği gibi, memleketin bir tarafı
şeref alırken, diğer tarafını yıkılmaktan kurtarır ve hatta, şehir iki menba-ı feyz-i
ticaret arasında kalarak yukarıdan beri sıralaya gelmekte olduğumuz mehazirin
ortadan kalkmasına hizmet edilmiş olur zannederiz.

İzmir'i tedkik eder iken yalnız belediyeye tevcih-i kelim da doğru olamaz.
Mümkün'l-izale mezahirden azade bulunmayan İzmir'in şekli-i hazırını nazar-ı
im'andan geçirir iken, bu gibi nekayısı usûlüyle izale etmeyen, edemeyen, etmek
istemeyen, istediği halde muvaffak olamayan, hasılı her ne dersiniz deyiniz,
fakat bugün herhalde vücudu gayr-ı münker bulunan çirkin şekillerin elan mey-
danda kalmasına sebep olan yalnız belediye değildir; buna münferiden ahalimiz
de medhâldârdır.

Bir başkasının hâlini tefahhusa hiç te hacet yok. Kendimizi, arzu ve temenni-
yatımızla tevafuk etmeyen hareketimizi bir kere hadde-i tedkikten geçirelim; evi-
mizde, işimizde, teferrücümüzde hasılı her nerede olursa olsun memleketin ne-
zâfet ve tahâretini, imarı ile hiçbirimiz alâkadar görünmeyiz.

Verilen emr-i müstehseni yekâr yekâr takipte hiçbir daire değil bizim mem-

Genç Dava Vekillerimizden
Ahmed Süreyya Bey

leketimizde, teşkilat-ı umumiyesi muntazam olan hükümet-ı muazzamada bile kabil değildir. O gibi memleketlere seyahat ederek pek çok âsâr-ı muntazama hayran kalanların gördükleri bütün mahasin, belediyenin emriyle ve fakat ahalinin, belediyenin evamiri vermiş olduğu esnafın, tamami-i tatbikine alâ-kadar kalmasıyla kabildir. eğer ahali isterse memleket az zamanda terakki eder, teâli eder, tezeyyün eder, hasılı her şey olur.

En âtıl bir belediye bile, imar, tanzifat-ı memleket fikrinden vareste kalmaz. Hergün elinden geldiği kadar sokakları, caddeleri süpürür, sular; ahalinin mutazarır olmaması için et, etmek gibi ihtiyacı-ı umumiyyeye taallûk eden

mesailde narh usulüne müracaat eder, arabacılar tarife verir, hasılı yapar... yapar...

Fakat biz ahali bunlarla ne kadar alâkadarız. Bizim için yapılan şoselere ne kadar nazırız, itaatkârız, bir kere bunu düşünelim.

Kaç kişimizin evinde kasaptan alınmış etin eve tamam geldiğini kontrol edecek el kantarı var? Sokak ortalarına balgam savurmaktan, tebevül etmekten mümkün mertebe ne kadar müctenibiz? Oda süprüntülerini lavoman sularını pencerelerden caddeye serpmekten hangi hane müstesna kalabilir? Yediğimiz bir portakalın kabuğunu, cebimizde taşımaktan usandığımız bir gazete parçasını büküp kâğıt sepetine, süprüntü küfesine atar gibi sokak ortasına fırlatmaktan tavakki ediyor muyuz?

Kendi keyfimiz için tanzim ettiğimiz bağçemizin fazla otlarını, matbahtan artan sebze fazlalarını günün herhangi saatinde memerr-i nâs olan yerlere yığmakta kendimizde bir hak! görmüyor muyuz?

Hangi evimizin önüne tesadüf eden yaya kaldırımları zevk-i selimiye muvafık?

Kirli çamaşır suları ekseriya sokaklara akıtılmıyor mu?

Yağmur oluklarının pek çoğu iki adam boyu yüksekten caddelerin ortalarına kadar uzatılmamış mı?

En büyük tüccarlarımız, şehrin pisliğinden, bakımsızlığından ötede beride atıp tuttukları halde palamutlarını ve sairelerini cadde üzerine ineltmiyorlar mı?

Makam-ı Vilayeti işgâl buyuran zevattan: Mahmud Muhtar Paşa Hazretleri
[Mişarünileyh elyevm Berlin sefir-i kebiridir]
(Bugün çar-ı çeşmiyle muntazır bulunduğumuz bulvarların nüvesini mişarünileyh istihzar eylemiştir.)

Evlerimizin lâğımlarını tathir ettireceğiz diye sokak kaldırımlarını söktürdükten sonra ale hale bırakan bizler değil miyiz?

Herkese hergün binbir çeşit nasihat veren biz gazeteciler lüzumsuz kâğıtları sokak ortalarında yaktırmıyor muyuz?

Belediyenin arabacıların ihtikârlarına mâni olmak için tanzim ettirdiği tarife-ye merak edip te kaçımız sahip olduk, arabaya bindiğimizde sürücünden talep ettik?

Büyük, küçük mağazalara gelen eşya sandıklara, balyaları sokaklarda açılıyor mu? Bunların ambalaj süprüntüleri yine oralara saçılmıyor mu?

Tramvayların tuvalet mahalleri İzmir'in en şerefli mahalli olan hükümet dairesi önü değil midir?

Gazino, meyhane mezelerinin sokaklarda pişirildiğinin şahiti değil miyiz?

Karpuz, portakal kabuğundan sokaklarda tekerleksiz patinaj yapanlar az mıdır?

Seyyar berberler kesilmiş saçları rüzgârın mürüvvet-i taharetkâranesine tevdi etmezler mi?

Bir ev veya mağaza yaptırır iken sokaktan iki parmak çalarak münasebetsiz bir burun ihdas edenler az mı? Belediye dosyasında bu gibi münazaa evrakı ka-barık bir miktarda değil midir?

Kapımızı, bacamızı tamirden sonra artan döküntüler sokağa yığılmaz da ne yapılır?

Sokaklar, kerestecilerimizin mağazalara sığmayan azman direklerine melce olmuyor mu?

Kapalı bir mağaza kapısına pis bir baraka yapmak, oraları geçilmez bir hale getirmek her köşede tesadüf ettiğimiz şeylerden değil midir?

Kışın soba borularının zifirli suları üstümüze akamaz mı?

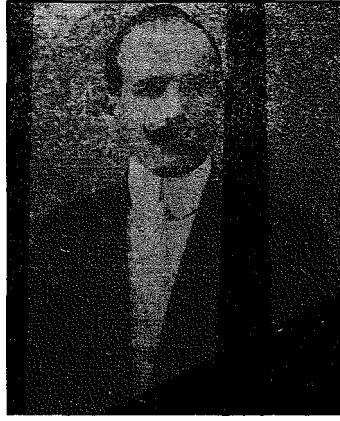
Ahırlar çamur olmasın diye atmış, arabamız sokakta tathir görmüyorlar mı?

Hayvanların, atların, itlerin, koyunların, keçilerin bağlantı yeri kapı önleri değil midir?

Tavuklarımız, sokaklarda tagaddi etmiyorlar mı?

Canımız isterse, koyun, tavuğu sokakta kesmekte ne mahzur telâkki eyleriz?

Sihhat ve nezâfete riayet maksadiyle kasap, bakkal, berber, aşçı, lokantçı es-

Mustafa Tarhan Bey

İdhalat Komisyonculuk Şubesi

Alat-ı ziraiye — Petrol ve benzin ile lüks lambaları — Av tüfekleri — Otomatik revolverler — Yük ve netze otomobilleri — Her nevi kâğıt — Şişeler — Manifatura — idrolik ve çimento gibi levazım-ı inşaiye — Porselen — Karyola ve hane eşyası — Fanelalar — İç çamaşırları — Keten elbiselik — Alangle gömlekler — Demir eşya — Konserve — Dikiş makineleri — Gaz ocakları — Ütülerin envayı — Banyo levazımı.

Sigorta Şubesi

"Provens" kumpanyasının İzmir Vilayeti acenta-ı umumisi hayat - yangın, deniz üzerine şerait-i muvafika ile sigortalar.

Emlâk Muamelatı Şubesi

Arazi taksim, tefrik ve intikal, ferağ, terhin muamelatı

Adres: İzmir Şişeciler İçi Coya Hanı numro — (36)

nafına sıhhiye ve belediye beyaz gömlekler eksa ettirilmiş iken, buna riayet etmeyenlere karşı: sen belediye evamirine, dolayısıyla bana taallûk eden evamire dikkat ve riayet etmiyorsun, binâenaleyh ben senden alışveriş etmem diyen kaç düşünceli çıkar da müddealarım cevap verir?

Hiç... değil mi?

Şu halde serd edilen iddialarla, taleplere karşı ittihaz olunan hareket kabil-i tevfik midir?

Japonlar'ın pek güzel bir darb-ı meseli vardır ki burada söylemek istediğimizi tamamen ifade eder. Herkes kendi evinin önüne süpürürse o memleket temiz olur, zannetmem ki biz buna riayet etmiş olalım. Hakikat aranırsa riayet yerine bir aksi netice meydana çıkar ve bittabii memlekette arzu olunan hâl iktisab edemez.

Yukarıda daire-i belediyece şehiren on mıntıkaya ayrıldığını yazmıştık. İzmir yalnız bu taksime uğramakla kalmaz, bir takım ünvânlarla diğer taksimler daha görür.

Bunlardan birincisi, polis, ikincisi de maliye taksimatıdır.

İleride bunlardan her ne kadar münferiden bahsedilecekse de bil-münâsebe burada bazı mütâlaatın arzını münâsip gördük.

Polis, İzmir'i — her biri ayrı ayrı karakollara münkasım olmak üzere — yedi mıntıkaya taksim etmiş ve her birine bir mıntika komiseri ikame ettiği gibi, Maliye dairesi de on şubeye ayrılmıştır.

Hattat Ali Hadi

Matbaalar için yazılar yazar.

*Mağazalar ve ticarethaneler için demir üzerine
yağlı boya ile altın ve gümüş yaldızlar ile her
lisanda levhalar yazılır.*

İzmir'de Kızlarağası Hanında 43 numro

Polis muntika merkezleri mevki âtidedir:

- 1- Merkez. Hükümet önünde.
- 2- Fasulye. Caddede.
- 3- Çayırılıbağçe. Caddede.
- 4- Peştemalcılar. Caddede.
- 5- İkiçeşmelik. Caddede.
- 6- Karantina. Caddede .
- 7- Karşıyaka. Caddede.

Maliye de taksim-i âtiyi kabul etmiştir:

- 1- Karataş. Caddede 2 sınıf
- 2- Eşrefpaşa. Caddede 3 sınıf
- 3- Paşadurak. Sahlebcî Camii ittisâlinde 1 sınıf
- 4- Tilkilik. Caddede 2 sınıf
- 5- Mahmudiye. Coya Hanı'nda 1 sınıf
- 6- Kâtipzade. Fransız Hastahanesi ittisalinde 1 sınıf
- 7- Paralı Köprü. Caddede 2 sınıf
- 8- Karşıyaka. Caddede 3 sınıf
- 9- Mecidiye. Frenk Mahallesi 3 sınıf
- 10- Basmahane. Kemer Caddesinde 3 sınıf

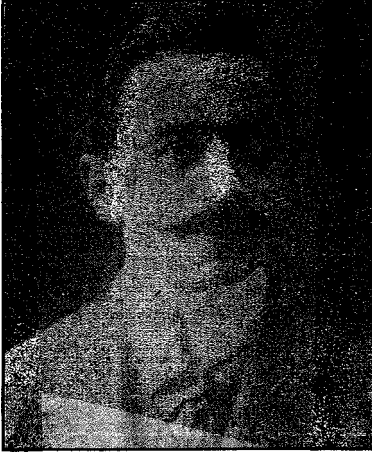
İhtiyat-ı Milli

Hayat Sigorta Osmanlı Anonim Şirketi

*Ba- irade-i seniyye müteşekkîl hakiki ilk
Osmanlı Sigorta Şirketidir.*

İdarehanesi

İzmir'de Osmanlı Bankası altında

Izmir Palas Oteli Sahibi
Naim Bey

İzmir'i şu suretle menatıka taksim eden dairelerden yalnız "polis" kendisine mahsus mebaniye, o da kısmen, maliktir. Karşıyaka, Tepecik ve saire gibi mevaki-de isticar suretiyle karakollar küşat edilmiştir.

Şüphesizdir ki her üç dairede memurlarını ikame için oldukça değil, mühim bir bedel-i icar vermekle mükelleftir.⁽¹⁾

Daire-i belediye menatıkı içinde daire malı olmak üzere hiçbir bina yoktur. Binaenâleyh her sene — her mıntıkadan bedel-i icar olarak birbirini üzerini yirmişer lira verildiği kabul edilecek olursa— dört yüz lira kadar bir para be-

lediye sandığından çıkıyor demektir.

Kezâlik maliye de her mıntıkası için bedel-i icar veriyor, verdiği bedel de belediyeninkinden efzundur. Bunu da herhalde beş yüz, altı yüz lira kadar kabulde muztarız.

Polisin de yüz elli, iki yüz lira verdiğini hesap edersek yekunun miktarını bin iki yüz liradan aşağı bulamayız.

Acaba şu üç şube-i idare, mesailerini birleştirerek hudud-ı menatıkı tevhit ve sarfiyat-ı seneviyelerine mukabil -meselâ her sene bir veya birkaçını inşa etmek şartıyla - hususi ve hükümet namına cesban mebani inşa edemezler mi?

Bu şubat-ı idareye müşabe, kâtib-i adl dairesi, sülh mahkemesi gibi muhtelif nâmlarda ve fakat bir hükümetin malı, bir babanın evladı olan daha birçok devairin şu teşebbüse iştirakleri de imkânın kabul edemeyeceği şeylerden olmayacağı gibi, böyle bir şeyin vücuda gelmesi bilâkis hepsine ayrı ayrı hizmet edecek, ahali-i memlekette tekalif için bir kapı çalacak, ve en mühimi de hükümet namına cesban daireler vücuda gelerek azamet-i hükümet nazar-ı ahaliye kemâ-hiye hakk-hâ tecelli ve tecessüm eyleyecektir.

Daire-i belediyenin bu babta önyak olması ümit olunur ki, bu maksat-ı müfitin daire-i imkâna girmesini temin edecek bir kuvveti haizdir.

(1) Her üç nevi şube ve mıntıkları irâe eden plân yedimizde mevcut olduğundan yakında kâ-rilerimize takdim edeceğiz.

Nasıl Muharrir Olunur?

Kırşehirli Mehmed Fevzi Efendi'nin yeni tab ettiği bu eser, muharrirliğe hevesi olanlara, yazı yazmak arzusunda bulunanlara, sanat-ı tahriri pek sade bir lisanla tarif ve talim etmektedir.

Münderecatı:

Muharrir ve muharrirlik nedir?

Nasıl muharrir olunur?

Makale ve mevzu nedir?

Nasıl mevzu bulunur?

Makale nasıl yazılır?

Sirkat-i mübah nedir?

Yükselmek için alçalmak lâzım!

Katiller alkışlanıyor!

Bırak onu...

Artık bulutlardan ininiz!

İzmir'de her kitapçıda ve "İşbitiren"
idarehanesinde satılmaktadır.

Fiatı üç kuruştur.

Hariçten almak isteyenler (İzmir'de İşbitiren idarehanesinde Kırşehirli Fevzi Efendi) namına bir mektupla üç kuruş on paralık posta pulu göndermelidir. Derhal posta ile bir kitap takdim olunur.

Kemer Köprüsü

Bir memlekette vasıta-i nakliyeler iki suretle tahsilyâb olur. Ya memleket mütedennidir: Vesait-i nakliyesi yoktur, olsa da nakıstır; çünkü ihtiyaç-ı umumiyenin tazyikiyle müehhiren ihdas olunuyor, yahut memleket ilk zamanlarda -âtiyen lüzumu olacak bu gibi vesait nazar-ı dikkate alınmak şartıyla- ıslah görür ve binâenaleyh tramvay, asansör, tünel gibi âsâr-ı medeniyeye malik olurlar.

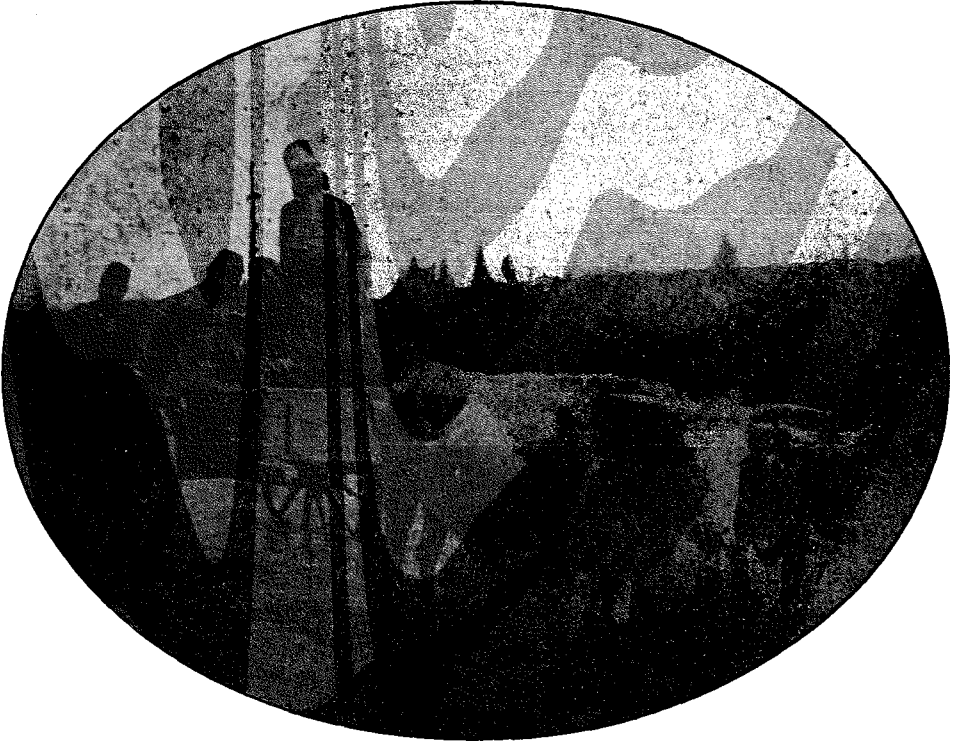
İzmir bunların ilk kısmında dahildir. Devr-i sâbıkın kuyûd ve tazyikatı her memlekette olduğu gibi, burada da pek o kadar eser-i umrân görünmesine müsaîit değildi.

Rıhtımın inşasıyla bir tramvay yapılmış ikinci hattın, Göztepe tramvayının inşası pekçok senelerin müruruna vabeste kalmıştı.

Kordon tramvayı, bugün İzmir'i tezyin eden güzel ebniyelerin sıralanmasına nasıl sebep olmuş ise, Göztepe hattı da İzmir'i bir ucundan, Bahribaba tarafından tutarak, Karataş, Karantina, Göztepe, Kokaryalı, Üçkuyular taraflarına doğru çekip uzatmıştır.

Böyle olmakla beraber, her iki hat İzmir'in ihtiyacını hiç bir suretle gideremiyor, bilâkis dünyanın her tarafında insanlar yolculuklarını uçarak yaparlar iken bu tramvaylar İzmirlileri -hafif manâsıyla- adeta sürükleyip götürüyorlar.

Hele bir imtiyaza, inhisara malik olması hasebiyle her türlü rekabetten azade bulunan Körfez vapurlarının eşgâl-i garibiyesi İzmir'e bir şeref veremeye-

Öküz Arabası

ceği son sahipleri bulunan Avrupalılar'a da -şarkıları ataletle batâetle tarif etmelerine karşı kendilerinin de- şarkılaşmış! olduklarına delil-i vazih teşkil ediyor.

Nisbet-i nazariyesine göre rıhtım üzerindeki tramvaylar, daha temiz, daha yeni, daha ziyadâr ise de Göztepe tramvaylarına birer "seyyar reji tütün sandıkları", vapurlara da "müteharrik mavuna" lakâbını vermek en musib bir hareket olur.

Gerek vapurlarda, gerek tramvaylarda — ister teferrüç maksadıyla, ister bir zaruret neticesinde irae ve ilan olunan dakikada değil, saatlerde bile seyr ve seyahat kabil değildir. Sevahilin adeta kumpanyaların ettiği -af buyurulsun- bir sürü gibidir. Bu hususta en ziyade ileri giden de -bir kumpanyanın inhisarında olmak dolayısıyla- Göztepe tramvaylarıyla körfez vapurları ve yine mezkûr kumpanyanın yed-i isticarına geçirdiği Karşıyaka tramvaylarıdır.

Rıhtım hattı, rıhtımın inşasını müteakip tefriş olunmuştur ve bugün yine ilk sahiplerinin yedindedir.

Körfez vapurlarını, ilk defa memleket-i mütehizzâninden Uşakizade Sadık Bey, Karşıyakalılar'dan mürekkep gayr-ı resmi bir şirket teşkil ederek, celp etmiş ve

müehhiren Hayatı Paşa tarafından bir imtiyaz-ı mahsus ile taht-ı inhisara almıştır.

Körfez vapurlarının geçirdiği tarz-ı idare ve safahat pek müteaddittir. Yerlilerimiz bu sermayesi kadar kâr getirici işi -her işte olduğu gibi- takdir edememiş ve Belçikalı sermayedaran, hisseleri yavaş yavaş elde ederek bugün tamamen yed-i zabtına geçirmiştir.

İlk defa su isalesi imtiyazıyla İzmir'e ayak basan bu müteşebbis, hülûlcu sermayedârlar bilâhare Göztepe taramvaylarını aslen, Karşıyaka taramvaylarını da isticar suretiyle ellerine geçirerek rekabet nâmına ortada hiç bir kuvvet bırakmamışlar ve ne yalan söyleyelim terakki, tevsî ve imar-ı beldeye, ellerindeki vasıtalarla hizmet edecekleri yerde adeta mâni olmuşlardır.

Bu kumpanya, İzmir'de elektrik istihsâl ve tatbiki imtiyazına da aynı tarik-i hülûlkârane ile sahip olmuştur. Şimdiye kadar böyle bir harika-i fenniyeden İzmir'in istifade etmemesine, Göztepe tramvayları imtiyazının temdit-i işi mâni olmuştur. Yakın vakitte, belediye ile kumpanya arasında tevhit-i eskâr edilebilmek suretiyle temdit-i imtiyaz müyesser ve binâenaleyh elektrik ile tramvayların cerri taht-ı temine alınmış ise de -belki otuz seneden beri dillerde destan olan bu emr-i hayra- bugün bile başlanılamamıştır.

Artık her matlûbunu elde ettikten sonra işi yine avk-ı tehire uğratmak, memleket zararına sarîh bir hareket olmaktan başka birşey demek olamayacağından, gerek makam-ı vilayetin ve gerek -vücut-ı adide ile menfaaddâr olmak hesabıyla- belediyenin tedabir-i müessire ittihazına tevessülleri bir lâzimedir.

Göztepe tramvayları hakkında bir fikr-i mahsus vermiş olmak için kumpanyanın vaziyetini ve beş senelik varidat-ı gayr-ı safiyesini yazıyoruz:

Hattın tûlu 5410 metre ve üzerinde işleyen tramvayların adeti 10 açık, 19 kapalı olmak üzere 29'dur. Tramvay cer eden hayvanlar da 135 ila 140 arasındadır. Kumpanya 10 memur ve 120 ila 130 müstahdemin ile tedvir-i umur eyler.

Kumpanyanın beş senelik (323-327) hasılat-ı safiyesi de atıye derc edildi:

323 1119785

324 1344756

325 1273636

326 1272579

327 1381795

Körfez vapurları imtiyazı da — müteaddit olan taleplerinin ittihadıyla — bir şekl-i muvafıka rapt edilmiş, müddet-i imtiyazın hitamına da zaman denemeyecek kadar kasir bir müddet kalmış olduğundan, şu seyyar tehlikelerin artık ıslah edileceği ümit olunabilir!

Vesait-i lâzime-i nakliyenin şekl-i münasibini almasıyla beraber İzmir vaziyet-i hazırasında büyük büyük tebdilat husule geleceği, yüksek mevakkii işgâl

Develer

eden ahalinin, temadi eden hatlar boyuna yapılacağı umur-ı tabiiyeden bulunduğundan, belediye'nin şimdiden o mevkilerde vaziyet-i lâzimeyi alması, tarla, arsa, bağ halinde bulunan yerleri taksim, tevzi etmesi, meydanlıkların, büyük küçük caddelerin istikametini vermesi, eğri büğrü bir halde bulunan Kokaryalı-Kaplıca Caddesine - tarafeynden tevsii suretiyle imkân dairesinde bir istikamet aldırması, arazi-i vasi tedariki, vezaifi ve istifadesi cümlesindendir.

Körfez vapurları sayesinde en mühim sayfiye halini iktisap eden Karşıyaka Belediyesi de aynı hatt-ı hareketi takip mecburiyet-i katiyesindedir. Bu babta gösterilecek ihmâl ve tehir, geçecek zamanın temadisi ile mütenasip olarak belediyelerle ahali zararına çıkar.

Kasaba şimendüferi, Karşıyaka mevakiini Basmahane garından çıkan kısa, ikinci bir hat da Bornova'yı bilhassa İngiliz kolonisi için tezyin etmiştir.

Aydın hattının Paradiso'dan ayrılan kısa bir hattı da, yine ekserisi İngilizler olmak üzere Avrupalı misafirlerimiz hesabına Buca'yı, şenlendirir. 45'inci sahife de münderiç mösyö Forbes'in sayfiyesi buna bir misaldir.

Şehir dahiline inhisar eden vesait-i nakliyenin arabaları hakkında bir mütâlaacık irad etmeden geçemedik.

Bunların gündüzleri icra-yı sefer ve seyir edenleri pek muntazam ve Avru-pakârî ise de, gece seferlerini yapanlar tehlikeden gayr-i salim ve koşulan hayvanlar da yürekler dağılayacak kadar zayıf ve nâ-tüvândır.

İzmir'in vesait-i nakliyesi meyanında eski salhhanedeki altı yedi sene evvel

yapılan asansör de dağ mahallâtının terakkisini hizmet etmiştir. İleride asansörün bir fotoğrafisini müteakip izahat-ı lâzime mevcut olduğundan fazla izahat itasından sarf-ı nazar edildi.

Tarih-i teşkili olan 1283 senesinde şimdiye kadar makam-ı vilayeti kırk bir zat işgâl etmiştir. Bu zevâtın altısı âtide görüleceği üzere mükerreren vilayetimizde memuriyet vermiş olduklarından şu halde otuz dört vali gördük demektir.

İlân-ı hürriyeti müteakip vekâlette bulunan Aşar Nazırı Hacı Nuri Bey, Defterdâr Kemâl Bey, Kumandan Servet Paşa bittabii bu meydanda dahil değildir.

Faîk Bey, devr-i istibdatın dem-i ihtizarında vali bulunuyorlardı. Şu halde tarih-i ân-ı hürriyete kadar otuz, ondan sonra da on bir zat valilikte bulunmuştur.

Vali-i hazır Rahmi Beyefendi vilayetimize ilk defa teşrif buyurdıkları gibi kendilerinin de ilk valilikleridir. Ondandır evvel Selânik mebusu bulunuyorlardı.

Memuriyetleri pek kısa bir zamana inhisar etmekte olduğundan nazara çarpacak kadar büyük hidemat ibraz etmemiş gibi görünürlerse de biz teşebbüsâtından pek yakında âsâr-ı hasene elde edeceğimize kaniyiz.

Kendileri, eslâfın pek çoğunda mevcut bazı nekayistan, bilhassa yerlilerden bazılarını hemdem ittihaz ederek diğerlerine kaale almamak nakisesinden tamamen varestedirler. Son İdare-i Vilayet Kanunu'nun bahş ettiği selâhiyet-i vasiye dolayısıyla İzmirimize pek çok hizmet edebilecekleri şüpheden varestedir.

Vali Beyefendi, vilayetin bütün umur ve hususuna nâzır bulundukları gibi Meclis-i Umumi, Meclis-i İdare ve Encümen-i Vilayet'e riyaset buyururlar.

Şimdiye kadar İzmir valiliğine tayin olunan zevat:

- 1- Sabri Paşa
- 2- İsmail Paşa
- 3- Veliyüddin Paşa
- 4- Sadık Paşa
- 5- Hamdi Paşa
- 6- Sadık Paşa   ikinci defa
- 7- Emin Paşa
- 8- Sabri Paşa   ikinci defa
- 9- Hüseyin Avni Paşa
- 10- Süreyya Paşa

11- Hamdi Paşa	ikinci defa
12- Ahmet Rasim Paşa	
13- Hüseyin Paşa	ikinci defa
14- Ahmet Paşa	
15- Esad Paşa	
16- Hurşid Paşa	
17- Sabri Paşa	üçüncü defa
18- Hamdi Paşa	üçüncü defa
19- Midhat Paşa	
20- Âli Paşa	
21- Hacı Naşid Paşa	
22- Hakkı Paşa	
23- Halil Rıfat Paşa	
24- Nazif Paşa	
25- Hüseyin Rıza Paşa	
26- Halil Rıfat Paşa	ikinci defa
27- Abdurrahman Paşa	
28- Hasan Fehmi Paşa	
29- Kâmil Paşa	
30- Faik Bey	
31- Rauf Paşa	
32- Galib Bey	
33- Ferid Paşa	
34- Kâzım Paşa	
35- Muhtar Paşa	
36- Nazım Paşa	
37- Celâl Paşa	
38- Reşid Bey	
39- Kemal Bey	
40- Nazım Paşa	ikinci defa
41- Rahmi Bey	

Vülât-ı sabıkadan her biri bu vilayette az çok bir nam bırakmışlardır.

Gureba Hastahanesi'nin nüvesini Emin Paşa merhum ekti. Hacı Naşit Paşa merhum da eşkiyanın tedmiri hususunda şahsına münhasır muvaffakkiyet gösterdi. Halil Rıfat Paşa yollara meraklı gibi görünürdü. Fakat Hasan Fehmi Paşa merhum, Halil Rıfat Paşa'ya bu hususta takaddüm eder. Hasan Fehmi Paşa'nın namını hayr ile yâd ettirecek me'sereden başlıcası köy mektepleridir. Bugün köylerde görülen mekteplerin yüzde yetmişi merhumun eser-i maarifperverisidir.

Paşa-ı merhumun bundan başka üçüncü bir hizmeti daha vardır ki maatteessüf valilikte uzun müddet daha kalmadığından hizmetlerine devam edemedikleri gibi halefleri de kaale almamışlardır.

Hasan Fehmi Paşa merhumun üçüncü hizmetleri, vilayetimiz için bir leke olan ve terkine elân ihmal gösterilen Ödemiş'in şekavet kisvesi, şu asr-ı medeniyetin karnaval libası, baldırı çıplak kıyafetinin ortadan kaldırılması meselesidir.

Hasan Fehmi Paşa bizzat Ödemiş'te icraat-ı cedidede -bulunmamışlar değil- bulunmamışlar ise de İzmir'in medhallerine memurin-i mahsusa ikame ederek içeri giren bu kıyafet maskaralarının donlarını makaslatmış, İzmir'de hiç görünmez bir hale getirmiştir.

Bu şiddeti göre Ödemişliler'in bir kısmı artık yavaş yavaş dizliklerini terk ile elfiye iktisasına başlamışlardır. Şimdi gerek İzmir'de, gerek Ödemiş'te ekseriya gördüğümüz elfiyeler Paşa-ı merhumun yâdigâridir.

Paşa-ı merhumun ahlâfı şu maksat-ı insaniyetperveride devam etmediklerinden aynı karnavallar bugün yine gözlerimizin önünde geziyorlar.

Binâenaleyh vali-i cedidimizin bu babda imâl-i fikir buyurmaları temennisi pek çok kalplerde mevcuttur.

Meclis-i Umumi-i Vilayet Azaları

Reis-i evvel: Vali Rahmi Beyefendi

Reis-i sâni: Tevfik Paşa Hazretleri

Uşakizade Muammer Bey   İzmir azası

Şerif Efendizade Rıza Bey   İzmir

Bekir Behlül Efendi   İzmir

Hafız Ali Efendi   İzmir

Tacir Halil Efendi   İzmir

Mesrub Simonyan Efendi   İzmir

Yosef Estrogo Efendi   İzmir

Dava Vekili Halid Bey   Urla

Hacı Mümtaz Efendi	Ödemiş
Fahri Bey	Ödemiş
(münhal)	Ödemiş
Sadık Efendi	Bayındır
Rahmi Bey	Bergama
Fuad Bey	Bergama
Mustafa Efendi	Bergama
Mustafa Bey	Tire (müehhiren mebus intihap olunmuş)
Hacı İsmail Efendi	Tire
Abdüllatif Efendi	Çeşme
Karabeynazzade Ali Bey	Çeşme
Sabri Efendi	Seferihisar
Hasan Sırrı Efendi	Foça
Hasan Bey	Kuşadası
Kadızzade İbrahim Bey	Karaburun
Hasan Tahsin Efendi	Nif
Rıfat Efendi	Menemen
Veli Bey	Aydın (müehhiren mebus olmuştur)
Kâzım Nuri Bey	Aydın
Ahmed Efendi	Aydın
(münhal)	Aydın
Hasan Tahsin Bey	Bozdoğan
Mustafa Asım Efendi	Çine
Hasan Efendi	Söke
Sadık Efendi	Nazilli
Mehmed Efendi	Nazilli
Ahmed Ziya Efendi	Denizli
Yusuf Ziya Bey	Denizli
Hasan Efendi	Çal
Osman Efendi	Çal
Ali Bey	Buldan
İsmail Efendi	Sarayköy
Mehmed Efendi	Tavas

Salim Efendi	Garbi Karaağaç
Mustafa Mesud Efendi	Akhisar
Eyüb Efendi	Alaşehir
(münhal)	Salihli
Yusuf Rıza Efendi	Soma
Ahmed Efendi	Kasaba
Fahri Efendi	Kula
Cevdet Efendi	Manisa
Halid Efendi	Manisa
Doktor Arif Hikmet Bey	Manisa
(münhal)	Manisa

Meclis-i Umumi azalığından Encümen-i Vilayet azalığına tefrik olunan zevat:

Yusuf Bey	Denizli
Rahmi Bey	Bergama
Sırrı Efendi	Foça
Mahmud Bey	Eşme

Meclis-i İdare aza-yı müntehabesi de zevat-ı âtiyedir:

Cemal Paşa
Tevfik Paşa
Misak Morakyan Efendi
Çürükçüoğlu Nikolaki Efendi

Meclis-i Umumi'nin ilk teşkilinde varidat ve masarif-i hususiye-i vilayet 18867642 kabul edilmiş ve tastike iktiran etmişti.

Varidat-ı hususiye, şu suretle kabul edilmişti ki 329 senesine aittir.

Maarif	7877111
Umur-ı nafia	4958941
Ziraat tekalifi	4329298
Menteşe fidanlığından	20500
Müessesat-ı sınaie ve hayriye ve sıhhiyeden	572600
Matbaa-ı Vilayet	164900
Gureba Hastahanesi	734192

Frengi Hastahanesi	205100
Hasılat-ı müteferrika	5000
	<u>18867642</u>

Masarif-i hususiye de bervech-i âti kabul edilmişti:

İdare mesarifi	727579
Maarif	6657312
Nafia	5167435
Müessesat-ı sınaie ve hayriye ve sıhhiye	3340350
	<u>18867642</u>

330 bütçesi sene-i sabıkaya nazaran 2753365 kuruş fazla ile 21621007 kuruş kabul edildi.

Varidatın envai hulaseten şöyledir:

Tekalif-i emiriye küsurat-ı munzaması	10930135
Tarik bedelatı	5806780
Vesait-i hususiye ile tahsil olunan varidat	4884092
	<u>21621007</u>

Masarifin de hulasesi şudur:

Umur-ı idare	4506256
Maarif	5409943
Nafia	7458107
Ziraiye, baytariye, sınaie	1961327
Sıhhiye ve hayriye	2285374
	<u>21621007</u>

329-330 bütçelerinin mukayesisinde Meclis-i Umumi umur-ı idareye 1678687, umur-ı nafiya 2284672 kuruş fazla tevdiatta bulunduğu halde maarif tahsisatından bilakis 1247370 kuruş; ziraat, baytariye, sınaie tahsisatından 907649, umur-ı sıhhiye ve hayriyeden de 1084976 kuruş makaslamıştır.

Malumat-ı tamme verebilmek için vilayetin 330 bütçesini âle mefrudat kaydediyoruz:

Varidat mefrudatı

Hisse-i menafi	3309085
Hisse-i maarif	6618170

Müsekkafat-i maarif hissesi	1002880
Tarik bedel-i nakdiyesi	5806780
Zebhiye resm-i munzamu	282520
Ruhsatiye	10000
Müessesat-ı ziraiye hasılatı	222000
Mektepler ücretleri	17270
Hastahaneler hasılatı	521570
Matbaa ve gazeteden	176700
Satılan eşya bedeli	5000
Ziraat Bankası hissesi	1973520
Şirketler hissesi	5000
	<u>21621007</u>

Mesarif Müfredatı
(Meclis-i Umumi)

Aza yevmiye ve encümen mahiyeleri	192000
Memurin-i hususiye-i vilayete	170800
Mesarif-i mütenevvıa	85400
Müteferrika	233600
Ziraat Bankası aşar hisse-i menafii	3309085
Mesarif-i tahsiliye ve aidat	
Mesarif-i muhakeme	271600
Mesarif-i gayr-ı melhuza	43781
	<u>4506266</u>

(Maarif)

Merkez maarif memurları	29400
Merkez mesarifi	83800
İbtidai müfettişleri	57600
Mülhakat mesarifi	84400
Nehari İdadi maaşları	350400
İdadiler mesarifi	18400
Leyli darü'l muallimin maaşatı	120600
Leyli darü'l-muallimin mesarifi	230495
Leyli darü'l- muallimat maaşatı	46500

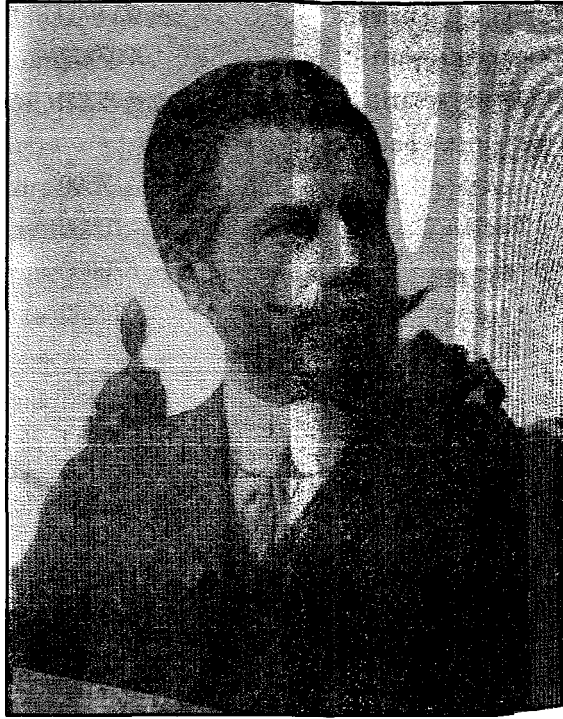
Leyli darü'l-muallimat mesarifi	114000
Tedrisat-ı ibtidayi maaşları	3007422
Tedrisat-ı ibtidaiye mesarifi	129200
Yeniden mektep inşası halinde:	
Maaşat	7500
Mesarif	10000
İnşaat ve tamirat	670000
Harcırah	20000
İslah ve inşa edilecek ibtidai ve İdadiler mesarifi	263126
	<u>5409943</u>

(Nafia)

Maaşat	273700
Levazım ve Müteferrika	170200
Tarik Mesarifi (İnşaat ve tamirat)	7014307
	<u>7458107</u>

(Ziraat, Baytarlık ve Sanayi)

Fidanlık	16000
Laboratuar	20100
Tohum Bedeli	20000
Baytariye	482700
Tepeköy Koşu Mesarifi	20000
Matbaa (maaş)	71940
Matbaa kâğıt ve teclidiye ve mesarif-i saire	42500
Mübayaat	10400
Mekteb-i Sanayi maaşları	217410
Mekteb-i Sanayi mesarifi	611817
Mekteb-i Sanayihaneleri mesarifi	221710
Mekteb-i Sanayi namına inşaat-ı cedide	235980
	<u>1961317</u>

Doktor Taşlızade
Edhem Bey

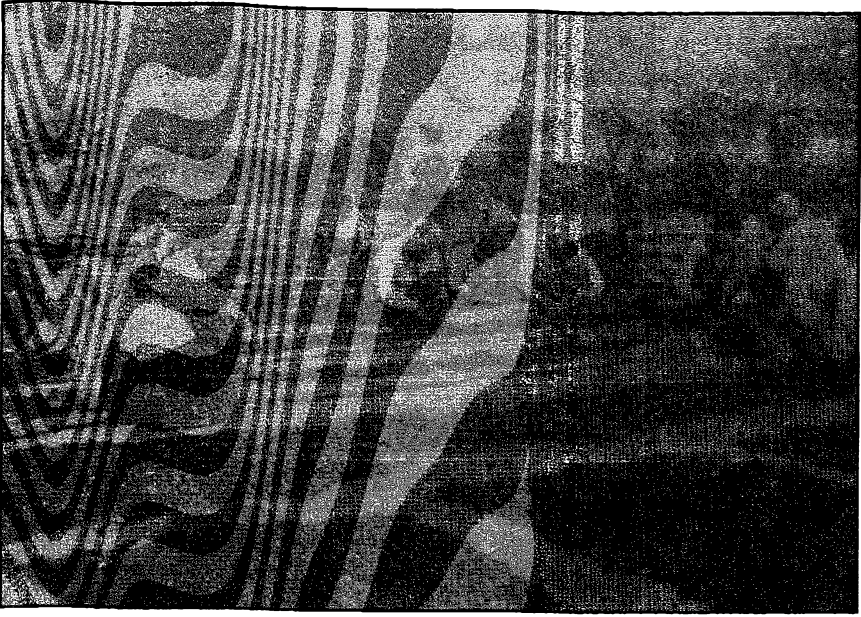

(Gureba Hastahanesi)

Maaşat	367448
Mesarif-i dahiliye	455480
Tesisat, tamirat vesaire	370038

(Frengi Hastahanesi)

Maaşat	121200
Mesarif-i mütenevvia	183880
Tesisat, tamirat	80000
Eşme tababeti, istatistik memuru, sıhhiye mezunini ile kabile talebeleri	127900
Mülhakat hastahaneleri	579478
	<hr/> <hr/> 2285374

Yaş Üzümlerin Sergisi

Meclis-i Umumi'nin teşkilindeki esas maksat, varidat-ı vilayeti korumak, mesarifi karşılaştırmak olmadığı gibi yeniden tekalif tarh ve ihdasından da ibaret değildir. Mesarif cetveli meyanında gönül arzu ederdi ki vilayet dahilinde en iyi tavuk, yumurtalardan tutunuz da, iyi cins hayvan yetiştirenlere, tarlasından en âlâ başak toparlayanlara, üzümünü taneli ve renkli yapanlara, hülaseten söyleyelim, bir vakitler yapıldığı gibi İzmir'de açılacak küçük mikyasta bir ziraat ve sanayi sergisinde şahsına ve memleketine istifade temin edecek gratörlere tevzi etmek üzere miktarı mühim meblağ tahsis ve ifraz edilmiş olmalıydı. Vakıa böyle bir paranın ilavesi masarifi kabartır gibi görünse de terakkiyat-ı ziraiye ve sinaiyeye edeceği tesir ile varidat-ı hazine başka bir taraftan ve diğer bir şekilde her halde müstefit olurdu.

Ümit edilir ki meclis-i âti bu babta müfit kararlar ittihaz eylesin!

Bütçe tedkikatı meyanında nazar-ı dikkati calib ikinci mühim bir nokta daha var: Milletin esasen teâli etmesine hizmet edeceği cihetle zikr etmeden geçemedik. Bu da zükûr mektepleri gibi inâs mektepleri tahsisatının azlığıdır.

Meclisin inikadı sırasında gazetelerde münderic fıkralarda, meclisin maarif tahsisatını bolca vermek istediği halde mahall-i sarf bulunmadığı cihetle memurin-i aidesi tarafından reddedildiğini görmüş ve dil-hûn olmuşuk.

Vilayetimizin yüzünü karartan ve
eşkiyalık fikrini tenmiye eden
kıyafetlerden: Ödemiş Zeybekleri

Memleketin herhangi tarafını diğer herhangi bir vasıta ile ilâya yeltensek -
emr-i mühim maarif böyle nakıs, pest bir derecede kaldıkça- hakikat halde düştü-
ğümüz giriveden yine kurtulamayacağız.

Ne kadar yanlış yollardan gitmekte olduğumuzu cetvel-i âti pek güzel gös-
teriyor:

Mekatib-i ibtidaiye talebesi

7096 Erkek

5460 Kız

12556 Yekün

Anasır itibariyle aded-i talebe

9607 Rum!...

300 Ermeni

1519 Musevi

1130 Müslüman?!..

12556 Yekün

Mekatib-i ibtidaiye-i resmiyeye devam eden talebe de bervech-i âtidir:

1811 Erkek

1356 Kız

3167 Yekün

Kazamızda mevcut üç rüştiye mektebi müdavimleri:

222 Erkek

34 Kız

356

Şu erkamı nüfus-ı mahalliye nisbet edecek olursak anâsır-ı İslâmın maarife vermekte olduğu ehemmiyetin derecesi anlaşılır.

Bu babta tatvil-i makal etmekten ise işi erkamın sakitâne ve fakat mukniasına terk ve havale ediyoruz.

Encümen-i Vilayetin mesaisi meyanında bilhassa verilen ruhsatnameler cidden nazar-ı şükrarla görülecek mevaddandır.

En küçük ve kısa bir tedkik ile anladık ki Encümen-i Vilayet bilhassa memleketin imar ve tezyini hususundaki müstediyaat lââyık oldukları ehemmiyet-i mahsus ile telâkki ve işi pek ince derecelerde tedkikten sonra eshab-ı istidaya pek büyük teshilat irae etmektedir.

Memleket belediyelerinin bir şahs-ı manevi olarak kabulü bir şekli-i kanunî olduktan sonra, müstesna bazı mevaki belediyeleri teşebbüsât-ı nafiada bulunmuş Encümen-i Vilayet de hemen tasvip etmiştir.

Muvaffakiyetle neticelenen bu teşebbüsler meyanında bilhassa Seydiköy Belediyesi elektrik imtiyaz işi birinci derece zikr edilmeye şayandır.

Seydiköy Belediye riyasetinde bulunan Karakoş Efendi 1200 lira gibi bir masrafa tevakuf eden bu işe, nahiye belediye bütçesinin adem-i tahammülünden dolayı gayretini katıyen kesr etmeyerek, çareler düşünmüş ve bilhassa ruhsatname aldıktan sonra, velev bir dakika bile olsun, bu kazançlı işin belediyeden baş-

Halkapınar deresinin ikinci sahfası

kasının elinde kalmamasını en birinci düstur olarak kabul etmiştir.

Karakoş Efendi, nahiye dahilinde dört yüz abone tedarik ettikten sonra işi başa çıkarabileceğine hükm etmiş ve üç senede bedeli tesviye edilmek üzere bir müteahhit ile mukaveleyi akd edivermiştir.

Bugün -koca İzmir'de zifiri karanlıklar içinde- göz gözü görmez iken bir nahiye merkezi olan Seydiköy elektrik ziyalarının şuaat-ı nura nurı arasında gülüyor.

Karakoş Efendi için ne büyük muvaffakiyet, emsâli nahiye, kaza, sancak, hatta vilayet merkezimize ne güzel ders-i mesai!..

Yine encümen-i Vilayetin ruhsatnamesiyle Buca karyesi elektrikle tenvir olunmaktadır. Başka bir kumpayaya devr edilmemek kaydıyla Manisa, Denizli, Karşıyaka belediyeleri de aynı ruhsatnameye sahip olmuştur. Kuşadası'nunki de derdesttir.

Aydın ile Tire, Bergama, Ödemiş gibi zengin kazaların önlerindeki numunelere tevfik-i hareket etmeleri memuludur. Lutf-ı tabiiyetle bad-i hevâ kuvva-yı müvellideye sahip pek çok yerlerimiz bu nafi işe bir an evvel sarılmalıdırlar. Bergama tabiatın muavenetine mazhar olan bir yerdir. Orada 2500 nihayet 3000 lira kadar masraf her halde kifayet eder. Bahusus merkez kazada yakılan 400 petrol lambasına belediye senevi 800 lira gibi bir para veriyor. Demek Bergama da Seydiköy gibi üç senede eda-yı deyne muktedir. Artık bundan sonrası küçük, kelimenin bütün manasıyla küçük bir himmete kalmış oluyor.

Ziraat

Memleketimizi tedkik ederken, ilk nazar-ı dikkati celp edecek nokta ziraat olacaktır ve daima da böyle olmalıdır.

Zira ziraat ve bir de halıcılık bizim, Asya-yı Sugra'nın yegâne menba-ı hayat ve servetimizdir. Hatta memleketimizin aksam-ı dahiliyesinde mahsulat-ı tabiiyemizi aynen mübadele etmek suretiyle def-i ihtiyaç eyleriz ve yine topraktan aldığımızı vererek ipekten, bakırdan mamul eşyamızı düzeriz.

İyi bilelim ki sanayi-i âliye de ümidin, intizarın fevkinde bir terakki, tekmül göstersek, yine Avrupa'ya rekabet edemeyiz. Rekabet edemeyince de mesaimiz semeresiz kalır; sanayi-i mütevasıta ve hasisede ise iş değişir.

Evet biz, büyük vapur destgâhları edinerek, mil-i saireye gemiler, vapurlar, zırlılar ve dretnotlar satamayız. Fakat, her halde Buldan mensucatı katniyesini, Ödemiş ipliklerini, -vilayet haricine çıkalım- Şam, Halep mamulat-ı nefisesini layık olduğu derecelere çıkarır, modaya, zamana tevfik eder, keyiflerini tatmin için uzağımızdaki, yakınımızdaki milletlere satabiliriz.

Amerika milyarderlerinden "Reneci"nin irad etmiş olduğu nutuklardan müteşekkil olan "İş İmparatorluğu" namındaki eserde gördüğümüz üzere, Amerika yani Cemahir-i Müttefike ahalisi, kendi memleketlerinde sanayi bu kadar ileri gittiği, hatta Avrupa'ya meydan okuduğu halde, yine Fransız mamulatını kullanmaktan kendilerini alamıyorlar.

Fakat ne gibi malları alıyorlar, bilir misiniz? Hep keyfe, zevke sefahate, israf, tabir-i hakikisiyle müzeyyinata ait eşyayı!..

Amerika'da pamuk, iplik, mensucat fabrikaları yok mu ? Hatta pek çok var. Şu halde Amerikalılar "Amerika Amerikalılarından" dan başka birşey olmayan "Monreo" kadesine taban tabana zıt olan, ecnebi emvalini istihlak zilletine nasıl tahammül gösteriyorlar?..

Kullanıyorlar, çünkü Fransızlar müzeyyinata ait ipekli eşyayı Amerikalılar'dan daha nefis olarak vücuda getiriyorlar ve bununla Amerika parası kazanıyorlar.

Demekki biz de Fransızlar gibi kendimize has bazı sanayiye ileri götürürsek her halde memalik-i saireye ihracatta bulunur, ecnebi parası kazanabiliriz, ki halıcığımız buna en güzel bir misâl teşkil eder.

Fakat bunu ne kadar ileri götürebiliriz? Halıcılık, dokumacılıktan başka elimizde ne gibi sanayi var? Bunları tedkik edersek Osmanlı sanayinin bu günkü hali üç beş asır evvelinden her halde dün bir mertebede buluruz.

Burada biz bunu tedkik edecek değiliz. Yalnız demek istiyoruz ki memleketimiz ziraat memleketidir, eğer istersek, çalışırsak Avrupa'nın zahire anbarı olabiliriz.

Daha aşağıda göreceğimiz ihracat istatistikleri müddeamıza pek büyük delil teşkil edecektir.

Binâenaleyh biz de kitabımızda umur-u ziraiyeye ait malumatı elimizden geldiği kadar tenvi' ve temdit edeceğiz.

Şimdi Seydiköyü'nde vaki Ziraat Mektebi hakkında malumat verelim.

Seydiköy Bağcılık, Bağçıvanlık, Böcekçilik, Mâyiat-ı Mütehammire Ameliyat Mektebi

Mektebin Tarih-i Tesis ve Küşadı

Seydiköy Bağcılık, Bağçıvanlık, Böcekçilik ve Mâyiat-ı Mütehammire Ameliyat Mektebi 1328 sene-i maliyesinin teşrin-i evvelinde tesis ve küşat olunmuştur.

Mektebin Mevkii

Mektep, İzmir'in cihet-i cenubiyesinde, Aydın şimendöfer hattı güzergâhında kâin Seydiköy nahiyesinin şarkında, sath-ı bahirden yüz otuz iki metre irtifaında, havası gayet saf ve lâtif bir mevkide kâindir; mektebe gitmek için Punta nam istasyon merkezinden şimendöfere binerek bu mevkinin on dördüncü kilometresinde vaki Gaziemir istasyonuna indikten sonra bir buçuk kilometre imtidadında şose yolunu takip etmek lâzımdır. Punta'dan Gaziemir istasyonuna kadar yarım saat ve Gaziemir'den mektebe kadar on beş dakika imtidat eder. Her gün İzmir'den Aydın'a giden trenden başka ayrıca İzmir'den Gaziemir'e ve Gaziemir'den İzmir'e yevmi birkaç tren hareket eder. Mevsime göre tebeddül eden şimendöfer tarifelerinden yaz mevsimine mahsus olan tarife bervech-i âtidir.

(İzmir'den Gaziemir'e azimet)

- sabah-

saat	dakika	mülâhazat
6	15	hergün
7		hergün
8	30	hergün
10	45	yalnız pazar günleri

- akşam -

saat	dakika	mülâhazat
12		pazar, pazartesi, salı ve perşembe günleri
11	35	pazardan maada hergün
1		hergün
3		yalnız pazar günleri
4	15	hergün
6	15	hergün
8	30	hergün

(Gaziemir'den İzmir'e avdet)

- sabah-

saat	dakika	mülâhazat
6	55	hergün
9	5	hergün
10	23	pazar, pazartesi, salı ve perşembe günleri
10	35	çarşamba, cuma ve cumartesi günleri
11	25	yalnız pazar günleri

- akşam -

saat	dakika	mülâhazat
2	15	pazardan maada hergün
3	35	çarşamba ve cumartesi günleri
4	47	hergün
4	59	yalnız pazar günleri
6	23	pazartesiden maada hergün
7		hergün
9	5	hergün

İzmir'den Gaziemir istasyonuna birinci mevki azimet bileti 4 kuruş, ikinci mevki 2 buçuk kuruştur.

Arazinin Vüsat ve Taksimi

Mektebin bin dörtüz yetmiş beş atik dönümden ibaret olan arazisi, filoksa-
radan harap olan bağların tecdit ve ihyas-ı maksadıyla binüçyüzoniki tarihinde
Hükümet-i Osmaniye namına mübaya ve tesis edilmiş olan Amerika asma fidan-
lığına ait olup elyevm mektebe merbuttur. Toprağın nevi fazla killi olmak hase-
biyle ziyade ziraate elverişli değildir. Kabil-i ziraat olan yüz dönüm arazi ber-
vech-i âti taksim olunmuştur:

	Dönüm
Bağ	14
Amerika asma fidanlığı	15,5
Sebze bağçesi	2,5
Eşcar-ı müsmere fidanlığı	10
Zeytin bağçesi ve ormanlık	15,5
Hali	42,5
	100

Mektebin Maksad-ı Tesisi

Seydiköy Bağcılık Ve Bağçıvanlık Mektebinin tesisinden maksat evvela: bağcılık, saniyen: bağçıvanlık, sâlisen: böcekçilik, rabian: mayiat-ı mütehammire imâli sınıflarına bihakkin vakıf mütehassıs erbab-ı sanayi yetiştirmektir. İşbu sanatları tahsis ettikten sonra mektepten bâ-şahadetnâme neşet edecek olanlar gerek kendi hususi arazilerinde, gerek diğer bir müessese-i ziraiyede kendi hesaplarına olarak icra-yı sanat edebilip hükümet memuriyetinde istihdamları meşrut değildir. Ancak ziraat mekatib-i âliyesiyle ziraat ameliyat mekteplerinde hükümete ait numune tarla, bağ, bağçelerinde, harırdarü't-tahsillerinde yeniden tayin edilecek bağcı ve bağçıvan ustaları ameliyat muallim muavini, ameliyat muallimi, harırdarü't-tahsil memuriyetlerin bu mektepten neşet edenler tercihen kabul olunurlar.

Tedrisatın Tarzı ve Müddeti

Tedrisat hem nazari ve hem de ameli olup müddet-i tedrisiye, iki sene devam eder. Her sınıfta yirmi talebe bulunduğu nazaran mektebin umumi mevcudu kırk talebeden ibarettir.

Programda muharrer olan dersler nazari olarak sene-i tedrisiye zarfında tedris olunur, her bir dersin tatbikat ve ameliyatı ayrıca irâe olunarak talebenin ameliyatta meleke ve mümârese peyda etmesi için her türlü ameliyat-ı ziraiye talebeye bizzat icra ettirilir. Talebenin bağcılık, bağçıvanlık, böcekçilik ve sanayi-i ziraiye-i sairede istisas kesb etmeleri için talebe yarım gün nazari derslerle meşgûl olup günün nısf-ı diğerine mevasime göre tanzim olunan program mucibince irâe ve tayin kılınacak hidemat ve ameliyatta geçirmeğe mecburdur. Her bir şube-i sanatta talebenin tevsi-i malumat etmesi için mektepte tedris olunan ders ve konferanstan gösterilen tatbikat ve ameliyat-ı ziraiyeden başkasına da birkaç defa hususi bağ ve bağçelere ve müessesat-ı ziraiye ve fabrikalara berâ-yi tatbik ziyarete gönderilir. Nihayet tedrisatın teshil ve daha ziyade ameli bir hale ifrâğı için mektebin müzehanesinde mevcut enva-ı tohum, nebatat, hayvanat ve madeniyat, ahşap haşerat ve hayvanat-ı muzırta levha ve mücessem numuneleri bağcılık, bağçıvanlık, böcekçiliğe ve sanayi-i ziraiye-i saireye ait âlât ve edevat ve kütüphanede mevcut kütüb ve resail-i ziraiye talebenin inzar-ı istifadesine vaz

olunmuştur.

Talebenin Şerait-i İntihap ve Kabulleri

Seydiköy Bağcılık ve Bağçıvanlık Mektebi meccanen ve leylidir. Mektebe kabul olunacak talebenin adedi muayyen olup her sene yeniden kaç nefer alınacağı mektep müdüriyetince tayin olunduktan sonra keyfiyet gazetelerle ilan olunur. Mektebe kabul olunacak talebenin:

Evvelen: teba-i Osmaniye'den zürradan;

Saniyen: hüsn-ü ahlâk erbabından;

Salisen: sinni on beş ile on sekiz arasında;

Rabian: vücudu her türlü emraz ve ilelden salim bulunması lâzımdır.

Mektebe girmek arzusunda bulunan talebe istidasına bervec-i âti evrakı rabt ile nihayet ağustosun on beşine ka-dar mektep müdüriyetine müracat etmelidir:

Evvelen: tezkere-i Osmaniye;

Saniyen: belediyeden veya meclis-i idareden musaddık hüsn-ü hâl mazbatası;

Salisen: tamü's-sihha ve ilel ve emrazdan salim bulunduğuna dair belediye tabibinden rapor;

Rabian: tahsil ettiği mekatibin şehadetnâmesi.

Her ne sebep ve mazerete mebnî olursa olsun ağustos on beşinden sonra vaki olan müracaat asla kabul olunmaz.

Mektebe kabul olunmak için talip olanların adedi nizamem kabul olunacak miktardan fazla olursa talipleri arasında müsabaka imtihanı bilâhare ve ziyade ispat-ı ehliyet edenler tercihen tefrik ve kabul olunur.

Müsabaka imtihanı bervec-i âti derslerden icra olunur:

Türkçe: kıraat, imlâ, hüsn-ü hatt, hesap, imâl-i erbaa, coğrafya-yı Osmanî, tarih-i Osmanî.

Müsabaka imtihanında müsavi derecede not kazananlardan Türkçesi daha kuvvetli olan tercihen kabul olunur.

Müsabaka imtihanının tarih ve yevm-i icrası ayrıca gazetelerde ilân olundundan müstedilerin yevm-i muayyende İzmir'de ziraat müdüriyeti odasında ispat-ı vücut etmeleri lazımdır. Mektebe kabul olunan talebe mektebe girerken bervec-i âti eşyayı beraber getirmeye mecburdur:

6 iç gömleği, 6 iç donu, 6 çift çorap, 6 mendil, 3 yüz havlusu, lüzumu miktar dış gömleği ve fanila, tuvalet takımı (tarak, fırça vesaire).

Dava Vekili Bekir Behlül Bey
Baro Reisi

Dava Vekili
Emin Süreyya Bey

Seydiköy Ziraat Mektebinde Tedris Olunan Dersler Programı

Türkçe, Fransızca, akaid-i diniye, hesap, hendese, coğrafya-yı Osmanî ve umumî, malûmat-ı medeniye ve ahlâkiye, malûmat-ı fenniye (hikmet-i kimya), nebatat, ziraat-ı umumiye, bağcılık, sebze bağçıvanlığı, çiçek bağçıvanlığı, böcek-cilik, mâiyat-ı mütehemmire imâli.

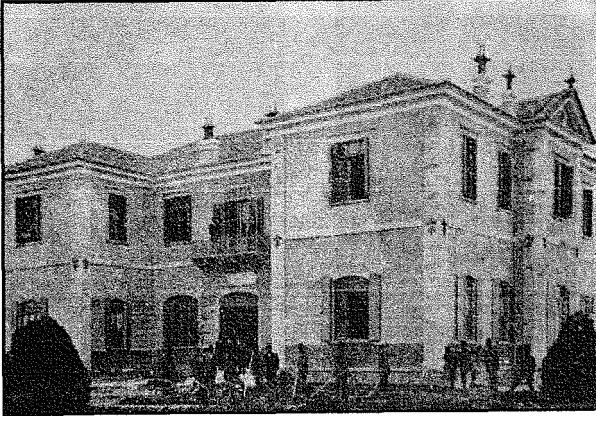

Ziraat-ı memleketin adeta istinadgâhı olan İzmir Borsası Nizamnamesi'ni de kayd ettikten sonra, istatistiklerin dercine başlayalım.

Meriyet-i Ahkâmına Bil-istizan İrade-i Seniye-i Cenab-ı Padişahî Şeref- Müteâllik Buyurulmuş olan İzmir Ticaret ve Sanayi Borsası'nın Nizamname-i Dahilisidir.

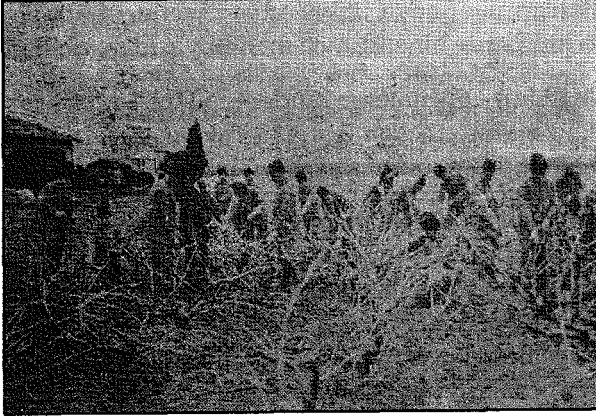
Birinci Madde — İzmir Ticaret ve Sanayi Borsası umum borsalar hakkındaki 10 Receb sene 1303 ve 3 Nisan 1302 tarihli nizamname ahkâmına tevfikan tesis ve teşkil kılınmış olmağla esasen nizamname-i mezkûre tâbi olacaktır.

İkinci Madde — İşbu nizamname borsanın nizamname-i dahiliyle muame-lat-ı sairesini âdat ve ahlâk-ı mahalliyyeye muvafık suretle tahdit eylemek maksadıyla bit-tanzim beş fasla taksim edilmiş ve fusul-ı mezkûrenin birincisi idareye, ikincisi abone yani müşteriler, üçüncüsü varidat ve mesarîfata, dördüncüsü muamelat-ı ticariyyeye, beşincisi tedabir-i cezaiyyeye tahsis kılınmıştır.

Seydiköy'de vaki
Ziraat Ameliyat mektebi

Seydiköy Ziraat Ameliyat Mektebi'nde
talebeler nasıl çalışır?

Vilayet Baytar Müfettişi
Artin Efendi

Doktor
Topalyan Efendi

fasl-ı evvel

İdare Hakkında

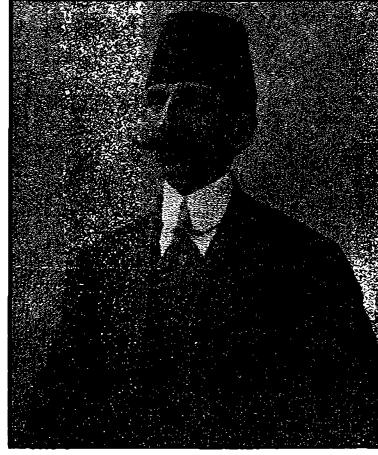
Üçüncü Madde — İşbu borsa âtide zikr olunan usûle tevfikân her sene abone yani müşterileri tarafından ittihat veya ekseriyet-i âra ile intihap olunan fahri yedi azadan mürekkep bir encümen marifetiyle idare olunur.

Dördüncü Madde — Encümenin müddet-i idaresi ağustosun birinci gününden bed eylemek üzere bir seneden ibaret olacak ve azası ittihat veya ekseriyet-i âra ile içlerinden birini reis ve birini sandık emini intihap eyleyecektir.

Reis haftada bir ictimâ edecek olan encümene riyaset ve lüzum gördüğü takdirde encümen heyetini fevkâlade olarak ictimaya davet ve iktiza eden mevaddı mevki-i mezkureye vaz' ve encümen kararlarından icap edenlerin icrasını borsa komiserliğine inha ve bu misillü evrak-ı resmiyeyi imza ve taht-ı karara alınan mevadden iktiza edenlerini usûlen ilân ve nizamı dairesinde ihtimam ve borsaya ait varidatın tahsili tedabirini itti haz ile bütçeye dahil olan mebalîği encümenin karar ve tensibi üzere sarf ve senedata vaz'-ı imza eder ve reis hazır bulunmadığı vakitte azanın en müsinnî vekâlet edecektir. Sandık emini dahi borsaya ait varidatı kabz ile defter-i mahsusuna kayd ve makbuz-ı ilm ü haberlerini imza ve varidat-ı mezkureyi reisin imzasını havi senedat ile sarf ve bu babdaki sarfiyatı da keza defter-i mahsusuna kayıt ile beraber müddet-i muayyenesi olan bir sene hitamında muhasebesini encümen heyetine devr ve teslim edecektir. Encümenin kâtib-i mahsusı dahi bulunacağından vezaifi encümenin umur-ı tahririyesini ifa ve zabınameleri tahrirden ibarettir.

Dava Vekili
İbrahim Edhem Bey

Dava Vekili
İsmail Salih Bey

Beşinci Madde— Encümenin müddet-i idaresi olan bir senenin hitamından beş gün akdem yeni encümen heyeti intihap etmek üzere hakk-ı intihabı haiz olan borsa müşterileri reisi tarafından davetle beraber yevm-i intihap tayin edilecek ve yevm-i mezkûrde herkes bizzat reyini verecektir.

Yeni encümen ağustosun ibtidasından ifa-yı vazifeye mübaşeretle reis ve sandık emini intihap edecek ve her iki intihapın komiserin taht-ı nezaretinde icra edilecektir. Esna-yı intihapta bazı mevani-i müterakkibenin zuhuruyla ağustosun ibtidasında heyet-i cedidenin intihabı mümkün olmadığı surette mevani-i mezkûre bertaraf edilinceye değin borsayı evvelki heyet idare edecektir.

Altıncı Madde — Özü-i meşrusu olmadığı halde davet olunup da sırasıyla üç defa gelmeyen azaya istifa etmiş nazarıyla bakılacağından gerek o misillü ve gerek istifa veyahut vefat edenlerin yerlerine komiserlik nezdine mahfuz bulunması lazım gelen o senenin cemiyat-ı intihabiye muamelatını havi olan mazbata-ya müracaatla en ziyade rey kazanmış olanlar tayin olunur.

Yedinci Madde —Encümen azalığına yalnız birinci sınıf aboneler ile senevi altı Osmanlı altını tediye eden masa müstecirlerinden intihap olunur. Müddet-i nizamiyesi hitam bulan aza tekrar intihap olunabilir.

Sekizinci Madde — Encümenin intihabı zımında icra kılınacak intihap müddet-i muayyenesi hitam bulup henüz mevki-i idarede bulunan encümen tarafından tayin olunacak komisyon-ı mahsusun nezareti tahtında icra edilecek ve işbu komisyon emr-i intihabın nizamı dairesinde icra edilmesine nezaret edeceği gibi yalnız üç gün devam eden intihabatın ertesi günü netice-i ârayı borsa dahi-
linde talik edeceği ilânnameler ile derhâl abonelere ilan eyleyecektir.

Dünya'nın en mükemmel saatıdır

Harbiye Nezareti Kıtâat-ı Fenniye ve mevaki'-i müstahkeme müfettişliği ile memleketimizin en muktadir ustaları tarafından müddet-i medide tecrübe ve tedkik neticesinde resmen orduya kabul olunduğu gibi Hicaz Demiryolu İdaresi, Cemahir-i Müttefike-i Amerika, Japonya ve İtalya bahriyeleri, İngiltere, Rusya, Kanada ve İtalya şimendöfer idareleri, Arjantin elektrikli tramvayları ve müessesat-ı mühimme-i saire tarafından dahi resmen kabul edilmiştir. Bilcümle şirketlerde en büyük mükâfatlara mahzar olmuştur. Altın, gümüş, çelik ve maden olarak her kıtada mevcuttur. Lonjin saatleri için 15 seneye teminat verilir.

Aydın, Konya, Adana, vilayetleri ve tekml adalar için acentesi:

Mihran Romyan

**İzmir'de Çuha Bedesteninde 21
Numroda.**

Bundan maada her nevi altın, gümüş ve maden saat ve kordonlar ve taş gözlükler ve dürbünler dahi toptan ve perakende suretiyle satılır.

Aydın Jandarma Taburu
Kumandanı Nuri Bey

Dava Vekili
Said Bey

Dokuzuncu Madde — Birinci ve ikinci sınıfta mukayyet olan aboneler ile yazıhane müstecirleri ve birinci sınıf masalar için senevi altı Osmanlı altını icar veren simsarlar intihapta rey vermek salahiyetini haiz olup şu kadar ki kaffesi nizamen muayyen evsafı cami olmak lazımdır.

Onuncu Madde — Şerik olan veya daha ziyade tüccar ve sanatkâr ve fabrikacı ve simsarların yalnız birer reyî olup eşhas-ı adetince rey vermek salahiyetini haiz olmayacaktır.

On birinci madde — Encümen inikat ettikçe vereceği kararlar zabıtnâmelere derc olunacak ve işbu zabıtnâmeler ictima-ı âtîde bil-kirae muvafık-ı sıhhat olduğu taktirde imza olunacaktır.

On ikinci madde — Encümen şehir-i temmuzun evasıtından sonra yani son on beş günlerinde işbu nizamnâmenin dokuzuncu maddesinde mezkûr olduğu üzere hakk-ı intihabı haiz olan zevatın kaffesini matbu varakalar ile davet ederek vakt-i idaresinin hulâsa-i muamelat ve icraatını irae edecektir.

fasl-ı sani

Aboneler Hakkında

On üçüncü madde — İşbu ticaret ve sanayi borsasına abone olmak üzere her tacirin ehl-i sanat ve banker ve sarraf ve kaptan ve sigorta ve vapur kumpanyaları acenteleriyle emtia ve polîçe ve emlâk ve navlun simsarları ve bunların gayri eshab-ı namus ve itibardan olanların dahi kabul olunup şu kadar ki bu misillülelerin dahi ber-mucib-i nizam iktiza eden evsafa malik olmaları lâzım gelir ve abone olmak isteyenlerin encümene müracaat etmeleri icap eder.

Izmir'de Tevfik Paşa Otelî Müsteciri
Kulah Cihanzade Hüseyin Efendi

On dördüncü madde — Encümen heyeti abone olmak arzusunda bulunanların taleplerini tedkikten sonra evsaf-ı matlubeyi haiz olanları kabul ile müstehak oldukları sınıfı tayin edecektir.

On beşinci madde — Borsa müşterileri berveci-i âti muayyen olan senevi abone bedelini peşinen tediye mecburdurlar. Şöyle ki: birinci sınıf tüccaran 2 Osmanlı altını, ikinci sınıf tüccaran 1 Osmanlı altını, üçüncü sınıf tüccaran yarım Osmanlı altını, birinci sınıf simsarlar 3 Osmanlı altını, ikinci sınıf simsarlar 1 Osmanlı altını, üçüncü sınıf simsarlar yarım Osmanlı altını, erbab-ı sanayi ve fabrikacılar, birinci sınıf 2 Osmanlı altını, ikinci sınıf 1 Osmanlı altını.

On altıncı madde — Abone yani müşterilen senenin ilk altı aylarında her ne vakit olur ise olsun borsaya duhullerinde kâmil bir senelik ve fakat ilk altını mahın mürurundan sonra duhul edenler altı aylık abone bedelini tediye edeceklerdir.

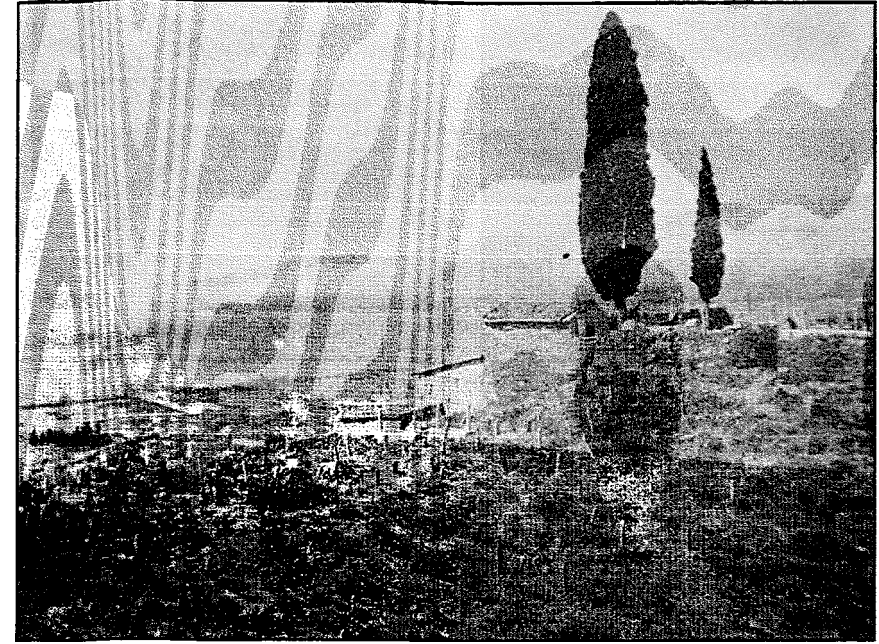
On yedinci madde — Yazıhane ve masa isticar edenlerin resm-i duhuliyesi bedel-i icarda dahil olduğundan fazla hiçbir şeyin tediyesine mecbur değildir.

On sekizinci madde — Mevcut olan masalar yalnız simsarlara mahsus olup beş sınıftan ibarettir. Birinci sınıf 6 Osmanlı altını, ikinci sınıf 4 Osmanlı altını, üçüncü sınıf 3 buçuk Osmanlı altını, dördüncü sınıf 2 buçuk Osmanlı altını, simsar yazıhanelerinin pişgâhında bulunan beşinci sınıfı bir Osmanlı altını ücret verecekler.

On dokuzuncu madde — Masalar yalnız simsarlara mahsus olduğundan masa tutmak veyahut simsar vesâdetine müracaat etmeksizin bey' ve şirâ' etmek tüccara memnudur. Ve bunun hilafında hareket edenler hakkında beşinci fasıl ahkâmına tevfi kan muamele olunacaktır.

Yirminci madde — Velev müstecirlerinin müsadeseyle olsun diğerinin masasında eşya sermek simsarlara memnudur. Bu halde encümene müracaat lazım gelip asıl masa müstecirin rızası taalluk eder ise duhuliyeden maada borsa sandığına senevi bir buçuk Osmanlı altını vermek şartıyla kendisine ruhsat verilecektir.

Yirmi birinci madde — Her abonenin şerikleriyle beraber müstahdemleri borsaya mecnanen girebilecekse de aboneler kendi şerik ve müstahdemlerinin

Kaydafa sırtlarında vaki Yusufdede Mezarlığından
Limanın görünüşü

isimlerini encümene beyan etmeye mecbur olacaktır.

fasl-ı salis

Varidat ve Mesarifat Hakkındadır

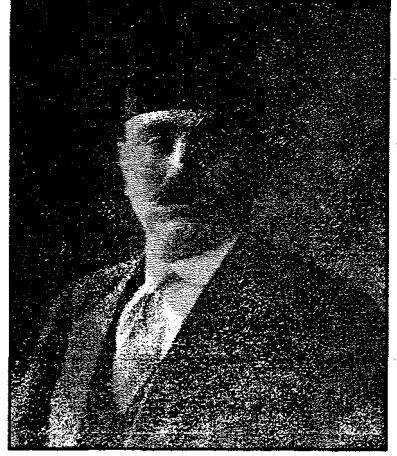
Yirmi ikinci madde — Borsanın varidatı yazıhaneler ve kahve ocağı ve masalara tahsis olunan tarifesi mucibince abone bedelatından ve borsa dahilinde yapılandırılacak ilânattan ve tayin olunacak sair varidat-ı fevkalâdeden ibarettir.

Yirmi üçüncü madde — Borsa mesarifatı ebniyenin bedel-i icarıyla borsa komiseri ve kâtip ve hademe maaşatından ve gazete abone bedelatıyla encümen tarafından tayin ve tahsis olunacak her nevi mesarifattan ibarettir.

Yirmi dördüncü madde — Varidat ve mesarifat tertip olunan bütçeye tevfi kan tayin ve tahsis kılınarak encümenin hiçbir suret ve sebeple bütçe haricinde masraf ihtiyar eylemesi caiz değildir. Şayet varidat miktar-ı muhamminesinden fazla vuku bulursa işbu fazla borsanın menafi-i uğurunda sarf-ı istimâl olunacaktır.

İzmir Mebusu
Simionoglu Efendi

Dava Vekili
Emin Zeki

'fasl-ı rabi

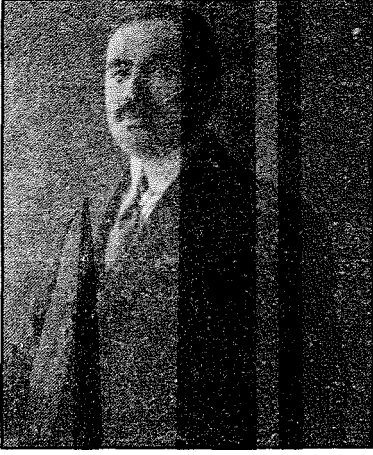
Muamelat-ı Ticariye Hakkındadır

Yirmi beşinci madde — Borsa dahilinde her nevi zehair ile mahsulat-ı araziye ve muamelat-ı sınaïyenin kâffesi hakkında bey' ve şîrâ' vuku bulacaktır. Borsa muamelatı şehir-i teşrin-i evvelin ibtidasından martın nihayetine kadar sabahleyin zevali saat ile dokuzdan oniki buçuğa bade'z- zuhr saat ikiden altıya ve şehir-i nisanın ibtidasından şehir-i eylülün nihayetine kadar keزالık sabahlayın saat sekizden oniki buçuğa ve bade'z-zuhur saat ikiden yediye kadar devam edecektir. Sair vakitlerde numuneleri sermek memnudur.

Yirmi altıncı madde — Borsa dahilinde nizamına tevfikân icra olunan ve asayiş-i memlekete ve menafî ve hazine-i devlete zarar getirmeyecek olan her bir muamele muteberdir.

Yirmi yedinci madde — Mevki-i idarede bulunan encümen borsada icra kılınan asayiş, memlekete ve menafî ve hazine-i devlete zarar getirmeyecek olan her bir muamele hakkında zuhur edecek ihtilâfâtı fasıl ve rüyetle mükelleftir. Gerek doğrudan doğruya borsa aboneleri ve gerek abone olmayıp ta abone olan simsar vasıtasıyla ahz-ı ita edenler beyrinde borsa derununda icra olunan bir muamele esnasında seraheten dermeyan olunmuş diğer bir şart mevcut olmayıp da bade muamele-i mezkûre hakkında bir ihtilâf ve niza zuhur edecek olur ise ihtilâf ve niza-ı mezkûre işbu nizamnâme ahkâmına tevfikân fasıl ve rüyet olunacaktır.

Yirmi sekizinci madde — Borsada zuhur eden ihtilâfat, abonelerden olmak üzere tayin olunacak ehl-i vukuf veya mümeyyizler marifetiyle asayiş-i memlekete ve menafî-i hazine-i devlete zarar getirmeyecek suretle fasıl ve rüyet olunur. Ehl-i vukuf veya mümeyyizler ihtilâfât-ı mezkûrede beyan-ı rey etmek üzere ikti-

Nafia Ser-Mühendisi
Nadir Bey

İttihat ve Terakki Cemiyeti
İzmir Murahhası Raşid Bey

za eden muameleti haiz olanlardan tayin edilmek lazımdır.

Yirmi dokuzuncu madde — Tarafeyn beyninde ihtilâf zuhuru takdirinde müddei olan kimse borsa kitabetine müracaatla ihtilâf-ı mezkûru kayıt ve zabt eylemelerini ihtar eder. Ve kâtip dahi her iki tarafa ehl-i vukuf veya mümeyyizleri tayin eylemlerini ihtar eder. Ehl-i vukuf veya mümeyyizler dahi tarafeynin ifadatını istima ettikten sonra keyfiyetin bil-vücut tahkik ve tetkikine girişirler ve malın nevi hakkında dahi ihtilâf mevcut olduğu ve pazarlık numune üzerine münakit bulunduğu halde otuz birinci maddeye tevfikân numune nazar-ı tetkike alındıktan sonra beyan-ı rey ederler. Ehl-i vukuf veya mümeyyizlerin reylerinde ittifak husule gelmez ise mümeyyiz-i salisi encümen tayin edecektir.

Mümeyyiz-i salis ihtilâfın ehemmiyetine nazaran yarım Osmanlı altınından iki Osmanlı altınına kadar ücret alacaktır.

Otuzuncu madde — Tarafeynden biri ehl-i vukuf veya mümeyyizlerin ita eyledikleri kararı kabul etmediği takdirde ait olduğu mahkemeye müracaat hakkı bakidir.

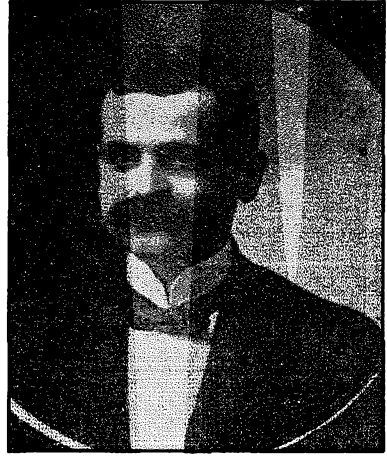
Otuz birinci madde — Teslim olunan malın esna-yı tesliminde numune tatbik edilmek suretiyle fasıl edilecek ihtilâfın vukuunda ehl-i vukuf veya mümeyyizler memhur veya açık olan ve fakat halis olmadıklarına dair tarafeynce münazaa bulunmayan numuneler mevcut olmadıkça ihtilâf-ı mezkuru fasl-ı rüyet edemeyceklerdir.

Otuz ikinci madde — Mal içinde bulunacak mevadd-ı ecnebiyenin miktarı âdet-i beldeden olan şuruta muvafık bulunduğu halde kabul olunacaktır.

Meğer ki esna-yı bey' (ve) şirada bunlara muhalif mukavelat-ı mahsusa vaki ola.

Vilayet Maden Ser-Mühendisi
Barkef Efendi

Dava Vekili
Amato Efendi

Otuz üçüncü madde — Bayi âdet-i belde mucibince kabul olunacak miktardan ziyade mevadd-ı ecnebiyeyi havi olan malı ya şayan-ı kabul bir dereceye getirmek üzere o malı kendi mesarifiyle kalburlamağa mecburdur.

Meğer ki tarafeyn işi bir suret-i dostaneye rabt ederler.

Otuz dördüncü madde — Simsarlar kendi nam ve hesaplarına olarak her ne cinsten olur ise olsun ahz-ı itada bulunmaları memnudur.

Otuz beşinci madde — Her gün borsa muamelatının hitamından sonra bey' olunmuş olan ecnasın fiyatını mübeyyen bir kıta cetvel bit-tanzim borsada talik ve bir sureti defter-i mahsusuna kayıt edilecektir.

fasl-ı hamis

Mücazat Hakkındadır

Otuz altıncı madde — Borsa aboneleriyle şerik ve müstahdemlerinden biri tarafından kavlen veyahut fiilen talimat hilafında vuku bulan ve ihlâl-i huzur eden veyahut borsa menafi-i maddiye (ve) maneviyesine dokunan her bir muamele encümen reisine ihbar ve reis tarafından komiserliğe işar-ı keyfiyetle beraber sürat-i mümkün ile encümen ictimaya davet edilecektir. Encümen komiser ile birlikte icra-yı tahkikata mübaşeretle şahs-ı maznun-ı ileyhın zi-medhal olduğu tebeyyün eylediği takdirde encümen tayin-i mücazat eyleyecektir.

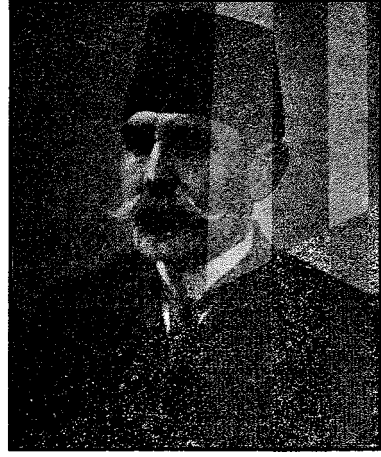
Otuz yedinci madde — Tayin olunacak olan mücazat fiilin derecesi ve netaiji ve derece-i tekrarı ile mütenasip olacaktır. Şöyle ki:

Tenbihat-ı şifahiye

Tenbihat-ı tahririye

Duyun-ı Umumiye Başmüdüriyeti
Muhasebecisi Agob Efendi

Gureba Hastanesi Tabib-i Sânisî
Ali Nureddin Bey

Borsaya duhulden men-i muvakkat

Borsadan tart

Matrudiyet ile beraber takibat-ı adliye

Otuz sekizinci madde — Tart cezası encümenin lâ-akall beş aza mevcut olduğu halde ittihaz veya sülûsan ekseriyet-i âra ile karar verilecek ve komiser tarafından icra edilecektir.

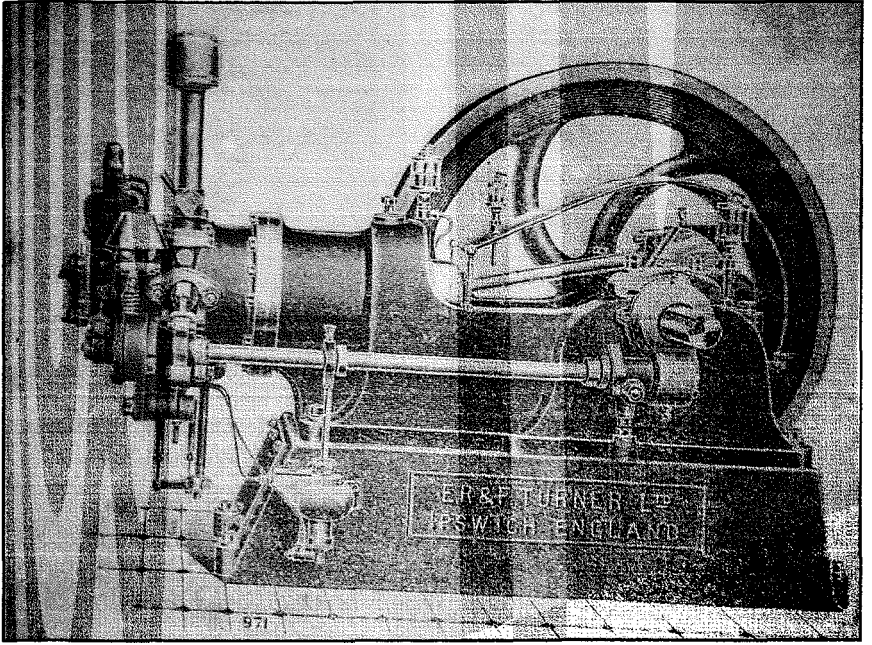
Otuz dokuzuncu madde — Gerek umum borsalar hakkında nizamname ve gerek işbu nizamname-i dahilide tasrih olunmayan hususat için örf ve âdat-ı mahalliye ve nizamât-ı saire-i devlet-i âliyyeye tatbik-i hareket olunacaktır.

fi 24 Recep sene 1312

fi 9 Kanun-ı sani sene 1310

İzmir kazasında emr-i mühim bir ziraatin vilayetin diğer kazalarına nisbeten dün bulunması ahalinin ticarete ve kısmen sanayiye daha ziyade temayül göstermelerinden mütevellittir.

Cetvellerin tetkikinden bizde buğdaycılığın oldukça bir kemmiyette olduğu görülür. Bazı seneler mahsulün tenakusundan sarf-ı nazar edilirse -ki bu da feyz ve bereketin bazı senelerde tenakusundan tevellüt eder- şayan-ı teşekkürdür. Bilhassa 327 senesi mahsülü 303 idrakâtının mukayesesi artık sanayiden ziyade rençberliğe inhimak göstermekte olduğumuzu gösterir ki pek doğru bir harekettir. Emin olalım ki biz sanayide Avrupa'ya katiyen rekabet edemeyeceğimiz gibi ticarete 'himaye' usulünün kabulü suretiyle de büyük bir harekette bulunamayız.

VOREN BİRADERLER MAĞAZASI İZMİR'DE - FASULYE CADDESİNDE

Uşak ve Buca'nın elektrik tenviratını icra eden mağazamız İzmir polis ve jandarma telefonlarını da vücuda getirmiştir. Mağazamızda elektrik ve telefon levazımı bulunduğu gibi petrol ve kendi kendine havagazı husule getiren İngiliz sistemi motorlar bulunur. Hükümet-i seniyyenin kabul ettiği (Erikson) fabrikasının telefon edevatı İzmir vekili mağazasıdır. Telefon telleri, izolatları, elektrik lambaları külliyetli miktarda mevcuttur.

Bundan maada otomobil tamiri, elektrik ve bilhassa dinamo istihzarı —elektrik mühendisi bulunduğumuzdan— muvafık bir surette tatbik olunur. Sinematograf inşası tamamen deruhte edilir.

Fiyatlar gayet mutedildir.

Eczahane-i Osmani Sahibi
Leonida Efendi

Dava Vekili
Gabriyel Kalef Efendi

Bizim yapacağımız, havayic-i tabiiye ve zaruriyemizi kendimiz istihsal ettikten maada birçok yakın ve uzak memleketlerin zahire anbarı olmaya gayret etmek olacaktır.

İzmir kazasında arpa istihsalatı da fena değildir. Fakat buna layık olduğu ehemmiyeti vermiyoruz. Buğday ziraatında ve istihsalatında gördüğümüz terakki burada bilakis tedenni ile tekabül ediliyor.

Yalnız 324 senesinde fazla idrak edilmesi o sene bereketin sair senelerden fazlalığındadır. Yulafta da bir terakki görülüyor. Fakat ikinci derecededir.

Üçüncü derece ziraiyatta ise burçak, çavdar vardır.

İzmir kaza arazisi mısır darısına pek müsaittir, hatta bire 16'dan 24'e kadar mahsul verir, böyle iken ziraiyatı pek azdır. Cetveller muayyene göre tedenni bile etmektedir. Şayan-ı teşekkürdür ki diğer kazalar layık olduğu derecede değilse bile, bize nazaran daha müdrik görünüyor.

Pamukçuluk hususu da bu kazada ihmal edilmektedir. Bire yüz nisbetinde mahsul veren bu kısım reşberliğin bu kadar ihmal edilmesi ne ile tevil olunur, bilemeyiz.

323 senesinde 290744 kıyye kozanın yalnız 200 dönüm araziden istihsal edilmiş olması da en büyük bir ders olmalıdır.

Hahambaşı Nesim Danon Efendi

323,324,325,326,327 senelerinde İzmir
Kazası'nda elde edilen mahsulat-ı
tabiiyye ve vasatı fiyatları:

-323-

	kile	vasatı fiat kuruş para
Buğday	109824	26.30
Arpa	101212	15.16
Yulaf	20388	10.32
Çavdar	1264	17.03
Mısır darısı	7232	18.17
Burçak	15664	18.37
Ak darı	1184	15.20
Kum darı	144	19.00
Bakla	5548	18.28
Nohut	744	26.20
Susam	2736	54.15
	kıyye	
Pamuk	704	2
Pamuk kozası	24016	1.17
Çekirdeksiz kuru	1182872	3.24
Razaki kuru	94032	2.26
Siyah kuru	5780	0.24

- 324 -

	kile	vasatı fiat kuruş para
Arpa	165040	28.35
Buğday	136088	15.14
Yulaf	35648	10.03
Çavdar	1240	21.03
Mısır darısı	4976	21.03
Burçak	11536	33.04

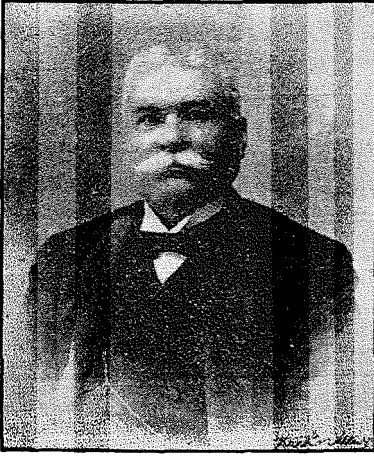

Polis Müdüriyeti Başkâtibi
Ragıp Bey

Ak darı	2744	22.13
Kum darı	12	16
Bakla	11752	17.36
Nohut	888	27.24
Susam	6008	48.35
	kıyye	
Pamuk	176	2
Pamuk kozası	654360	1.05
Çekirdeksiz kuru	2292824	2.15
Razaki kuru	116767	1.26
Siyah kuru	6768	0.19

- 325 -

	kile	vasatı fiat kuruş para
Buğday	154024	30.15
Arpa	146272	16.19
Yulaf	32496	10.10
Çavdar	1256	18.00
Mısır	11312	22.00

Dava Vekili
Mihail Kaçaronas Efendi

Dava Vekili
Panayot Kaçaronas Efendi

Burçak	11232	35.32
Ak darı	2416	17.14
Bakla	11016	18.28
Nohut	880	26
Susam	3370	52.39

kıyye

Pamuk	—	—
Koza	960	2.10
çekirdeksiz kuru	2171560	1.16
Razaki kuru	63992	0.35
Siyah kuru	3380	0.25

- 326 -

kile vasati fiat
kuruş para

Buğday	111520	33.08
Arpa	111729	11.36
Yulaf	38064	10.25
Çavdar	707	19.10
Mısır	3708	18

108

Burçak	21496	20
Ak darı	5088	28.25
Kum darı	4	32
Bakla	20824	28.08
Nohut	1000	48.30
Susam	4280	48.04

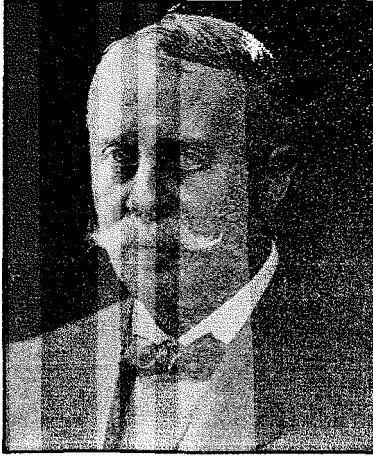
kıyye

Pamuk	—	—
Koza	4088	2.12
Çekirdeksiz kuru	1084470	2.32
Razaki kuru	61016	2.05
Siyah kuru	21456	2

- 327 -

kile vasati fiat
kuruş para

Buğday	172370	16.12
Arpa	97552	16.24
Yulaf	46360	12.36
Çavdar	1648	17.26

Diş Tabibi
Mösyö Grenye

Fotografçı
Mösyö Jografos

Mısır	1616	20.00
Burçak	21876	21.00
Ak darı	1112	18.10
Bakla	11464	20.14
Nohut	1407	36.00
Susam	2264	54.00
	kıyye	
Pamuk	1112	1.24
Koza	29744	1.20
Çekirdeksiz kuru	1404024	5.18

Razaki kuru	72064	3.06
Siyah kuru	31744	1.35

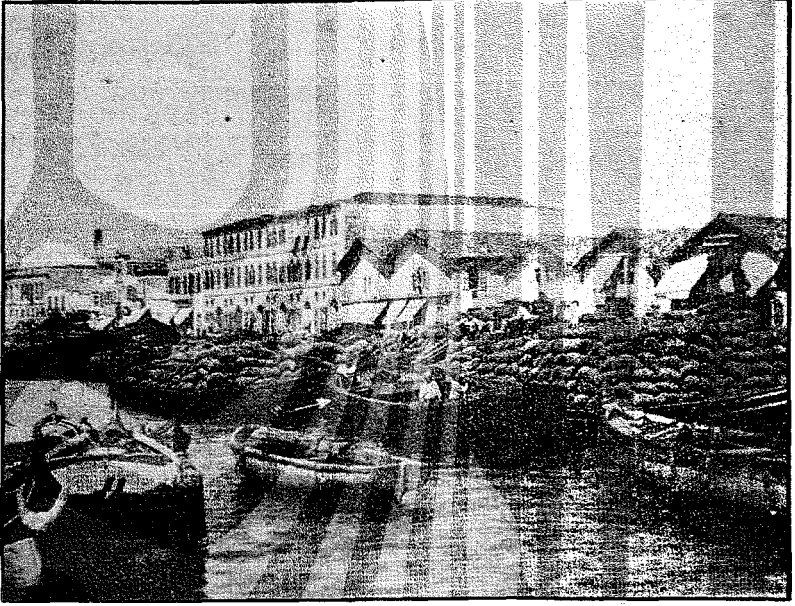
Sebze ve fakihelerden alınan beş senelik

sene	kuruş	para
323	1107061	10
324	1066063	10
325	1066494	10
326	1323210	10
327	1219804	10

Âlat ve edevat-ı ziraiye — memleketimizde ziraat âlat (ve) edevatına her ne kadar pek o kadar ihtimam edilmiyor denilebilirse de seneden seneye cilt olunan miktarlardaki tezayüt büyük bir meyil ve fikr-i hahiş mevcut olduğuna delildir. Yalnız bunların memleketimizde inşa edilebilmeleri arzusunu burada izhardan kendimizi alamadık:

323 senesinde vilayetimize 370000 kuruş kıymetinde 2029 parça âlat-ı ziraiye ithal edildiği gibi 324 senesinde bu adet 6170'e baliğ olmuş ve bunlara tesviye edilen mebalîğ dahi 1153100 kuruş tutmuştur. 325 senesinde ise 7426 parça âlat-ı ziraiye mukabil memalik-i ecnebiyeye 1688694 kuruş gönderdiğimizi yine istatistikler gösteriyor.

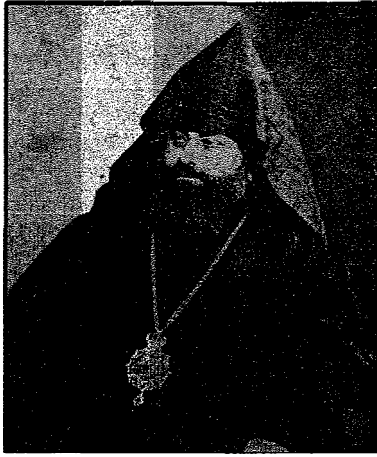
327 senesinde celbettığımız âlatın envayıyla her birine ne miktar ücret verdiği-mizi de âtide cetvelde gösterdik.

İç Limanda Nakliyat-ı Ticariye

	adet	Saban kesen	3
Muhtelif nevide saban	9384	Tarar	29
Buhar(la) müteharrik saban	4	Bazat	32
Kalburılar	57	Santrigor	5
Tırmık	106	Orak bileyisi	7
Üstüvane	2	Pulverizatör	2312
Minder	4	Kükürt küreği	155
Bargir tırnığı	28	Pamuk çıkırığı	21
Orak makinesi	194	Kuluçka makinesi	6
Biçerbağlar orak makinesi	49	Üzüm baskı makinesi	1
Çayır biçmeğe mahsus makine	6	Arı kovarı	6
Harman makinesi	12	Yedek parçalar	1340
Lokomobil	—		13818
Kök keseni	2		
Yem kırma makinesi	19		
Mısır taneleme makinesi	28		

13818 parçaya balığ olan edevat-ı ziraiyeye mukabil vilayetimizden me-malik-i ecnebiyeye 3036926 kuruş git-miştir.

Izmir Ermeni Murahhası
Mateos Inceyan Efendi

Izmir İdadisi Müdürü
Vasfi Bey

**327 senesi zarfında İzmir'e ithali
olunan kimyevi gübre:**

	kilo
mahlut kimyevi gübre	50100
fosforlu potas gübre	6200
fosforlu gübre	46300
potaslı gübre	13800
azotlu gübre	6700

"bir" zer' olunan mahsulatın

"kaç" verdiği

	323	324	325	326	327
Buğday	5	6	5	4	6
Arpa	7	8	7	6	8
Yulaf	10	12	11	12	10
Çavdar	8	7	16	5	12
Ak darı	10	10	11	10	20
Mısır darı	16	17	10	9	24
Burçak	4	5	4	5	6
Kum darı	10	-	-	-	-
Nohut	4	5	5	6	8
Bakla	6	7	4	6	10
Susam	20	10	20	20	26

Pamuk 100 - 200 100 100

Kasaba demiryolu hattının 1 Kanun-ı
sani 318'den 30 Haziran 1319 tarihine
kadar naklettiği emval:

mevradat (yeni kantar)

buğday	49946.50
arpa	12751
bakla	18378.50
hububat	5653.50
mevadd-ı zeytiye	6547.50
palamut	66179.50
üzüm	6424
meyan kökü	3358
afyon	158.50
kavun karpuz	152
halı	8307
deri	1328
tütün	671
yapağı	3124.50
maden kömürü	1108

Istinaf Müdde-i Umumi Muavini
Nuri Bey

Dava Vekili
Artin Baharyan Efendi

kömür	17478
mütenevvia	25523
İstasyonlar arasında münakalat	140091
	<hr/>
	374757.50

mürselat (yeni kantar)

kahve şeker pirinç	37744
manifatura	5568
iplik	3448.50
demir	7872
kereste	13209.50
maden kömürü	6384
mevadd-ı züccaciye	
ve türabiye	1379.50
un	2419.50
petrol	10157.50
çuval	4109
emtia-i mütenevvia	92482.50

Aynı tarihte Aydın demiryolu nakliyatı:
mevrudat (eski kantar)

arpa	26471.07
darı	10775.11
buğday	163250.11
afyon ve saire	3177.07
bakla ve nohut	5430.38
un	12966.34
pamuk çekirdeği	36885.29
mütenevvi çekirdek	3769.15
incir	208.40
hurda	439.22
üzüm	43163.23
yaş meyve	9741.18
zeytin yağı	37041.03
pamuk	36441.08
tütün ve tenbakü	36217.24
meyan kökü	609456.11
meyan balı külçe	12927.33

Dava Vekili
Hakkı Bey

Umur-u Nafia Komiseri
Nazım Bey

palamut	47647.35
kereste	25161
kömür, odun	13611.04
krom	10763
zımpara	131377.22
mütenevvi maden	1313.33
muhtelif meşrubat	15004.32
makine edevatı	542.25
manifatura	3333.05
bakkaliye	4022.07
pirina	162213.33
gayr-ı muayyen eşya	55899.17
	<u>980746.19</u>
mürselat (eski kantar)	
arpa	218.11
darı	2501.12
buğday	2861.22
afyon	539.07
bakla	2057

un	9474.13
pamuk çekirdeği	383
çekirdek	169.26
üzüm	56.22
yaş meyve	5491.18
petrol	2581.29
tütün ve tenbakü	7048.39
kereste	8372.03
kömür odun	521.11
maden	10828.24
meşrubat	6934.09
makineler	2454.16
manifatura	19752.26
kahve şeker pirinç	58985.12
bakkaliye	3214.19
tuz	37860.33
gayr-ı muayyen eşya	61233.22
	<u>266810.21</u>

Eherra Mağazası Müdürü
Ziya Bey

Vilayet Muhasebe Mümeyyizi
Fuad Bey

1 Kanun-ı sani 320'den 30 Haziran 321
tarihine kadar Kasaba hattı nakliyatı

mevrudat (yeni kantar)

buğday	42121.21
kömür	16764
pamuk	7502
maden suyu	1100
un	427
bakla	14674
mevadd-ı zeytiye	6321
hubabat-ı saire	5896
yapağı	1135
sebze, kuru meyve, balık	338
manifatura ve deri	1349
kavun, karpuz	126
afyon	218
arpa	19768
meyan kökü	1118
kuru üzüm	31728

tütün	750
halı	7148
palamut	79969
mütenevvia	32339
	<hr/>
	270850

İstasyonlar arasındaki
münakalat

167496

mürselat (yeni kantar)

alkol, boya ve yağları	1315
eşya	1538
kereste	12837
kahve, şeker, pirinç	27569
maden kömürü	7807
mekulat	10367
emtia-ı mütenevvia	6991
un	3447
demir (ham)	6228
sebze ve kuru meyve	8740
manifatura ve deri	21521

Defterdar-ı Vilayet Tevfik Bey

Karaburun Kaymakamı
Hikmet Bey

Dava Vekili
İrakli Efendi

maden işlenmiş,	
işlenmemiş	6372
petrol	14316
potasa, soda, göktaş	11290
tütün ve tenbakü	2814
tuz	714
mevadd-ı züccaciye	1342
mütenevvia	5513
	154879

Aydın demiryolunun 320 kanun-ı
saniden itibaren altı aylık nakliyatı:

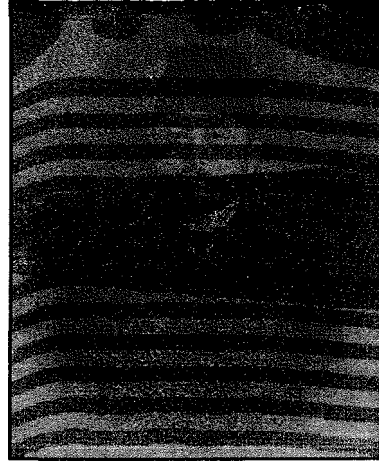
mevrudat (eski kantar)

arpa	99694
darı	12130
buğday	242482
eşya	9312
bakla, nohut	10388
un	10632
pamuk çekirdeği	63007
çekirdek (mütenevvi)	6854

incir	4822
hurda	23585
üzüm (kuru)	84438
meyve	12736
zeytinyağı	98968
pamuk	98433
tütün, tenbekü	18422
meyan kökü	74591
meyan balı	1304
palamut	70256
kereste	34796
adi kömür	22678
zımpara	134941
mütenevvi madenler	3979
şarap, sirke	5500
makine edevatı	392
manifatura, iplik	4929
bakkaliye	6982
pirina	166263
gayr-ı muayyen eşya	76307

Zahire Borsası Encümen Reisi
Tüccardan Tuzakoğlu Efendi

Demirci Kaymakamı
Sadeddin Bey

1 Kanun-ı sani 323'den 30 Haziran 324 tarihine kadar Kasaba demiryolu nakliyatı:

mevrudat (yeni kantar)

buğday	26950
kereste	8868
kömür	14857
pamuk	21615
maden suyu	1217
un ve kepek	1346
bakla	32847
hububat	9426
mevadd-ı zeytiye	21980
yapağı ve tiftik	273
sebze, meyve, taze balık	367
manifatura ve deri	1632
süt	780
kavun, karpuz	204
hasır	371
yumurta	1801

saman	4175
meyan kökü	11814
kuru üzüm	7053
tuğla, kiremit	95
tütün, tenbakü	2077
pirina	1042
halı	5410
palamut	34738
mütenevvia	20840
	<u>260563</u>

İstasyonlar arasındaki
münakalatlar 141306

mürselat (yeni kantar)

alkol, boya, yağ	3592
eşya	1161
kereste	12180
maden kömürü	12928
kahve, şeker, pirinç	41402
mekulat	13949

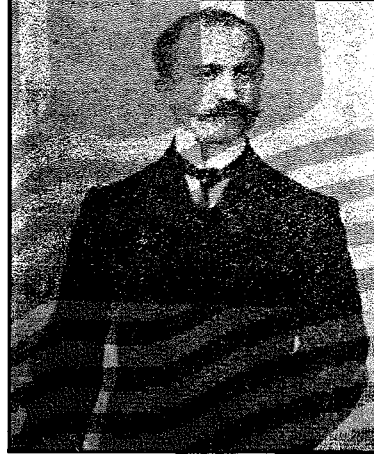

Mekteb-i Sultânî Müdürü
Şemseddin Bey

zuruf eşya	7331	Aynı hattın - 1 Temmuz 324 ila	
un ve kepek	3378	31 Kanun-ı evvel 324 nakliyatı:	
ham demir	6643	mevrudat (yeni kantar)	
sebze ve meyve	2808	buğday	68665
manifatura	19957	kereste	160723
maden-i mütenevvia	5565	kömür	9692
işlenmiş, işlenmemiş		pamuk	16074
maden	5871	maden suyu	1388
petrol	17011	zuruf emtia	100
potas, soda, kükürt,		un ve kepek	5018
göktaş	22486	bakla	100424
tuz	1480	hububat	28430
tütün, tenbakü	3011	mevadd-ı zeytiye	12217
mevadd-ı züccaciye	2448	yapağı ve tiftik	336
mütenevvia	5083	sebze ve meyve	1440

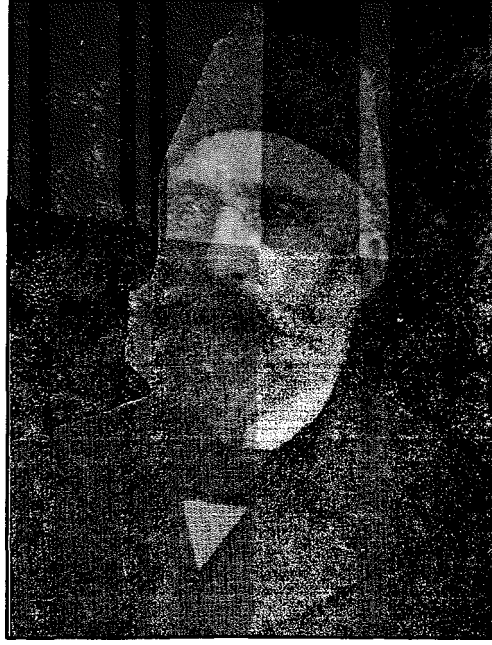
Terk-i Memuriyet Ederek Nefaset
Lokantasını İdare eden Aziz Bey

Dava Vekili
Demosten Efendi

manifatura ve deri	2348
süt	696
kavun, karpuz	21874
hasır	278
afyon	972
yumurta	1692
saman	5710
arpa	365075
meyan kökü	26493
kuru üzüm	243159
tuğla, kiremit	1315
tütün tenbakü	2279
pirina	1267
halı	5395
palamut	192690
mütennevvia	39401
	<hr/>
	1163291
istasyonlar arası	
münakalat	218184

mürselat(yeni kantar)	
alkol, boya ve yağlar	365
eşya-yı zatiye	2160
kereste	17578
maden kömürü	16801
kahve,şeker, piring	47078
mekulat	13004
zuruf emtia	16283
un, kepek	1604
ham demir	5904
sebze ve meyve, balık	684
manifatura	37779
mütenevvi maden	5736
işlenmemiş ve işlenmiş	
maden	5435
petrol	18589
potas, soda, kükürt, göktaş	4213
tuz	1539
tütün, tenbakü	3211

Vilayetimiz Valiliğinde Bulunmuş
Olan Midhat Paşa Merhum

mevadd-ı züccaciye	2833	hurda	20058.18
mütenevvia	5308	kuru üzüm	14881.24
	<u>209365</u>	meyve	12228.40
Aydın demiryolunun 1 Kanun-ı sani		zeytinyağı	64916.19
323 ila 30 Haziran 324 tarihine kadar		pamuk	69644.13
altı aylık nakliyatı:		tütün ve tenbakü	16950.11
mevrudat (eski kantar)		meyan kökü	32432.38
arpa	39261.03	meyan balı	10341.18
darı	30752.39	palamut	77866.28
buğday	45046.36	kereste	28987.33
eşya	5842.33	kömür	15812.31
bakla, nohut	35199.33	krom madeni	2184
un	5330.08	zımpara madeni	223064.24
pamuk çekirdeği	83656.36	mütenevvi maden	1605.22
çekirdek (mütenevvi)	3067.37	bira, şarap, sirke	4651
incir	4749.11		
120			

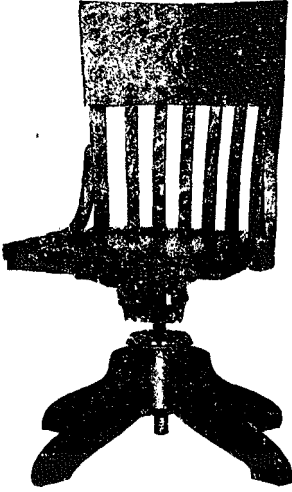

Vesait-i Nakliyeden
Merkeb

makine edevatı	253.03	darı	9471.33
manifatura ve iplik	5092.34	buğday	58634.35
bakkaliye	9205.05	eşya	98381.27
pirina	107216.28	bakla ve nohut	217566
gayr-ı muayyen eşya	74146.02	un	4052
yekün	1044564.35	pamuk çekirdeği	49129
aynı hatın- 1 Temmuz 324'den 31		mütenevvi çekirdek	23746.05
Kanun-ı evvel 324'e kadar- nakliyatı:		incir	403125.31
mevrudat (eski kantar)		hurda	50157.09
arpa	383301.16	kuru üzüm	109841.27

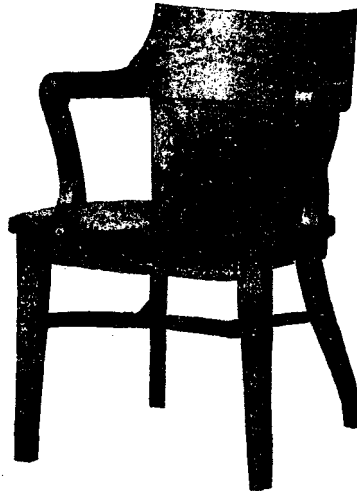
MAK VİT

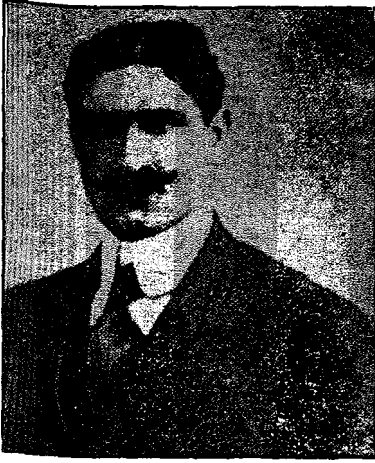
Umum eşya-yı beytiyye mağazası

larının envai ve tefer-
ruatı, halı, muşamma
ve evlere mahsus esa-
sat, sobalar, lambalar,
jimlastik âlât edavatı,
viski, bira, çay, kakoa-
ların envai, ayakkapla-
rının ecnas-ı muhteli-
fesi, Fransızca İngiliz-
ce müteaddit roman-
lar.

İzmir'de İkinci
Kordon'da Honşer
Ferhanesi yazı maki-
neleri ve buna müte-
allik âlât ve edevat,
yazıhanelere mahsus
Amerika bi'l-cümle
eşya, kapaklı yazıha-
neler, Amerikan kü-
tüphane, kâğıt, mek-
tup, muhafaza ve
dolapları. yazı takım-

Dava Vekili
Alber Tarika Efendi

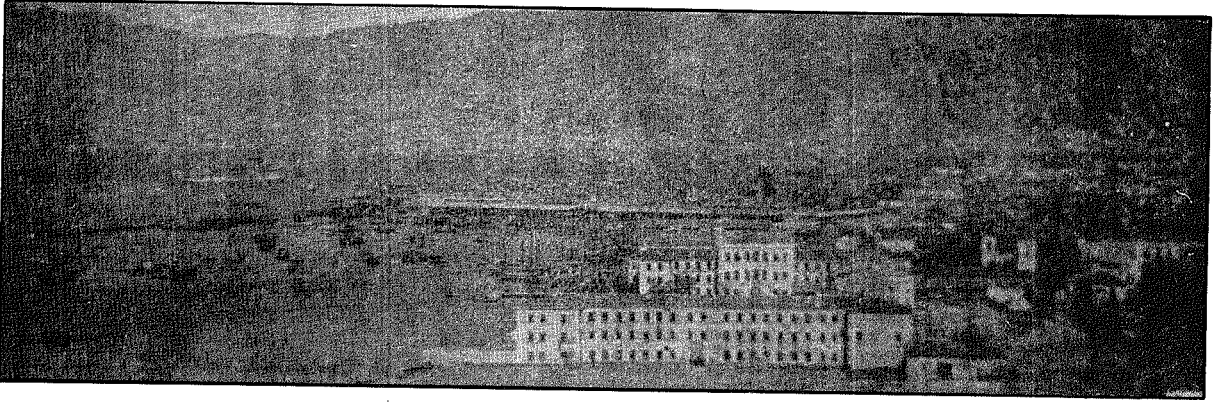
Dava Vekili ve Tayms Gazetesi
İzmir Muhabiri Mösyö Erik Vitel

meyve	158334.40
zeytinyağı	21403.16
pamuk	25104.01
tütün ve tenbakü	13093.27
meyan kökü	151058.09
meyan balı	15525.11
palamut	227340.35
kereste	20996.41
kömür	22668.05
zımpara	191185
mütenevvi maden	1602.33
şarap ve sirke	4900.40
makine edevatı	520.09
manifatura ve iplik	5475.16
bakkaliye	7082.24
pirina	19036.15
gayr-ı muayyen eşya	72120.35
	<u>2386126.37</u>

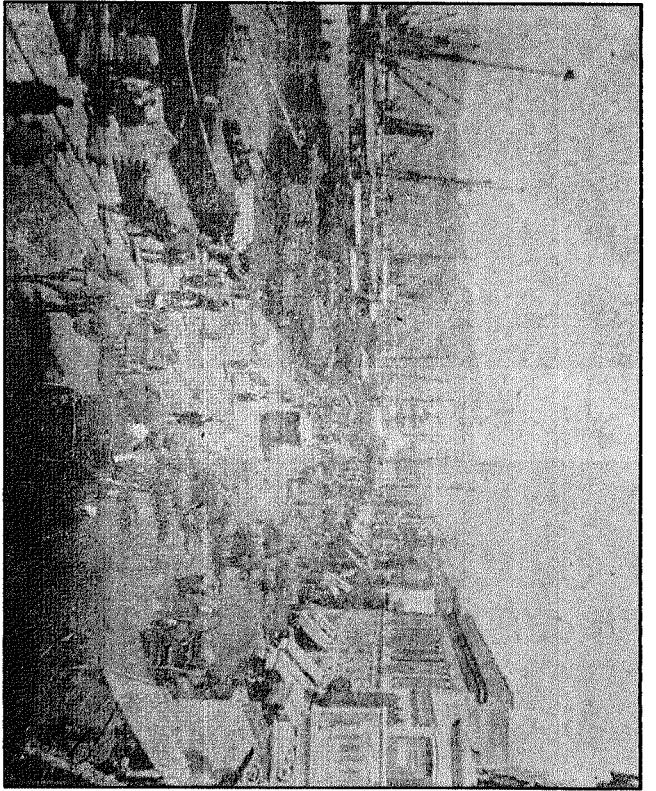
Kasaba demiryolunun- 1 Kanun-ı sani
321 ila 31 Haziran 322 - nakliyatı:

mevrudat (yeni kantar)

buğday	57411
kereste	5956
kömür	14009
pamuk	11440
maden suyu	1233
un	3
bakla	22647
mevadd-ı zeytiye	13817
hububat	6619
yapağı	610
sebze, meyve	435
manifatura	2412
kavun, karpuz	1330
hasır	601
afyon	25564
saman	4792
meyan kökü	5888

Musevi Mezarlığı Üzerinde Kışla, Hükümet Dairesi, Rüşumat Dairesi, Limanın Görünüşü

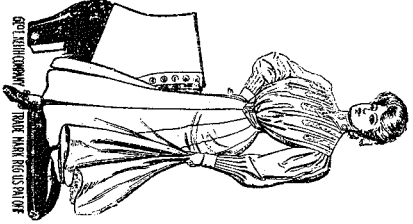
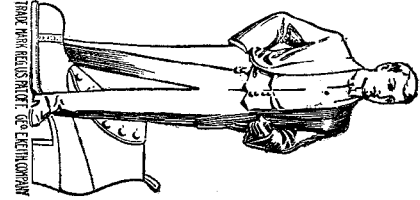

Rıhtım Üzerindeki Münâkalat-ı Ticariye

**THE
WOLK - OVER
SHOE**

**Amerikan
Ayakabıları
deposu**

Hacı İsmam Sokak
Alfons Solari

Mansurizade Said Beyefendi

Dava Vekili İsmail Sıdkı Bey
Sâbık Aydın Mebusu

---

kuru üzüm	27650
tuğla, kiremit	425
tütün ve tenbakü	530
pirina	1074
halı	9667
palamut	54144
mütenevvia	34113
yekün	301226
istasyonlar beynindeki	
münakalat	143463

mürselat (yeni kantar)

alkol, boya ve yağ	2252
kereste	10330
kahve, şeker, pirinç	39879
mekulat	6838
zuruf emtia	6518
un, kepek	1521
ham demir	6348
sebze meyve	8738

---

manifatura, deri	33836
maden-i mütenevvia	4468
işlenmiş, işlenmemiş	
demir	5293
petrol	14809
potas, soda, göktaş, kükürt	13010
tuz	968
tütün, tenbakü	2001
mevadd-ı zeytiye	2509
mütenevvia	4346
	162791

Aynı hattın 1 Temmuz 322 ilâ kanun-ı
sani 322 - nakliyatı:

mevruvat (yeni kantar)

buğday	118050
kereste	8693
kömür	11101
pamuk	12779
maden suyu	1468

Dava Vekili
Sokrat Efendi

Emlâk-ı Emiriye Müdürü
Hüsnü Bey

un ve kepek	1201
bakla	112247
mevadd-ı zeytiye	23189
hububat	35104
yapağı	5147
sebze ve saire	1094
deri, manifatura	1921
kavun, karpuz	27144
hasır	371
afyon	1073
arpa	527510
saman	1346
meyan kökü	42031
kuru üzüm	119174
tuğla ve kiremit	1335
pirina	92
halı	6017
palamut	98747
mütenevvia	40847
	<hr/>
	1195680

istasyonlar arasında nakliyat	192703
Aynı hattın aynı tarihteki mürselatı:	
alkol, boya ve yağ	3163
eşya-yı zatiye	1325
kereste	13943
maden kömürü	12723
kahve, şeker, pirinç	42203
mekulat-ı saire	10735
zuruf emtia	13392
un	1457
ham deniz	6814
sebze, meyve, balık	2522
manifatura ve deri	33449
maden-i mütenevvia	5912
mütenevvi demir	7005
petrol	23054
potas, soda, göktaş, kükürt	2512
tuz	1300

Tahsilat Müfettişi
Edhem Bey

Dava Vekili
Toma Efendi

---

tütün ve tönbaki	2125
mevadd-ı züccaciye	4177
mütenevvia	7662
yekün	195463

Aydın demiryolunun - 1 Kanun-ı sani
321 Kanun-ı evvel 322- nakliyatı:

mevrudat (eski kantar)

arpa	418211
darı	112760
buğday	260291
mütenevvi	45780
bakla ve nohut	76711
un	13025
pamuk çekirdeği	110931
mütenevvi çekirdek	59472
incir	498847
hurda	91647
üzüm	126350

meyve	179053
zeytinyağı	91883
pamuk	123571
tütün ve tönbaki	35388
meyan kökü	199892
meyan balı	23794
palamut	20534
kereste	47003
kömür	32896
krom	6899
zımpara	360707
maden ve saire	9494
şarap, sirke	9560
makine ve edevat	1426
manifatura ve iplik	10221
bakkaliye	18460
pirina	93519
gayr-ı muayyen eşya	83329
	<hr/> 2356028

İzmir'de Başdurak'ta Türkiye Ecza ve Baharat Deposu

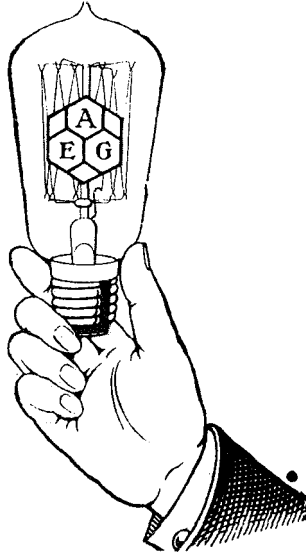

Mehmed Lütfi

Her nevi baharatın tazesı ve en ehveni mağazamızda külliyyetle mevcut bulundurulur. Siparişler vakt-i zamanıyle yetiştirilir. Pudra, Lavanta, Kolonya, Çocuk Pudrası, Diş Tuzu gibi tuvalete ait eşyanın en nefisleri mevcuttur.

Basur ve basur memelerinin deva-yı şafiyesi olan (İksir-i Şehab)ın deposu mağazamızdadır.

Şarl B. Baladur

İzmir - Fasulye Caddesi

Elektrik tenviratı, motorlar vazı ameliyatı, buhar veya sıcak su ile teshinat icrası, sulama makineleri, petrol ve adi zeytin yağlarıyla müteharrik motorlar.
Mağazamız âtideki fabrikaların vekil-i umumusidir:

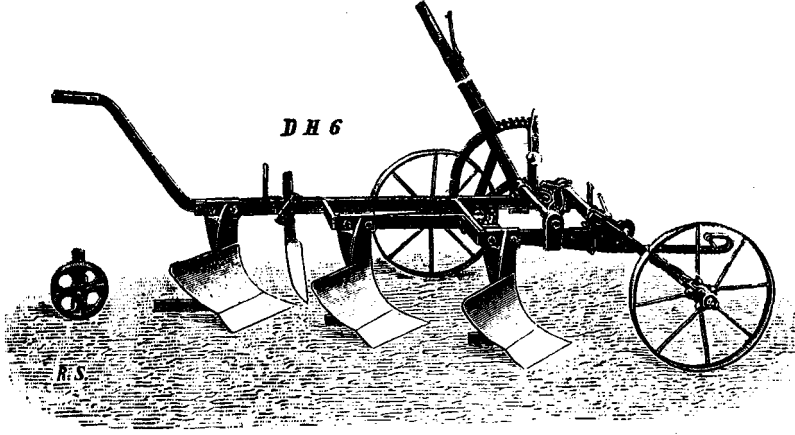
Berlin'de Almanı Gezel Şaf Elektrisitat Fabrikası:
elektrik tatbikatı

Bronsvık'te J. Luter Fabrikası:
Un vesair fabrikalar inşası

Berlin'de Akt Jes Miks Vejenes Fabrikası:
Telefon vesaire,

Londra'da Noriris Gardener Limited:
Petrol makineleri

Berlin'de Riyeçel ve Henebernim:
Teshinata ait mevadd-ı imalgâhi.

Jul J. Baladur

İzmir - Fasulye Caddesi

Pek eski zamandan beri Türkiye'de ziraat makineleri
satmakla meşhur bir mağazadır.

Amerika'nın en meşhur olan âtidedeki fabrikaların vekil-i
umumisidir.

Oliver Şilled Pelovork:

Saban makineleri

Conson Harvester Kumpanyası:

Orak makinesi, demet bağlayan makineleri, biçici
makineler vesaire

Roderik Lean Kumpanyası:

Tırmuk makineleri

A. S. Barler M.E.J. Kumpanyası:

Petrol sobaları

vesaire, vesaire, vesaire...

Ticaret Mahkemesi Reisi
Kırkor Bey

Orman Muamelat Müdürü
Hüseyin Bey

İzmir Kazası'nda hububat ziraatından alınan hasılat

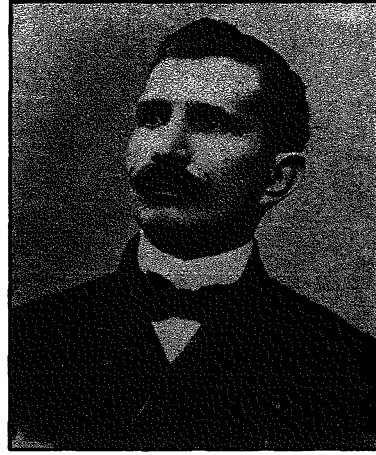
	<u>323</u>	<u>324</u>	<u>325</u>	<u>326</u>	<u>327</u>
	(kile)				
buğday	109724	165040	154024	111520	172480
arpa	101212	163088	146272	111768	97552
yulaf	20488	35648	32496	38064	46360
çavdar	1264	1240	1256	808	1648
ak darı	11804	2744	2416	5088	1112
mısır darı	7232	4976	3312	3808	1616
burçak	15664	11536	11232	21469	22776
kum darı	144	12	-	4	-
nohut	744	888	880	1000	1408
bakla	5048	11752	11016	20824	11464
susam	3736	6008	3880	4280	2264
	70	83	84	88	160
<u>yekün</u>	<u>277240</u>	<u>403416</u>	<u>366808</u>	<u>318748</u>	<u>357840</u>

(kıyye)

pamuk	704	176	-	-	1112
-------	-----	-----	---	---	------

Doktor
Nazmi Bey

Dava Vekili
Pertev Bey

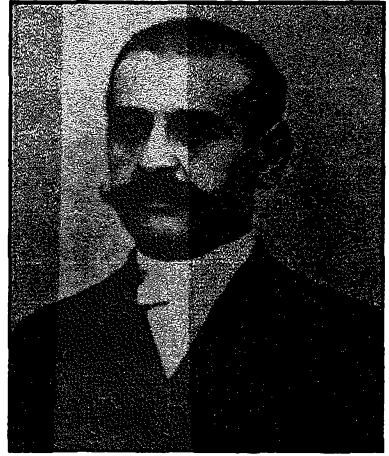
koza	24016	65436	960	4088	29744
<u>yekün</u>	<u>24720</u>	<u>654536 (?)</u>	<u>960</u>	<u>4088</u>	<u>30856</u>

diğer bir istatistike nazaran kazamızda zer edilen arazi

	<u>323</u>	<u>324</u>	<u>325</u>	<u>326</u>	<u>327</u>
buğday	21964	27506	30008	27880	28746
arpa	14458	20386	20796	18628	12194
yulaf	2048	2971	2954	3120	4636
çavdar	158	188	300	161	200
ak darı	1108	274	23	508	56
mısır darı	452	400	331	423	90
burçak	3916	2308	2800	4299	3755
kum darı	14	2	-	-	-
nohut	186	178	176	166	176
bakla	841	1679	2754	3470	1146
pamuk	-	-	-	-	200
susam	186	600	150	214	100
koza	240	6540	9	40	200
<u>yekün</u>	<u>45571</u>	<u>63022</u>	<u>61192</u>	<u>58913</u>	<u>51440</u>

Nazilli Kaymakamı
Nedim Bey

Dava Vekili
Eseyan Efendi

Cezair ve sevahil-i Osmaniye ile İzmir arasında 1 Kanun-ı sani sene 318 tarihinden fi 12 Kanun-ı evvel sene 319 tarihine kadar bir sene zarfında mahsûlat-ı dahiliyeye dair vukubulan ihracat cetvelidir.

<u>liman</u>	<u>ihracat</u>
Dersaadet	12804338
Mısır	15329079
Girit	960484
Selanik	5051296
Mersin	873183
Antalya	1928732
Kale-i Sultaniye	506549
İskenderun	534054
Samsun	163652
Trabzon	285008
Mekri	1072690
Beyrut	781758
Trablusgarb	65231

Trablusşam	179938
Bingazi	164404
Bodrum	296455
Kavala	446280
Dedeagaç	165483
Alaiye	233454
Edremit (Akçay)	349652
Burhaniye (Hamidiye)	47167
Gelibolu	71328
İnebolu	56603
Gelendire	121969
Silifke	49521
Finike	587510
Karaagaç	46855
İşkodra	84417
Cidde	43871
Güllük	540470
Yafa	138596
Gökabad	39658

Dava Vekili
Hüseyin Nesimi Bey

Şark Kütüphanesi Sahibi
Mehmed Efendi

Midilli	1842394
Sakız	1805128
Rodos	1076232
Sisam	1388952
Kalimnoz	901205
Sömbeki	290222
Limnoz	311586
Karyot	267011
Meis Adası	226958
Karyot Adası	284953
Kerpe Adası	94398
İncirli Adası	96528
Herkir Adası	53492
Bozcaada	44483
Kösten Adası	143488
İstanköy Adası	363381
İpsara Adası	9891
Patnoz Adası	79627
Leroz Adası	68025

Taşoz Adası	18995
Semadirek	2942
Karaburun	2829741
Foçateyn	1202939
Çeşme	2114061
Urla	637344
Alaçatı	125512
Gülbağçe	236703
Aliağa Çiftliği	31435
İldırı	20516
Ayvalık	392020
Dikili	66841
Derne	37201
Selhure (?)	59022
Preveze	22999
Kuşadası	40162
Ayaseranda	3906
Draç	6558
Aynaroz	2207

RUSYA

Sigorta Kumpanyası

[Merkezi Petersburg'ta Kumpanya dairesindedir]

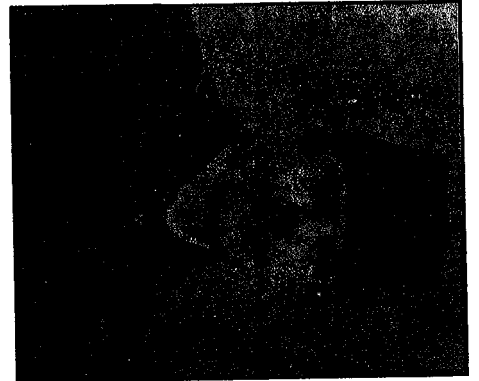
Tarih-i tesisi 20 Mart 1784

Tamamen tesviye edilmiş sermaye (frank)	13.260.000
Teminat akçesi	241.840.000
Tediye olunmuş tazminat ve sermaye	774.340.000
1911 senesinde tesviye olunan	124.860.000

Kumpanya yangın, hayat, nakliyat, seyahat vesair her nevi mevaddın kırılması-na karşı sigorta kabul eyler.

İzmir'de yegane acenta Yusuf Han

Morokyan - Kozinopulo

Bidayet Ceza Reisi
Halil Bey

Kalkan	115795
Mudanya	634615
Çandarlı	12765
Izmid	104951
Tirebolu	-
Giresun	63472
Sinop	4410
Barga	5593
Temre	16895
Tekfurdığı	31826
Bartın	203183
Ordu	11758
Çatalzeytin	-
Lazkiye	64317
Behram	30145
Geyikli	27040
Karabiga	32510
Anduflu	14510
Ekincilik	3104

Ayazmend	-
Sika	-
Çardak	-
İnoz	-
Penados	-
Istraton	-
Narlı	-
Katrina	-
Emrud Abad	125300
Kilise	90070
Bandırma	32045
Marmara	-
Zonguldak	22075
Kozlu	-
Çetmeler	-
Ereğli	-
Avlonya	-
Köyceğiz	-
Dadya	-
Gümüşlük	-
Ilıca	-
Avclar	-
Yeniköy	-
Karaçalı	-
Ancanoz	-
Herek	-
Leftehor	-
Platanon	-
Basra	-
Ayas	-
tuz	-
ceman yekün	25780013
	90118215

ZENİT

Jandarma İdaresi, Anadolu Şimendöferi, Şirket-i Hayriye, Rusya, İtalya, Yunanistan şimendöfer idareleri tarafından kabul ile istimal edilmekte olan [Zenit] saatleri 1900 Paris sergisinde fevkâlede mükâfata nail olduğu gibi bütün saat fabrikaları arasında yapılan müsabakada da [Zenit] saatleri birinciliği kazanmıştır.

Altın,

Gümüş,

Maden

Cinsleri vardır. Bozulmaz, tamire muhtaç olmaz bir saattir.

İzmir'de Merkez Deposu:

Çuha Bedesteninde Vahan Smirna Kesyan
numro: 15-20

Şubesi:

Çuha Bedesten numro: 20-40

Dava Vekili
Izidor Odif Efendi

İzmir ile cezair ve sevahil-i Osmâniye beynindeki 1 Kanun-ı sani 321 tarihinden fi 31 Kanun-ı evvel 322 tarihine kadar bir sene zarfında mahsulat ve muamelat-ı dahiliyeye dair vuku bulan ihracat ve ithalat emtiasının hulasa cetvelidir.

<u>liman</u>	<u>ihracat</u>
Dersaadet	11528987
Mısır	29679393
Girit	2565120
Antalya	2566467
İskenderun	352468
İnebolu	60870
Ayvalık	229387
İşkodra	98160
Ayaseranda	19123
Aynaroz	7050
İstanköy	347231
Edremit (Akçay)	120863
Urla	141601

Alaçatı	151820
İzmid	805000
Patnoz Adası	83920
Bingazi	273542
Burhaniye	22959
Temre	1257
Tekfurdağı	884440
Hayfa	210614
Cidde	912020
Çeşme	1379407
Çandarlı	2500
Dedeagaç	447320
Derne	38214
Draç	46188
Dikili	49262
Selanik	5375889
Sömbeki Adası	192819
Sakız	1133443
Sisam	614151
Rodos	709477
Semadirek	4265
Silifke	6146
Sinop	9800
Rize	2400
Salmure (?)	33227
Samsun	494984
Trabzon	399450
Taşoz Adası	2835
Trablusşam	71996
Trablusgarp	84250
Alaiye	448395
Aliağa Çiftliği	25900
Foçateyn	1682763

Liyonel Belom - İZMİR

Jozef Belom mahdumları ve J. Belom halefleri

Halı ihracatı, yeni ve eski çuval ithalatı, dahili zahire muamelatı

SİGORTALAR

Yangın [Son Fayer Ofis] Dünyanın ve İzmir'in en eski kumpanyasıdır: 1710 - 1863

Hayat: [Norveç Union Mote Allayf] kezalik dünyanın en eski kumpanyası olup gayet nafi şeraiti vardır ve mehakim-i Osmaniye mukarreratına tabidir.

Bahrî [Union Marin Ensoranş] Kendi mesleği dahilinde en nafi kampanyadır. Merkezi Liverpool'dadır. Fiyatlar gayet mutedildir.

[Kontinantal Versişeron - Manhaym] Almanların bahriye hususunda en âlâ kumpanyasıdır.

Kaza Sigortası [Manhaym - Vereşoservong] kaza ve tehlike üzerine şerait-i nafiayı havidir.

Dava Vekili
Diran Aşnayan Efendi

Finike	104728
Karaburun	2064166
Kuşadası	21873
Kale-i Sultaniye	1160164
Kavala	515786
Karaağaç	68155
Kalınmoz Adası	767811
Karyota Adası	520068
Kaşora Adası	30708
Kalgaz	86840
Kilis	19150
Güllük	479165
Giresun	100654
Kerpe Adası	41379
Gökabad	83400
Kuşadası	121389
Gülbağçe	285250
Kasandıra	23500
Köyceğiz	11420

Geyikli	3914
Gelibolu	72845
Limnoz Adası	440605
Karyoz Adası	276039
Lazkiye	6160
Midilli	1969150
Mekri	505249
Meis Adası	156743
Mersin	1711668
Mudanya	439110
Marmaris	32600
Herkit Adası	95959
Yafa	241546
Yekün	78 650426
tuz	30748220
ceman yekün	109396646

İzmir ile cezair ve sevahl-i Osmaniye beyrinde fi 1 Kanun-ı sani 322 tarihinden 31 Kanun-ı evvel tarihine kadar bir sene zarfında mahsulat ve muamelat-ı dahiliye dair vuku bulan ihracat cetvelidir.

<u>İliman</u>	<u>İhracat</u>
Dersadet	7918105
Mısır	17661897
Girit	1824869
İskenderun	458779
İstanköy	203548
İncirli Adası	76226
Antalya	2011709
İnebolu	142459
Ordu	15135
İşkodra	235320
Alaçatı	63882
	141

GRESHAM

1848 sene-i miladiyesinde Londra'da teessüs etmiş olan İngiliz hayat sigorta kumpanyası. Şirketin şeraiti sigorta ettirenler hakkında gayet müfit ve ücret-i mutedil olup tazminat akçesi süratle tediye olunur.

Şirketin Sermayesi
İngiliz Lirası
adet
11.648.181

Şirketin Varidat-ı Seneviyesi
İngiliz Lirası
adet
1.629.674

Bu ana değin tediye olunan tazminat İngiliz lirası adet 32.157.269
Şirketin şeraiti hiç bir suretle rekabet kabul etmez.

İzmir'de umumi acente - S. Vitel ve Şürekası

Orman Müfettişi
İbrahim Bey

Urla	332660
Ayvalık	267633
Edremit "Akçay"	167843
Ayaseranda	16920
İzmid	280700
İnoç	3850
Anduflu	156120
İpsara Adası	17760
Aynaroz	8592
Avlonya	6160
Beyrut	1035830
Bingazi	518536
Bodrum	367708
Burhaniye	16910
Biga	35700
Preveze	203158
Bozcaada	4450
Bartın	311000
Patnos	105944

Tekfurdagi

Cidde

Çeşme

Hayfa

Derne

Ordu

Avlonya

Anduflu

İncirli Adası

Ayas

Ancanoz

İpsara Adası

İspitalya Adası

Beyrut

Preveze

Biga

Bodrum

Bartın

Behram

Bozcaada

Bandırma

İzmir ile cezair ve sevhil-i Osmaniye beyinde fi 1 Kanun-ı sani 323 tarihinden 31 Kanun-ı evvel 323 tarihine kadar bir sene zarfında mahsulat, muamelat-ı dahiliyeye dair vukubulan ihracat cetvelidir.

İliman

Dersaadet

Mısır

Girit

Antalya

İskenderun

İnebolu

44600

245580

392270

296730

31286

15421

18027

78650

50077

4080

890

150687

2868

1051945

202400

24980

164850

578870

5233

7540

27800

İhracat

9838480

19836940

1616900

2775942

439950

75110

İkar Biraderler
MAISON
ICARD FRÈRES

Tarih-i Tesisı
1814

—

En eski mevadd-ı
ispençiyariye deposu

—

Şubesi
Küçük bidayet hanında
baharat deposu

—

Laboratuar
mevadd-ı ..... isticariye
ve
tıbbiye

—

İzmir Frenk Mahallesinde

Ayvalık	145742
İşkodra	158470
Ayaseranda	24450
İstanköy	594788
Edremit "Akçay"	130680
Urla	364301
Alaçatı	166980
İzmid	301000
Avlonya	16630
Ordu	20190
Aynaroz	9960
Anduflu	69330
İncirli Adası	98297
İpsara Adası	105130
Beyrut	1103985
Preveze	213720
Biga	38500
Bodrum	233650
Bartın	616000
Temre	1239
Behram	23882
Bozcaada	9250
Bingazi	406835
Burhaniye	23009
Tekfurdağı	48880
Hayfa	163480
Cidde	268390
Çeşme	684800
Dedeagaç	378210
Derne	30820
Drac	27486
Dikili	10041
Selanik	4293814

hakiki
Amerikan Ayakkabılarının

en büyük fabrikası
İzmir deposu

Şişecilerde Bakırcıyan
Ferhanesinde

Emanuel Tambaki

her boydan

erkeklerle-kadınlara
çocuklara

yazlık - kışlık
pek sağlam - pek şık

ve

gayet ucuz

fevkalade dayanıklı

Sömbeki Adası	303505
Sakız	560550
Sisam .	738101
Rodos	563351
Semadirek	6600
Silifke	9980
Sinop	9730
Salmure (?)	42160
Samsun	579610
Trabzon	518065
Trablusşam	186050
Trablusgarp	156910
Giresun	82720
Aliağa Çiftliği	36215
Finike	109790
Foçateyn	1297445
Kale-i Sultaniye	605514
Kavala	414985
Kuşadası	54100
Karaağaç	92310
Karaburun	2005150
Karyot Adası	399890
Kaşot Adası	181647
Kalimnoz Adası	545524
Kerpe Adası	96170
Gökabad	53030
Gülbağçe	139890
Güllük	333960
Kösten Adası	180300
Geyikli	8890
Gelibolu	44660
Alaiye	279950
Limnoz Adası	441278

Fransuva Judisi (FRANÇOIS GIUDICI)

komisyon
ve
reprejantasyon

—
Liverpol

—
London

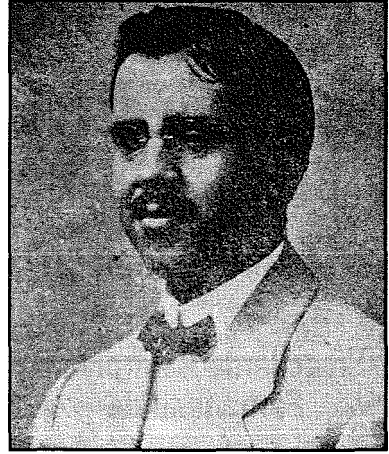
—
Glob
İngiliz yangın sigorta
kumpanyaları ve

Magdeburger
Alman yangın kumpanyasıyla

Alman
Stutgard hayat

ve
İngiliz
Tayms ve Mersey
bahr-i
sigorta kumpanyaları acentesi

İzmir - Coya Han

Diş Tabibi
Mehmed Ali Bey

Lezboz Adası	176700
Mekri	529280
Mersin	1348100
Meis Adası	76113
Mudanya	874701
Marmara	12480
Marmaris	33960
Midilli	1017950
Yafa	424275
Herkit Adası	74840
yeğin	<hr/> 62087098
	kilo
tuz	<hr/> 27121000
yeğin	<hr/> 89208098

Madenlerimiz: Servet ve Ehemmiyetleri

Vilayetimiz dahilinde elyevm başlıca: zımpara, linyit, simli kurşun, anti-mon, cıva, mika, demir, mangenez, altın, krom madenleri mevcut ve mahsustur.

Zımpara Madenleri:

Vilayetimiz dahilindeki madenlerin, ihracat ve sarfiyat nokta-i nazarından, en ehemmiyetlisi zımpara madenleri teşkil eder.

İzmir'de 1, Tire'de 5, Kuşadası'nda 3, Seferihisar'da 1, Akhisar'da 1, Gördes'te 1, Karacasu'da 1, Söke'de 2, Buldan'da 1, Tavas'ta 1 ki ceman 17 fermanlı zımpara madeni mevcuttur.

Henüz hâl-i tahrirde olup ihtiyar-ı ferman-ı âlilerinin istihsaline teşebbüs edilmiş daha birçok zımpara madenleri mevcuttur ki, bunların içinde de fermanlı zımpara madenleri misillü kıymet ve ehemmiyeti haiz bulunanları çoktu.

Vilayet dahilindeki zımpara madenlerinden senevi vukubulan ihracat ve im-rarat 30-35 bin ton raddesindedir.

Linyit Madenleri:

Vilayet dahilinde Söke'de 1, Aydın'da 2, fermanlı linyit madeni mevcut olup imâl edilmektedir. Bu linyit madenleri, vücutlarından bihakkın istifade edilecek bir zemin ve zamanda olduğu halde, hayfa ki cinslerinin dün bir derecede olması, edilecek azim istifadelere bir hail ve mani-i tabiî teşkil ediyor. Maden-i mezkûreden ihraç edilen mevadd-ı madeniye, yalnız dahil ve civar kazalardaki fabrikalarda sarf ve istimâle elverişli olduğundan, sarfiyat ve istihlakâtı mahdut bir daireye münhasır kalmakta ve harice sevk ve fûruhtu suretiyle kavaidin tevsii ve teksiri maâlesef kabil olamamaktadır.

Hâl-i taharride olup, imtiyaz-ı ferman-ı âlilerinin istihsâline teşebbüs edilmiş olan linyit madenleri dahi, fermanlı linyit madeni misillü âdi, dereceleri dün olduğundan ancak ihtiyacat-ı mahalliye için mahallerinde veya civar kazalarda sarf ve istimâle salih ve harice sevk ve fûruhtuna masarif-i ihraciye ve nakliye koruyabilecek derecede kıymetleri gayr-ı müsaittir.

Linyit madenlerinden senevi 13-15 bin ton ihracat ve sarfiyat vukubulabilmekte olması dahi, kıymetsizliğini irâe eder. Bu linyit madenlerinden daha ziyade müstefit olabilmekliğimiz, dahilen sarfiyat ve istihlakâtı teksir ve tezyite medar olacak fabrika ve darü's-sanayiler tesisine mütavakkıf bulunmaktadır.

Simli Kurşun Madenleri:

İkisi çinko ile mahlut olarak İzmir'de 4 ve Nif'te 1 ki cemân beş fermanlı simli kurşun madeni mevcuttur.

Izmir Metropolit
Hrisostomos Efendi

Bu madenlerden İzmir'in Seydiköy nahiyesinin Gümüldür karyesinde bulunan için sinin-i vefireden beri şirketler teşkil edilerek defaatle ameliyat-ı mühim-me icrâ ve kuyu ve mağara hafr ve küşat ve madenin esaslı damarlarına tesadüf edebilmek üzere külli mesarif ihtiyar edilmiş ise de elyevm zengin bir damara tesadüf edilememiştir. Binaenaleyh ihraç olunan mevadd-ı madeniye cüzi ve ehemmiyetsiz bir miktara münhasır kalmıştır.

Keza simli kurşun madeni taharrisi için sinin-i âhirede birçok taharri ruhsatnâmeleri itâ ve bunlara müsteniden taharriyat-ı ciddiye icra kılınmış ise de ehemmiyetli damarlara tesadüf olunamamış, bunların da ehemmiyet ve kıymeti gayr-ı haiz bulundukları görülmüştür.

Maheza, simli kurşun madenleri hakkındaki ameliyata; icabat-ı fenniyye tevfik-i hareket edilmek suretiyle, kemâl-i ehemmiyet ve ciddiyetle devam olunduğu takdirde zengin damarlara tesadüf ve azim istifadeler temin edilebilmesi de müstebad değildir.

Antimon Madenleri:

Ödemiş'in Mescidli karyesinde yalnız bir fermanlı antimon madeni mevcuttur.

Sinin-i vefireden beri imal olunmakta olan iş bu madenin damarları kuvvetli ve zengin ise de ahiren memalik-i ecnebiyede çıkan antimonlara rekabet edilememesi cihetiyle, fiatlarda pek ziyade tenezzül vaki olmasına mebni, maden-i mezkûreden üçyüzyirmisekiz senesi zarfında vukubulan ihracat ve imrrat 1800 tona balığ olabilmıştır. Rekabet devam ettiği takdirde bu miktarın da duçar-ı tenakus olacağı melhuzdur.

Hâl-i taharride olup, ihalesine teşebbüs edilmiş antimon madenleri dahi mevcut ve bunlar da oldukça bir kıymet ve ehemmiyeti haiz ise de, rekabet-i mezkûreden naşı bunların imalatının dahi ileri götürülemeyeceği müstedildir.

Antimon madenlerimizden istifade rekabet-i mezkûrenin kalkmasına veya hut istihlâkın teksir ve tezayüt eylemesine vabestedir.

Cıva Madenleri:

Karaburun'da 1, Ödemiş'te 3, Urla'da altın mahlût olarak 1 ki ceman beş fermanlı cıva madeni mevcuttur.

Karaburun kazasında kâin bulunan cıva madeninde sanayi-i imâliyenin her şubelerini şamil izabe fırınları ve tesisat-ı saire mevcuttur. Ve ameliyata da germi-yetle devam edilmektedir, fakat maden damarlarının derece-i servetinin sinin-i âhirede de duçar-ı zaaf olarak yüzde ancak bir çeyrekten yarım nisbetinde cıvayı havi bulunması hasebiyle bade'l-izabe memâlik-i ecnebiyye sevk olunan halis cıva madeni üçyüzyirmisekiz senesinde 31 küsur tonilato kadar bir miktar-ı külli-

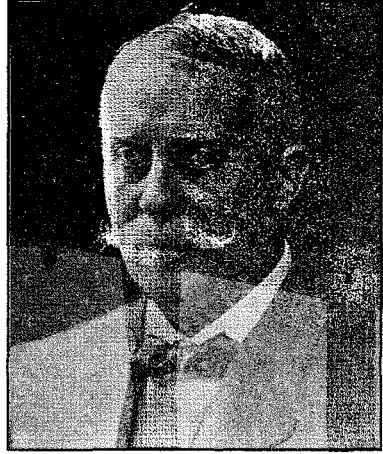
**İdhalat
İhracat
komisyonculuğu**

Mehmed Sezai
İzmir - Frenk Mahallesi
Mezon Alyoti

—
Türkçe, Fransızca, Rumca
Almanca ve İngilizce
muhabere edilir.

**Jan Batist
Grenye
(J.B. GRANIER)**

**Darü'l-fünûn-ı Osmani
Ulum-ı Tıbbiye
Dişçilik Şubesinden Mezun**

İzmir Frenk Mahallesi
Hacı İstam Sokağı

ye balığ olmuştur. Maden-i mezkûreden üçyüzyirmiyedi senesinde 46 1/4, üçyüzyirmialtı senesinde 55 1/4, üçyüzyirmibeş senesinde 89 1/2, üçyüzyirmidört senesinde 108, üçyüzyirmiüç senesinde 88 1/2 ton halis cıva madeni imâl ve imrâr edilmiş olmasına nazaran seneden seneye vaki olan tenakus bu hesapla tezahür ve bu da maden damarlarının gittikçe kesb-i zaaf edildiğini irae eder.

Ödemiş kazasının Güre ve Yağcılar karyelerinde kâin olup imtiyazı ahiren "Donanma-yı Osmanî Muavenet-i Milliye Cemiyeti"ne verilmiş iki kıta cıva madeni ile yine kaza-i mezkûrun Halıköy karyesinde vaki ve Arabyan Efendi uhdesinde bulunan cıva madenlerinde birkaç sene mukaddem ameliyat-ı ciddiye icra kılınmış ise de ehemmiyetli bir damar zahire ihrac edilememiştir.

Ameliyata devam eylediği takdirde bu üç cıva madenlerinde ehemmiyetli damarlara tesadüf edilebilmesi pek memuldur, zira o civar arazisinin teşkilatına nazaran aralarda cıva madeni bulunmak ihtimali aglebdir.

Mika Madenleri:

Vilayet dahilinde Gördes'te 1, Demirci'de 1 ki ceman üç kıta fermanlı mika madeni mevcuttur.

Maden-i mezkure de evvelce, yani bâ-ruhsatnâme taharri edilmekte olduğu esnada çıkarılmış olan mika her parçaları matlube muvafık görülmüş idi; imtiyaz-ı ferman-ı âlilerinin yakında şeref-sadır olması hasebiyle henüz büyük kıymetle ameliyat icrasına mübaşeret edilememiş ve kariben icrasına başlanacağı memul olan ameliyat-ı mühimme neticesinde maden-i mezkûrenin servet ve kıymet-i hakikilesinin hakıyla tezahür ve tahakkuk edeceği tabii bulunmuştur.

Malûm olduğu üzere, mika madenlerinin mahdudiyetine rağmen saha-i sarfiyat ve istimâlatı pek vasi olduğundan bugün mika madenleri pek büyük kıymet ve itibarı haizdir. Bâlâda mezkûr mika madenlerinin memûl ve matlûb derecede şeffaf ve büyükçe parçaları havi olduğu tahakkuk eylediği surette memleketimizin bu madenlerden büyük istifade edeceği tabiidir.

Demir Madenleri:

Vilayetimiz dahilinde fermanlı demir madeni yoktur. Fakat, Urla, Seferihisar ve Söke kazalarıyla Torbalı nahiyesinde bâ-ruhsatnâme taharri ve zahire ihraç edilmiş demir madenleri mevcuttur. Ancak işbu demir madenlerinin denize olan mesafelerinin budiyetine, yollar ile vesait-i nakliyenin hemen hemen mefkudiyyetine ve bu madenlerden bazısının sanayide istimallerine bir mani-i kuvvi teşkil eden arsenik, kükürt, fosfor eserlerini dahi havi bulunmalarına mebni ameliyatı ileri görülemeyip ali hale kalmıştır.

Zamanımızda demir sarfiyat ve istimalatının derece-i kesret ve ehemmiyeti nazar-ı dikkate alınır ise demir madenlerinden istifadeye bizim kemâl-i ehemmi-

Salonları, gazinoları,
caddeleri elektrik kadar
kuvvetli bir ziya ile tenvir
etmek ister misiniz?

Emsaline kat kat faik olan

Kontinantal

Lambaları, tercihen Ali Haydar
Morkil'den arayınız.

Taşra belediyelerinin kısm-ı
azamı bu lambaları istimal
etmektedir.

bozulmaz - sağlam

ucuz

İzmir'de ve taşralarda
bayilere ihtiyacımız
vardır.

İzmir'de Girid Hanında
Ali Haydar Morkil

Modyano ve Salomon

İdhalat - ihracat

komisyon ve reprejantasyon

Sigorta

malumat -ı ticariye

Emes müstehzeratı

maden suyu, emlah ve
pastilleri
umumi acentesi

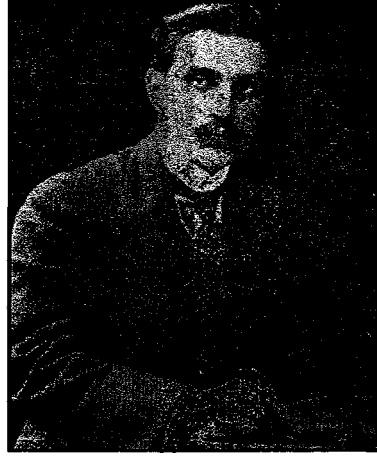
-Her eczahanede bulunur-

Bütün alemci meşhur
[Franc Bronzinseviç - Zürih]
fabrikası mammulatından
otomobil, otokamyon,
otobüsleri
Aydın Vilayeti umumi
acentesi

Adres: Şeftali Sokak numro 6
Ayayorgi Caddesi Karşısında

Dava Vekili
Liyaho Arditi Efendi

Anadolu Gazetesi Müdür-i Mesul
ve Muharriri Haydar Rüştü Bey

yet ve ciddiyetle bâlâ-ifaten ufak sarfı mesai eylemekliğimiz elzemdir.

Vareste-i kayd ve işarettir ki demir madenlerinin ehemmiyeti, ihracat ve sarfiyatın az masrafla çok olmasına ve mahallinde imâl ve izabesi için de kurb ve civarında kömür madeni veyahut mahrukât izhar edebilmek üzere kesretli orman bulunmasına mütevakkıf ve hâlbuki yolların ve vesait-i nakliyenin mefkudiyeti cihetiyle bizde bu husus elyevm gayr-ı kabil-i ifa bulunduğundan şimdiki halde istifade edeceğimiz demir madenleri, sahile pek yakın mesafede bulunanlar olacaktır. Nitekim Söke'nin Beşparmak ve Mılas'ın Sakarkaya mevkiilerinde kâin olup zengin damarları havi bulunan demir madenlerinden esbab-ı mezkûreden naşı istifade edilememiştir.

Manganez Madenleri:

Vilayet dahilinde bazı kazalarda manganez madenleri dahi mevcut ve mahsûs ise de hiç birisi lâıkiyle işletilmemiş ve binaenâleyh derece-i servet ve kıymetleri meçhûl kalmıştır.

Kuarslı ve Piritli Altın Madenleri:

İzmir Karşıyaka civarında Arbgözü mevkiinde bulunan, kuarslı ve piritli altın madeninde taharriyat ve ameliyat-ı ciddiye ve mühimme icra edilmekte olduğundan karib bir âtide bu madenin kıymet ve servet-i hakikiyesi tezahür edecektir.

Salihli kazasında vesair karyelerinde bâ-ruhsatnâme taharri edilmekte olan piritli ve kuarslı madenlerin imtiyaz-ı ferman-ı âlisinin istihsâline tevessül ve

Hakiki
Ödemiş Zeybeği

fermân-ı âlileri şerefsadır olup ameliyat-ı mühimme icrasına mübaşeret olunduğu anda kıymetlerinin hakkıyla anlaşılacağı tabii bulunmuştur.

Krom Madenleri:

Âhiren vilayetimizden irtibatı fekk ve müstakil livaya tahvil edilen Menteşe Sancağı dahilinde zengin ve kuvvetli krom madenleri mevcut bulunmakta ve bunlardan kesretli bir miktarda ihracat ve imrârat vaki olmakta ise de krom madenlerine memalik-i ecnebiyede büyük bir mikyasta rekabet vaki olması hasebiyle, maden-i mezkûreden edilen ihracat ve imraratta olmasa bile fiatta pek ziyade tedenni vaki olunmuştur.

Menteşe Sancağı ile, vakıf zımpara madenleri dahil olmadığı halde geçen

üçyüzyirmisekiz senesi zarfında nakil ve sarf olunan madenin miktar ve kıymet ve rüsumu bervech-i atidir:

<u>cins-i maden</u>	<u>alınan resim</u>	<u>kuruş</u>	<u>s</u>
Zımpara	2076253	-	
Antimon	109595	30	
Civa	14950	70	
Linyit	20175	75	

<u>cins-i maden</u>	<u>kıymetleri</u>	<u>kuruş</u>	<u>s</u>
Zımpara	10381266	35	
Antimon	2191905	60	
Civa	299014	30	
Linyit	420385	75	
yekün	13292572	-	

<u>cins-i maden</u>	<u>miktar-ı nakliyat</u>	<u>tonilato</u>	<u>kilo</u>	<u>gram</u>
Zımpara	28837	390	-	
Antimon	1826	588	-	
Civa	31	800	675	
Linyit	14003	523	-	
Yekün	44669	301	675	

İsviçre - Alp Dağları

(Ayi)

markalı sütleri en
alâsıdır

İzmir'de acentesi

Jul Egli

Vilayet dahilindeki fermanlı madenlerden senevi başkaca 228410 kuruş resm-i mukarrer dahi alhz ve istifa edilmektedir.

Tabiatın bil-vücut bahşayışı-i fevkâ-ladesine mazhar ve memalik-i saireye gıpta-resân olan vilayetimizin sine-i ve-fâkârisinde medfûn ve meknuz maden-i mütenevviadan şimdiye kadar, ettiğimiz istifadenin derece-i mahdudiyeti, bâlâdaki erkam delaletiyle mertebe-i bedahetdedir.

Vus'atiyle, bereketiyle maruf vilayetimizin hayat-ı iktisadî ve ictimaiyesinde

Piyer A. Zekini
(PIERRE A. ZECCHINI)

Komisyon - Reprejantasyon

büyük bir tarik-i refah ve saadet küşadına vasıta olduğunda iştibah husulüne imkân olmayan sanayi ve servet-i tabiyesinden biri, belki birincisi olan madenlerimizden istifade hususunu pek sathi düşündük; bihakkın istifade esbabının istikmâline lâıyıkıyla himmet sarf etmek, sathi düşünmekle pek az çalışmayla iktifa ettik, fakat ameliyat ve fiiliyat; ale'l-husus tedkikata, tettebbüata tamik malûmata, tecaribden istifadeye velev pek

sathi olsun, ehemmiyet vermedik.

Bu adem-i tedkikata, adem-i tettebbüatla - ehemmiyet ve kıymet-i âzamiyi haiz olduğunda izhar-ı tereddüt - beca olmayan - maden-i mütenevvia definelerini nasıl zahire ihrac, teneffüye şıtab edebildik? Menafi-i azimesinden her vatandaşımızın saye-i irfânıyla, derece-i servet ve iktidarıyla nisbet-i say' ve gayreti ile mütenasiben istifade edebileceği, ve bu fevaid-i mektubeden ale'd-derecat tahsil edecek nü kud ile hazine-i devletin kuvvetli duracağı tabî ve bedihi iken, şimdiye kadar lâıyıkıyla istifade teminine muvaffak olunamamış olmasına cidden izhar-ı hayret edilse yeridir.

Vilayetimizin dahilindeki madenden bihakkın istifade edememeliğimiz esasen üç sebepten ileri geldi ve geliyor:

1- Fikr-i teşebbüsün henüz inkişâf edememesi.

2- Ahalimizin servet ve yesârının derece-i matlubede bulunmaması.

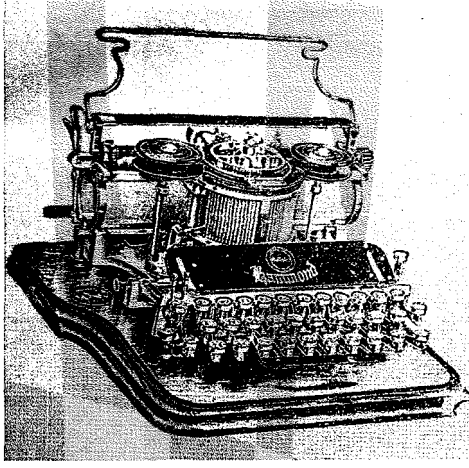
3- Yolların ve vesait-i nakliyenin fıkdanı.

Esbab-ı sâlise-i mezkûreye daha birçok sebep ve illetler ilhâk ve ilâve edilebilir ise de bunlar yine o üç sebebin, yani üssül-esas içinde dahil bulunması cihtiyle tezkir ve tadadı malûmu ilâm kabîlinden olarak, mucib-i tezyid-i tesvid olur. İmdi, madenlerimizden gerek hükümetçe, gerek ahali-i mahalliye ve ashâb-ı imtiyazca daha ziyade temin-i menafi için, bizde de fikr-i teşebbüs uyandırılmalıdır; sebat-ı metanet, faaliyet gibi sehpalara ittika edecek olan bu fikrin, gittikçe terakki ve taali ve vatandaş-

Barri Kardeşler
(BARRY FRÈRES)
alelumum
mahsulat-ı memleket
ihracatı

—
berri ve bahri
sigortalar
acentesi

(HAMMOND)

yazı makinesi ihtiraat-ı
cedidenin en mükemmelidir.
İşbu makine el sine-i şarkîye ve
garbiyeden Arabî, Farsî, Türkî,
Rumca, Bulgarca, Ermenice,
İngilizce, Fransızca, Almanca,
İtalyanca ve Rusca gibi ceman
yirmialtı lisanda ve muhtelif
şekillerde yuzotuz nevi huruf ile
ve cümlesini bir takım üzerine
yazmağa müsait ve mükemmel
bir alettir. Fiat ve iştiraya

müteallik sair malumat ve hususat için memalik-i Osmaniye'de
mezkur ticaretgâhın vekil-i münferidi olan İzmir'de acente mösyö
Hatkinson'a müracaat olunur.

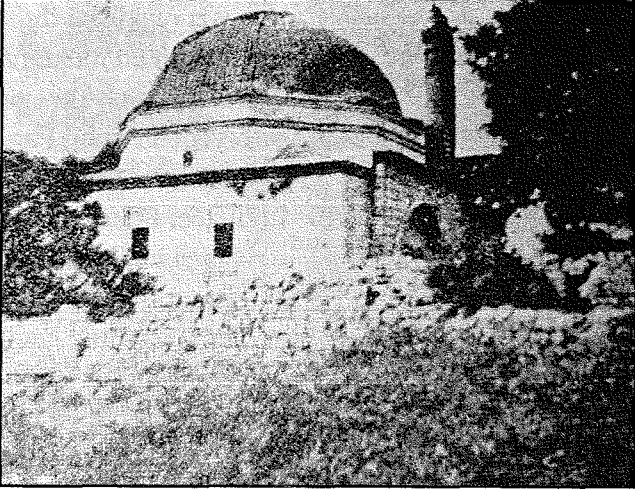
HAMMOND

Agent Général en Turquie, JAMES HADKINSON

larımız bir maksat-ı iktisadî peşinde cem' ederek büyük bir kitle şeklinde mey-
dan-ı kâra; hakiki cenk ve cidâl sahasına isâl eylemesine var kuvvetimizle sarf-ı
mesaiden geri durmamalıyız. Efrad itibariyle yapılması müşkil, adeta muhâl ad-
dedilen nice umur-ı muazzama ve mühimmenin, şirket ve cemiyet teşkili suretiy-
le pek az zamanda ve kemâl-i suhuletle hayyiz-i ârâ-yı husûl olmuş ve olmakta
olduğu hiç bir vakit nazar-ı dikkât ve basiretten dûr bulundurmamalıyız.

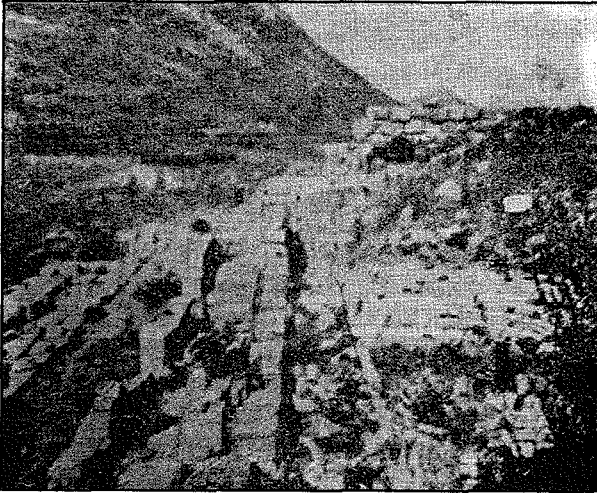
Şirketlerin evvelâ sûr-ı teşkilleri hakkında tettebbuat icra ve tecaribden istifa-
deye dikkat ve itina ederek, şirketler teşkil ve darü's-sınaiye ve imâlathaneler
tesis ve mevadd-ı madeniyeden bir kısmının bu suretle dahilinde de sarf ve istimâl
ve istihlâkına muvaffak olunur ve ihrac olunan mevadd-ı madeniyenin memalik-i
ecnebiyeye daha ziyade sevk ve fûruhtu için yeniden yeniye mahrec ve müsteh-
likler tedarik ve memalik-i ecnebiyede çıkan madenlere mümkün mertebe reka-
bet esbabı ihzar ve istikmâl ve bilhassa vesait-i nakliye ve tarik-i muvasala teksir
ve tekml edilirdi ise şimdiye kadar temin ettiğimiz istifadenin kat kat fevkinde
temin-i menafi edeceğimiz varest-i şekk ve şüphedir.

fi 24 Nisan 330
Aydın Vilayeti
Maden Mühendisi Barkef.

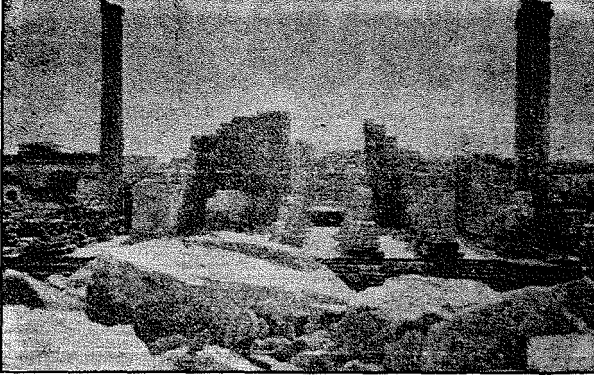
Milet Harabelerinde Bir Cami-i Şerif

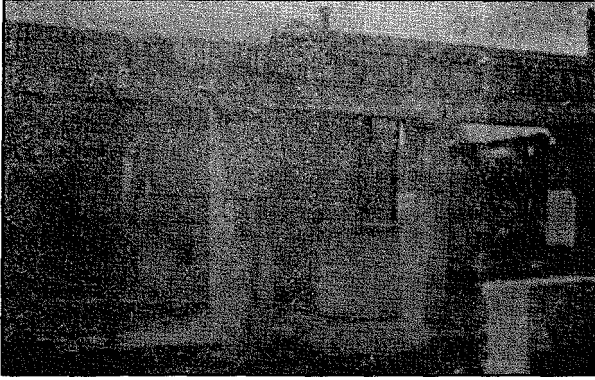
Ayasluğ Harabelerinde Odeon

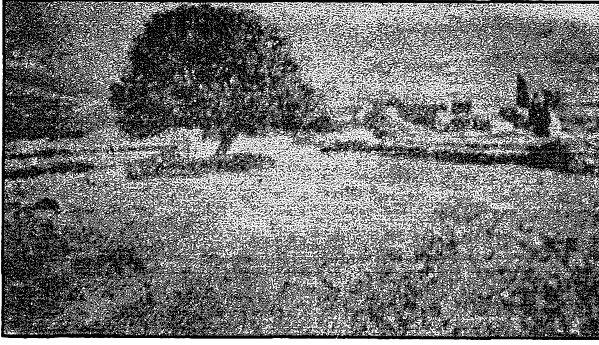
Didim Harabelerinin Şark Tarafından Görünüşü

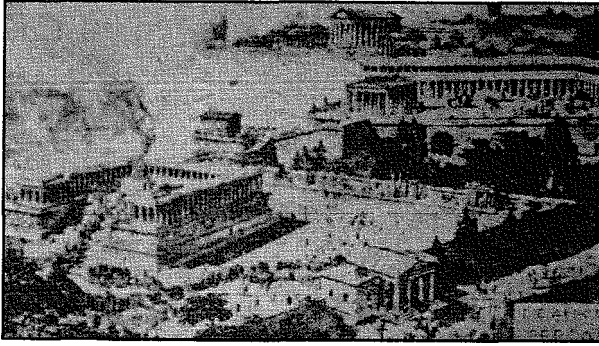
Priyen Harabelerinde Tiyatro

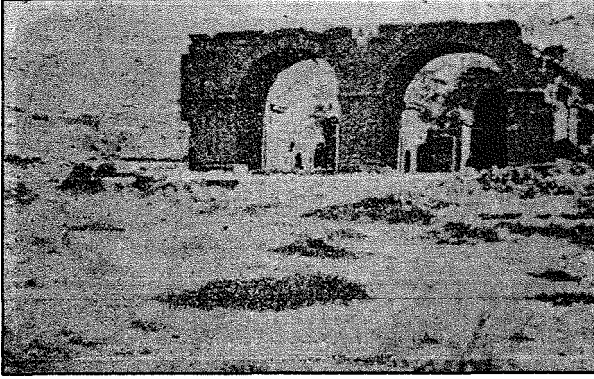
Ayasluğ Panayır ve Bülbül Dağları

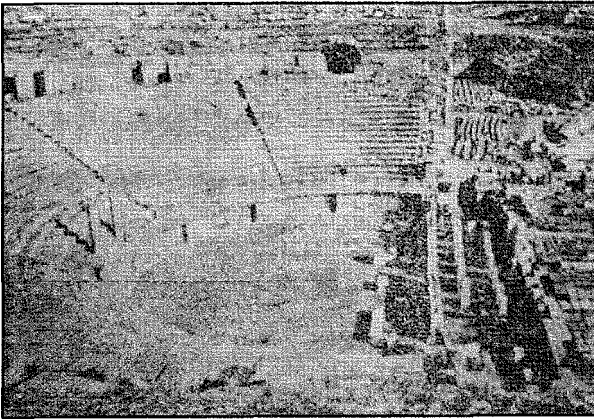
"Teyrenç"e göre Bergama Harabesinin şekli-i hakikisi

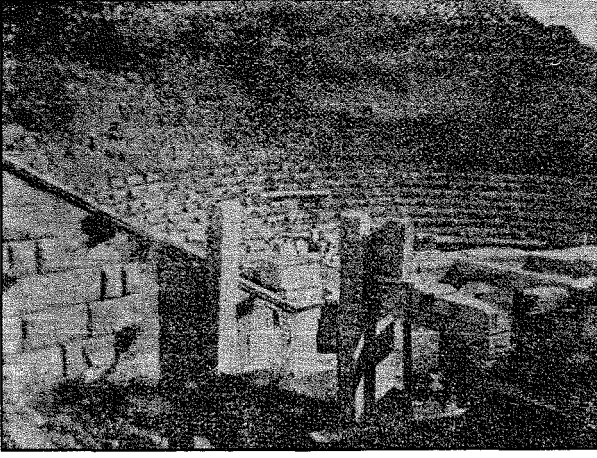
Hierapolis'de Romalılardan Kalma Duvarlar

Bergama Akropolis'in Garptan Görünüşü

Priyen Harabelerinde Tiyatro Medhali

PROTOPAZZI BROS
LONDON E.C.

S. A. STASSINOPULO
SMYRNE

1893 Şikago Sergisinde fevkalade mükâfat

1893 Brüksel Sergisinde altın madalya

1903 Atina Sergisinde altın madalya

— kazanılmıştır —

Kuru meyve ve alelumum emtia-ı umumiye üzerine ticaret

İmtiyazlı meşhur [Protoben] kuru incirleri sahipleri

London and Lancashire Life & General Assurance Association Limited

Merkez-i umumi: Londra'da Kornil numro 66 ve 67

Teminat Akçesi: 4.000.000 İngiliz Lirası

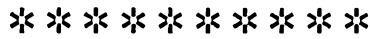
Kumpanya hayat üzerine gayek kolay ve pek faydalı şartlarla sigorta muameleleri icra eyler.

Madamü'l-hayat sigorta — müddet-i muayyene üzerine tediyahtı sigorta faizli ve faizsiz "muhtelit" sigorta muamelatı

Aydın Vilayeti umumi acentesi: İzmir'de Şişecilerde Bakırcıyan Ferhanesinde numro 33 - 37

CAISSE PATERNELLE

Pariste 1841'de teessüs eden Fransız sigorta kumpanyası

Tamamen tediye olunmuş sermaye-i asliye 5 Milyon Frank

1911'deki teminat akçesi 70 Milyon Frank

1911'den beri tesviye olan 365 Milyon Frank

1911'den beri yapılan sigorta muamelatı 862 Milyon Frank

Umumi Acente: S. Simyonoglu

Umumi Acente Direktörü: Andonaki Mihailidi

Frenk Mahallesinde
ŞARK - İNGİLİZ
MAĞAZALARI

Sermaye: 30.000

İhtiyat Akçesi: 13.000

İngiliz Lirası

- bakkaliye • **meşrubat** • demir alet edevat
• **porselen ve şişe** • matbah edevatı
• **çömlek eşya** • lavanta • **oda müzeyyinatı**
• cevahircilik • **sepetler** • fırça
• **tarak ve sünger** • lamba • **akmeşe**
• kadın ve çocuk elbisesi
• **iskarpın ve potin** • muşamba pardesü
• **elbise askılıkları** • hane eşyası • **karyola**
• yer muşambaları •

vesaire vesarie

En meşhur ve maruf
Fransız ve İngiliz fabrikaları mamulâtı

PEŞTEMALCOĞLU YAZIHANESİ

BUREAUX G. A. PESTIMALZOGLOU

Peştemalcoğlu Ferhanesinde

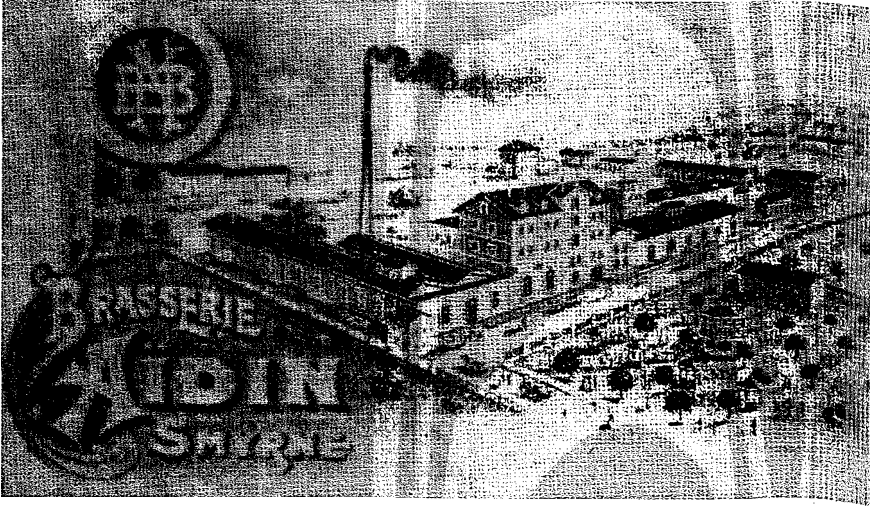
Yangın - Hayat - Bahri

Ceneral Aksidan Fairlayf Di Vorle Marin Ceneral

Ceneral Aksidan Fairlayf

Di Legal Ensorans Kumpani

AYDIN BİRAHANESİ

Daimi mevcut bira 1.000.000 litre
Varil ve şişelerle satış

ODOL

**Frenk Mahallesinde meşhur eczahanelerle büyük
mağazalarda bulunur.**

İzmir'de umumi acentesi
J. Y. Filipoci

THE EXCESS FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY LIMITED

İzmir - Umumi acentesi Barbarosko Han E. Tiso Kumpanyası numro 1-2-3

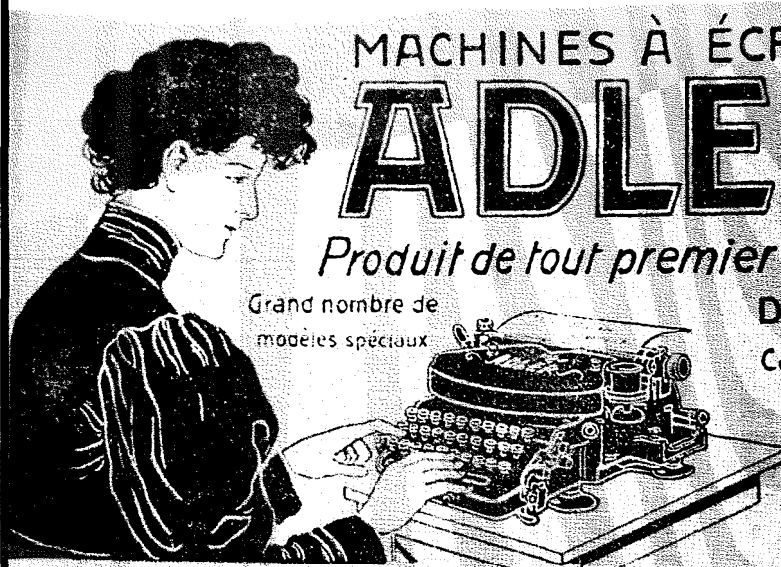
E. TISSOT & Co., Agents at Smyrna

Adler yazı makinelerinin yegâne deposu— S. Horafa

MACHINES À ÉCRIRE
ADLER
Produit de tout premier ordre

Grand nombre de
modèles spéciaux

Demandez
catalogue

Adlerwerke vorm. Heinrich Kleyer AG. Frankfurt a.M.
FABRICATION MACHINES À ÉCRIRE AUTOMOBILES CYCLES MOTEURS POUR DIRIGEABLES
Grands Prix
Medaille d'état en or. Bruxelles 1910 - Bordeaux 1907 - Milan 1906.

İstepan İplikciyan Mağazaları

İzmir'de Aya Yorgi Caddesi

STEPHAN IPLICDJIAN

Rue Saint Georges - Smyrne

Londra ve Paris'in en son modaları
merkez ticaretgâh: İngiltere Mançester

ASSICURAZIONI GENERALI

TRIESTE - 1831

Atnaşole Biraderler

Loyd Avusturya Komitesinden

● Veritas Avusturya Macaristan ●

Avusturya'nın en eski kumpanyası
kazalara, tehlikelere karşı umumi sigorta - VIYANA

Müteaddit Almanya ve Avusturya kumpanyalarının
hasarat-ı bahriye komiseri

[Senevi keşidelerde iki milyondan fazla tediyyatta bulunur]

1913'deki tediyyatı tam 2.325.600 Franktır.

Fransa hükümetinin taht-ı teftişinde ve 1889'da teşekkül eden

Lasekanez — **LASEQUANNAISE CAPITALISATION** — Teşkil-i sermaye anonim şirketi

Muamelat-ı mezkurede bulunan kumpanyaların en cesimi

ihtiyat akçesi: 150.000.000 Frank

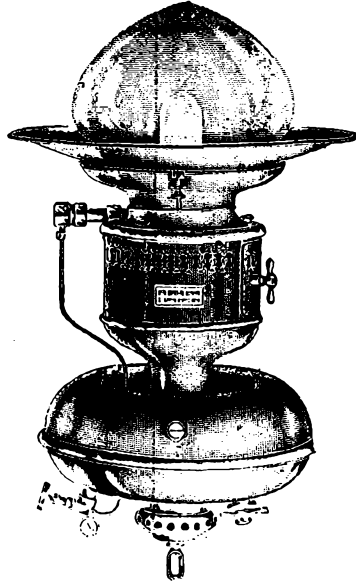
Lasekanez hayat — La Sequanaise — Vie— Anonim sigorta "Lasekanez hayat"tan müvellid olup kezalik Fransa hükümetinin murakabesinde.

Sermayesi: 2.000.000.

madamü'l-hayat irad

hususî	hususî
muhallat sigorta	şerait-i cedide

Kumpanyanın Türkiye bankası [Kredi Liyone] her türlü izahat için müracaat edilecek mahal: Aydın Vilayeti ve Bahr-i Sefid Adaları umumi acentesi Barbaresko Hanında Fleken Hebmer ve Askinazi

Tevfik ve Hüsnü Ticarethanesi

İzmir'de Odun Pazarı Civarında

Dünya'nın en meşhur istandart lambalarının vekil-i umumileridir. İstandart lambaları 160 mumdan 1200 mum kuvvetine kadar muhtelif sistem ve cesamettedir. Bunlardan daha sağlam, parlak, ziyalı lamba tasavvur olunamaz. Ticarethanemiz bundan maada elektrik cib lambaları, pilleri ve teferruatı, elektrik çan, telefon ve levazımatının, sigara yakıcıları ve taşlarının büyük deposudur. Gaz ocakları ve âlâtı ile gramofon, plâka, iğne ve zenbereklerinin her türlü bizde bulunur. Fiat meselesine gelince: mesleğimiz az kazanmak çok ciro etmektir. Binânaleyh fiatlarımıza rekabet edecek İzmir'de kimse yoktur.

S.C. CALOCHERETAS

Tarih-i Tesisi 1884

İzmir'de İkinci Kordon'da Saman İskelesi'nde

Her nevi makinelerin yeniden inşa ve tamiri ve fabrikalar
eşyasıyla konsültasyon icrası

§

Her nevi makinelerin fûruhtuna delalet edilir.
bilhassa marangoz ve kereste fabrikaları inşası

— **Dudric (Dudridje)** —

Bütün dünyaca meşhur olan bu fabrikanın petrol, havagazı ve
kömür ile müteharrik makineleri Türkiye
için vekili ve deposu bundan maada

Avrupa ve Amerika'nın meşhur
markalı makineleri bayii

§

Mağazamızda petrol ve kömür ile müteharrik makinelerin daimi
bir sergisi vardır.

HENRI N. CARRER

THE LAW UNION & ROKE

Londra'da 1886'da müesses

LA PATERNELLE

Paris'te 1843'te müesses

LA BADOISE

Mannheim'da 1840'da müesses

LA RHENANIA

Kolonya'da 1874'de müesses

Sigorta kumpanyalarının İzmir umumi acentesi
bahriye, kaza, hayat, sermaye sigortaları şerait-i muvafıka

Ernest Bon İdarehanesi

BUREAUX ERNEST BON

—İzmir—

Umumi Sigorta

Hayat Kısmı

Yangın Kısmı

Fransez Feniks

Ahen ve Monih

Fransa hükümetinin murakabesinde Fransez Feniks Kumpanyası

Hayat Sigorta kumpanyalarından herhangi biri ile akd-i muamele
eylemeden diğer kumpanyaların şerait ve tarifelerini de tedkik
etmek faideden hali değildir. Bilhassa Fransa hükümetinin taht-ı
murakabesinde bulunan

Feniks Fransez

CIE FSE DU PHÉNIX

kumpanyası İzmir Umumi acentesine müracaat etmeyi
unutmayınız.

bilād-ı şarkiyeye mahsus sinema şeritleri icarı

Ciné Levant Location

Hadisat-ı mahalliyeye ait muhtelif ve meşhur fabrikalar şeritleri

Paris'te (L. Ober) imalathanesi filmleri

Dünyanın en nafi sinema şeritleri

Maruf sinema alat ve edevatı

Şerait-i mahsusu ve muvafıka

Şark Merkez Eczahanesi

—Vasil Paraskevaidis—

DROGUERIE CENTRALE D'ORIENT

Agence de Smyrne

*Bilcümle ecza-yı tıbbiye, kimyeviye ve
ispençiyariye*

ve

*alelumum Avrupa ve Osmanlı
müstehzirat-ı tıbbiye deposu*

---

yerli ve ecnebi maden suları

Norveçya'nın halis balık yağı deposu

---

*Lavantalar, itriyat-ı mütenevvia, kokulu ve tabii
sabunlar*

Konyak — Şampanya — Tabii Şaraplar

Büyük Anadolu Ecza ve Baharat Deposu

İZMİR- BİT PAZARI

GRAND

DROGUERIE D'ANATOLIE

Rue Bat Bazar - SMYRNE

KEŞİŞYAN MATBAASI

sene-i tesisi 1321

İzmir — Peştamalcılarbaşı'nda İmam Sokağında numro 87

Matbaamızda her nevi ve her lisanlarla mektup kâğıtları, zarflar, faturalar, kart adresler, kartvizitler, müteaddit cetvelli tüccar işleri, renkli etiketler, düğün tezkereleri, sirkülerler, ilânlar, tiyatro program ve biletleri, memorandum (muhtıra kâğıdı), eczahaneye ait etiket ve reçeteler, poliçeler, çekler, ilmühaberler, senetler ve saire keza her nevi defatir-i ticariye, kütüb ve resail-i muhtelifa son derece nefis bir surette tab ve ihzar olunmaktadır.

Matbaamızda kabil-i tertip olan lisanlar şunlardır:

*Türkçe, Ermenice, Almanca, Rumca, Musevice,
İtalyanca, Fransızca, İngilizce*

—Mühür ve mücellithane—

Matbaamızda muhtelifü'l-kıta ve cins lastik mühürler matluba muvafık bir surette ve ehven fiatlarla hazırlandığı gibi mücellithanemizde dahi gayet metin, zarif ve yaldızlı kütüb ve defatir ciltlenmektedir.

—Mühür ve mücellithane—

Matbaamızda erbab-ı meraka mahsus olmak üzere doğrudan doğruya Avrupa'dan celb ettiğimiz müteaddit boylarda ve parşömen nevinden mektup kâğıtları, parşömen kombiyal kâğıtları, kartpostallık beyaz ve renkli kartonlar, kabartma kapaklık kâğıtlar vesaire mevcuttur.

Muhterem müşterilerimizi daha ziyade memnun etmek için bu sene, sırf duvar ilânlarına mahsus olmak üzere gayet zengin büyük yazı kolleksiyonları, son sistem ve müteaddit arno ve çiçek ve kornijeler ve başka bir çok eşgal celp edilmiştir.

Elhasıl matbaamızda, erbab-ı merakı memnun edecek her vesait mevcut olduğundan teşrif edecek muhterem zevatın her halde memnun kalacaklarını temin ederiz. Bunun hakiki olduğuna kanaat getirmek için bir ufak siparişle tecrübe etmek kâfidir.

Muameletımız: İstikamet, ehveniyet, sürat ve nefaset esasına müstenittir.

Müdüriyet

Dizin

A

Abdullah (İzmir Mebusu), 44
Abdurrahman Paşa, 75
Abdüllatif (Vilayet Umumi Meclisi Çeşme azası), 77
Acem Dağı, 6
Adalar Denizi, 5, 9, 10
Adana Vilayeti, 14, 96
Agâh (Rüsumat Müdür-i Umumisi), 7
Agob (Duyun-ı Umumiye Başmüdüriyeti Muhasebecisi), 103
Ahmed (Vilayet Umumi Meclisi Aydın azası), 77
Ahmed (Vilayet Umumi Meclisi Kasaba azası), 78
Ahmed Paşa, 75
Ahmed Rasim Paşa, 75
Ahmed Süreyya (Dava Vekili), 62
Ahmed Ziya (Vilayet Umumi Meclisi Denizli azası), 77
Akdağ, 6
Akhisar, 7, 9, 78, 147
Alaiye, 134, 139, 141, 144
Alaşehir, 9, 78
Aliağa, 135, 139, 145
Ali, Karabeynazzade (Vilayet Umumi Meclisi Çeşme azası), 77
Ali Hadi, Hattat, 66

Ali Haydar Morkil, 152
Ali Nazmi (Ahenk Gazetesi sahibi), 6
Ali Nureddin (Gureba Hastanesi Tabib-i sanisi), 103
Âli Paşa, 75
Alman, 31, 146
Almanya, 170
Amato (Dava Vekili), 102
Amerika 31, 37, 87, 90, 96, 122, 173
Anadolu, 1, 5, 6, 25
Anadolu Bankası, 23
Anadolu Ecza ve Baharat Deposu, 12
Ancanoz, 137, 143
Ancel, Azra (Doktor), 26
Anduflu, 137, 143, 144
Antalya, 134, 139, 141, 143
Antalya Körfezi, 5
Arabyan Efendi, 151
Arasta, 15
Arbgözü, 153
Arjantin, 96
Arditi, Liyaho (Dava Vekili), 153
Arif Hikmet (Doktor), 78
Arkiropulo (Kimyager Bakteriyolog), 19
Artin (Vilayet baytar müfettişi), 94
Asansör, 21, 74
Asya-yı , Osmanî, 5, 6

Asya-yı Sugra, 5, 87
Aşnayan, Diran (Dava Vekili),
141
Atmoşeile Biraderler, 170
Avcılar, 137
Avlonya, 137, 143, 144
Avrupa, 1, 11, 13, 22, 46, 53, 55, 73,
87, 88, 103, 173, 178, 179
Avrupalı, 1, 2, 28, 44, 73
Avusturya-Macaristan, 36, 170
Avusturyalı, 31
Aydın Birahanesi, 167
Aydın Demiryolu, 11, 24, 59, 73,
88, 112, 116, 120, 127, 138
Aydın Kazası, 8, 10, 77, 86, 88, 147
Aydın Sancağı, 8, 9, 10, 25
Aydın Vilayeti, 2, 8, 14, 96, 152,
171
Ayakaterina Caddesi, 38
Ayas, 137, 143
Ayaseranda, 135, 139, 143, 144
Ayasluğ, 158, 160
Ayayorgi, 15, 152, 169
Ayazmend, 137
Aynaroz, 135, 139, 143, 144
Ayvalık, 135, 139, 143, 144
Aziz (Nefaset Lokantası
idarecisi), 119

B

Baba Dağı, 6
Baha (İdhalat Gümrüğü
Müdürü), 17
Baha (Jandarma Alay
Kumandanı), 8

Baharyan, Artin (Dava Vekili),
112
Bahribaba, 70
Bahtiyar (Tabip), 15
Bakırcıyan Ferhanesi, 145
Bakır Çayı, 6, 7
Baladur, Jul J., 131
Baladur, Şarl B. 130
Balkan Muharebesi, 25
Bandırma, 137,
Barbaresko Han, 168, 171
Barga, 137
Barkef (Aydın Vilayeti Maden
ser-mühendisi), 102, 157
Barry Kardeşler, 156
Bartın, 137, 143, 144
Barut Hanı, 38
Basmahane, 19, 67, 73
Basra, 137, 143
Başdurak, 15, 42, 67, 129
Bayındır, 9, 77
Bayraklı, 52
Behram, 137, 143, 144
Belçikalılar, 31, 72
Belek, 9
Bella Viste, 10
Belom, Liyonel, 140
Bekir Behlül (Baro Reisi), 76, 92
Bergama, 9, 77, 78, 86
Bergama Harabeleri, 160, 161
Berlin, 63
Beştepeler, 10
Beyler Sokağı, 21
Beyrut, 134, 143, 144

Biga, 143, 144
Bingazi, 134, 139, 143, 144
Bitpazarı, 12, 177
Bodrum, 134, 143, 144
Bornova, 21, 46, 58, 73
Bozdağ, 6, 7
Bozdoğan, 10, 77
Buca, 7, 21, 46, 48, 73, 86, 104
Buldan, 10, 77, 87, 147
Bulgar, 25
Bulgaristan, 33
Burhaniye, 134, 139, 143, 144
Burunova, bkz. Bornova
Bülbül Dağları, 160
Büyük Anadolu Avrupa
Komisyonculuk Mağazası,
40
Büyük Anadolu ve Ecza Deposu,
177
Büyük Menderes, 6
Büyük Vezir Hanı, 46

C

Carrer, Henri N., 174
Cavid Bey Salnamesi, 25
Celal Paşa, 75
Cemal Paşa, 78
Cemil (Tabip), 21
Cevad Sami, 2, 34
Cevdet, (Vilayet Umumi Meclisi
Manisa azası), 78
Ceviz Dağı, 6
Cidde, 134, 139, 143, 144
Corci Bobli (Dava Vekili), 13
Coya Hanı, 38, 65, 146

Cuma Dağı, 6

Ç

Çal, 10, 77
Çalgıcıbaşı, 38
Çandarlı, 137, 139
Çardak, 137
Çatalzeytin, 137
Çayırılıbağçe, 67
Çeşme, 5, 9, 77, 135, 139, 143, 144
Çetmeler, 137
Çikudya Mahallesi, 38
Çine Kazası, 10, 77
Çuha Bedesteni, 96, 138

D

Dadya, 137
Dahiliye Nezareti, 39
Dalaman, 7
Danimarka, 31
Danob Kumpanyası, 36
Danon, Nesim (Hahambaşı), 106
Dedeagaç, 134, 139, 144
Değirmendağı, 20
Demirci, 9, 10, 151
Demirci Dağı, 6
Demosten (Dava Vekili), 119
Denizli Kazası, 10, 77, 78, 86
Denizli Sancağı, 8, 9, 10, 25
Derne, 135, 139, 143, 144
Dersaadet, 10, 14, 36, 134, 139,
141, 143
Didim, 159
Dikili, 135, 139, 144

Donanma-yı Osmanî Muavenet-i
Milliye Cemiyeti, 151

Draç, 135, 139, 144

Duyun-ı Umumiye Müdürüyeti,
11

E

Ecnebi, 25, 30, 31, 35, 43, 44, 45,
54, 87

Edhem (Tahsilat müfettişi), 128

Edhem, Hacı Hasanzade (Tabip),
10

Edhem, Taşlızade (Doktor), 82

Edib, Kadızade, 40

Edremid, 134, 139, 143, 144

Etkinlik, 137

Emin Bey, 56

Emin Paşa, 74, 76

Emin Süreyya (Dava Vekili), 92

Emin Zeki (Dava Vekili), 100

Emlak, 9

Emrud-abad, 137

Ereğli, 137

Erikson Fabrikaları, 104

Ermeniler, 25, 28, 29, 33, 34, 35, 38,
39, 85

Ernest Bon İdarehanesi, 175

Esad Paşa, 75

Eseyan (Dava Vekili), 134

Estrago, Yosef, 76

Eşme, 9, 78, 82

Eşref Paşa, 56, 57

Eşrefpaşa, 18, 38, 67

Eyüb Efendi, 78

F

Fahri (Vilayet Umumi Meclisi
Ödemiş azası), 77

Fahri (Vilayet Umumi Meclisi
Kula azası, 7, 78

Faik Bey, 74, 75

Fasulye Caddesi, 15, 67, 104, 130,
131

Ferid Paşa, 75

Ferruh (Katib-i Âdl), 22

Filipoçi, J.Y., 168

Finike, 134, 141, 145

Flemenk, 31

Foçateyn, 9, 77, 78, 135, 139, 145

Forbes, 45, 73

Franko, Gad, (Dava Vekili), 60

Fransa, 171

Fransız, 2, 31, 87, 166

Frengi Hastahenesi, 79, 82

Frenk Mahallesi, 15, 42, 46, 51,
144, 150, 167, 168

Fuad (Vilayet Umumi Meclisi
Bergama azası), 77

Fuad (Vilayet Muhasebe
mümeyyizi), 114

G

Galata, 14

Galib Bey, 75

Garbi Karaağaç, 10, 78

Gaz Kumpanyası, 19, 21

Gaziemir, 88, 89

Gediz Nehri, 6

Gelendire, 134

Gelibolu, 134, 141, 145

Geryos Dağı, 7
Geyikli, 137, 141, 145
Giresun, 137, 141, 145, 143
Girit, 134, 139, 141, 143,
Giudici, François, 146
Glob, 146
Gölmarmara, 7
Gökabad, 134, 141, 145
Gördes, 147, 151
Göztepe, 13, 15, 18, 19, 27, 58, 70
Grenye, J.B. (Diş Tabibi), 109, 150
Gureba Hastanesi, 76, 78, 82
Gülbağçe, 135, 141, 145
Güllük, 134, 141, 145
Gümrük, 10, 11, 19, 24
Gümüldür, 149
Güre, 151

H

Hacı İsmail, 77
Hacı İstam Sokağı, 46, 125, 150
Hacı İstilyo Mahallesi, 38
Hacı Mümtaz, 77
Hacı Naşit Paşa, 75, 76
Hadkinson, James, 157
Hafız Ali, 76
Halep, 87
Hakkı (Dava Vekili), 113
Hakkı Paşa, 75
Halıköy, 151
Halid (Dava Vekili), 76
Halid (Vilayet Umumi Meclisi
Manisa azası), 78
Halid (mümeyyiz), 61

Halil (Bidayet Ceza Reisi), 137
Halil (Tacir), 76
Halil Rifat Paşa, 75, 76
Haliliye Caddesi, 38
Halkapınar, 7, 11, 52, 53, 58, 60, 86
Halkapınar suyu, 48, 49
Hamdi Paşa, 74, 75
Hamid Sancağı, 5
Harbiye Nezareti, 96
Harenc (Göztepe Tramvayı
Direktörü), 35
Hasan, (Vilayet Umumi meclisi
Kuşadası azası), 77
Hasan (Vilayet Umumi Meclisi
Söke azası), 77
Hasan Fehmi Paşa, 75, 76
Hasan Sırrı, 77
Hasan Tahsin, 77
Haydar Rüşdü (Anadolu,
Gazetesi, müdür-i mesul ve
muharriri), 35
Hayfa, 139, 153, 144
Herek, 37
Herkit Adası, 135, 141, 146
Hıristiyan, 28, 33
Hicaz Demiryolu idaresi, 96
Hierapolis, 161
Hisar Camii, 17, 38
Hikmet (Karaburun Kaymakamı),
116
Honaz, 10
Horafa, S., 169
Honşer Ferhanesi, 122
Hrisostomos (İzmir Metropolitidi),
148

Hurşid Paşa, 75
Hüdaverdigar Vilayeti, 5, 6, 9, 10,
14
Hükümet Caddesi, 54
Hüseyin Avni Paşa, 74, 75
Hüseyin (Orman Muamelat
Müdürü), 132
Hüseyin Cemal (Eczacı), 26
Hüseyin, Kulalı Cihanzade, 98
Hüseyin Hüsnü, 2
Hüseyin Nesimi (Dava Vekili),
135
Hüseyin Rıfat, 2, 3
Hüseyin Rıza Paşa, 75
Hüsnü (Emlak-ı Emiriye
Müdürü), 127
Hüsnü (İstinaf Müdde-i
Umumisi), 7

I

İldırı, 135
Ilıca, 137
İrgat Pazarı, 21
İstraton, 137

İ

İbrahim (Orman müfettişi), 143
İbrahim Edhem (Dava Vekili), 95
İbrahim Refik, Kadızade (Dava
Vekili), 8, 77
İdare-i Vilayet Kanunu, 74
İhtiyat-ı Milli Hayat Sigorta
Osmanlı Anonim Şirketi, 67
İkar Biraderler, 144
İkiçeşmelik, 18, 167

İkiçeşmelik Eczanesi, 26
İkinci Kordon, 13, 15, 19, 22, 122,
173
İmam Sokağı, 178
İnceyan, Mateos (İzmir, Ermeni
Murahhası), 111
İncir Sendikası, 11
İncirli Adası, 135, 141, 143, 144
İneabad, 10
İnebolu, 134, 139, 141, 143
İngiliz, 31, 36, 73, 142, 146, 166
İngiltere, 37, 96, 169
İnoz, 137, 143
İplikciyan, İsteban, 169
İpsara Adası, 135, 143, 144
İraklı (dava Vekili), 116
İranlı, 31
İskenderun, 134, 139, 141, 143
İslam, 25, 28, 29, 33, 34, 35, 38, 52,
54, 59, 85
İsmail (Vilayet Umumi Meclisi
Sarayköy azası), 77
İsmail Hakkı (Doktor), 26
İsmail Paşa, 74
İsmail Salih (Dava Vekili), 95
İsmail Sıdkı (İzmir Eski Mebusu),
126
İsmail Kaptan (Bahariye
Mühendisi), 57
İsporting Kulüp, 22
İspitalya Adası, 143
İstanbul Evkaf Müdüriyeti, 50
İstanköy Adası, 135, 139, 141, 144
İsveçli, 31
İsviçre, 155

İşbitiren İdaresi, 54, 69
İşkodra, 134, 139
İtalya, 96, 138
İtalyan, 3031
İttihat ve Terakki Cemiyeti, 21
İttihat ve Terakki Kulübü, 17
İzmid, 137, 139, 143, 144
İzmir Belediyesi, 13, 22, 24, 38-68,
İzmir Körfezi, 7, 10
İzmir Palas Oteli, 68
İzmir Sancağı, 9, 10, 25
İzmir Ticaret ve Sanayi Borsası ve
Dahili Nizamnamesi, 92-103
İzmir Tiyatrosu, 49

J

Japonlar, 66
Japonya, 96
Jagrafos (Fotoğrafçı),

K

Kaçaronas, Mihail (Dava Vekili),
108
Kaçaronas, Panayot (Dava
Vekili), 108
Kalef, Gabriel (Dava Vekili), 105
Kale-i Sultaniye, 134, 141, 145
Kalgaz, 141
Kalkan, 137
Kamil (Vilayet Mektupçusu), 56
Kamil Paşa, 75
Kanada, 96
Karaağaç, 134, 141, 145
Karabiber (Umur-ı Ecnebiye
Müdürü), 9

Karabiga, 137
Karaburun, 9, 77, 135, 141, 145,
149
Karacasu, 10, 147
Karaçalı, 137
Karahisar-ı Sahib, 5
Karahit, 10
Karakoş Efendi, 85, 86
Karataş, 13, 18, 64, 70
Karakuyu Kabristanı, 48
Karantina, 13, 15, 18, 38, 67, 70
Karesi, 5, 9,
Karşıyaka, 13, 15, 18, 19, 26, 16, 67,
68, 71, 73, 86, 153
Karşıyaka Tramvayları, 72
Karşıyaka Belediyesi, 73
Karyot Adası, 135, 141, 145
Kasaba, 9, 78
Kasaba Demiryolu, 24, 61, 73, 111,
114, 117, 123
Kasendira, 141
Kaşora adası, 141
Kaydafa Kalesi, 10 99
Katipzade, 67
Katolik, 28, 29
Katrina, 137
Kavala, 134, 141, 145
Kazım Haydar (Doktor), 26
Kazım Nuri, 77
Kazım Paşa, 75
Kemal Bey, 75
Kemal (Defterdar), 74
Kemer Caddesi, 18, 38
Kemer Köprüsü, 70

Kemeraltı , 15, 38, 42
Kemeraltı Camii, 17
Kerpe Adası, 135, 141, 145
Kestane Pazarı Camii, 17
Keşişyan Matbaası, 178
Kırkağaç, 9
Kızılçullu, 15, 55
Kızlarağası Hanı, 66
Kilise, 137, 141
Kirkor (Ticaret Mahkemesi Reisi),
132
Kocadağlar, 7
Koçak Dağı, 6
Kokaryalı, 13, 15, 18, 70, 73
Kolonya, 174
Kominos (Dış Tabibi), 48
Konya Vilayeti, 5, 6, 10, 14, 96
Kordon, 11, 15, 18, 19, 21, 36, 42
Kordon Tramvayı, 70
Kozlu, 137
Körfez Vapurları, 71, 72, 73
Kösten Adası, 135, 145
Köşk, 10
Köyceğiz, 7, 137, 141
Kramer Halefleri, 21
Kula, 9, 78
Kula Dağı, 6
Kuşadası, 9, 77, 86, 141, 145, 147
Kuşadası Körfezi, 7, 135
Küçük Merderes, 6, 7
Küçük Vezir Hanı, 46
Kütahya, 5
Kütüphane-i Milli, 21
Kütüphane-i Milli Sineması, 21

L

Lamartin, 15
Latin, 25, 29
Latmos Dağı, 6
Lazkiye, 137, 141
Leftehor, 137
Leonida (Eczahane-i Osmanî
sahibi), 105
Leroz Adası, 135
Lezboz Adası, 146
Limnoz Adası, 135, 141, 145
Liverpool, 146
Londra, 142, 146, 169, 174

M

Macar Anonim Banka ve Ticaret
Şirketi, 36
Madras Dağı, 5
Mahmudiye, 67
Mahmut Muhtar Paşa, 57, 63, 75
Magdeburger, 146
Maklarn Kumpanyası, 36
Mak Vit Mağazası, 122
Manchester, 37, 169
Mandalya Körfezi, 7
Manisa, 6, 9, 78, 86
Mannheim, 174
Marmara, 137, 146
Marmara Gölü, 7
Marmaris, 141, 146
Marşilya, 15
Matbaa-ı Vilayet, 78
Mecidiye, 67
Mehmed (Vilayet Umumi Meclisi

Nazilli azası), 77
Mehmed (Vilayet Umumi Meclisi
Tavas azası), 77
Mehmed (Şark Kütüphanesi
sahibi), 135
Mehmed Ali (Diş Tabibi), 146
Mehmed Fevzi, Kırşehirli, 54, 69
Mehmed Hilmi, Evliyazade, 39,
57
Mehmed Lütfü, 129
Mehmed Sezai (İdhalat İhracat
komisyuncusu), 150
Meis Adası, 135, 141, 146
Mekri, 7, 134, 141, 146
Mekteb-i Sanayi, 81
Meles, 7
Memalik-i Osmaniye, 13, 25, 36,
37
Menemen, 9, 77
Menteşe, 8, 9, 10, 154
Mersin, 134, 141, 146
Mersinli, 52, 58
Mescidli, 149
Meserret Otel, 38
Meyhane Boğazı, 15, 150
Mısır, 134, 139, 141, 143,
Midilli Adası, 5, 135, 146
Milas, 7
Milet Harabeleri, 6, 158
Milli İhtiyat Osmanlı Hayat
Sigorta Şirketi, 14
Misir Kumpanyası, 22
Moraitis Eczahanesi, 51
Monreo, 87
Montagne de la Neige, 6

Morakyan, Misak, 78
Muğla, 6, 7, 25
Musevi, 25, 28, 29, 33, 34, 35, 38,
59, 85
Mustafa (Vilayet Umumi Meclisi
Bergama azası), 77
Mustafa (Vilayet Umumi Meclisi
Tire azası), 77
Mustafa Asım, (vilayet Umumi
Meclisi Çine azası), 77
Mustafa Enver (Gureba-i
Müslimin Hastahanesi
Ser-tabibi), 6
Mustafa Mesud, 78
Mustafa, Numanzade (Manisa
Mebusu), 30
Mustafa Tarhan, 65

N

Nadir (Nafia Ser-mühendisi), 101
Naim (İzmir Palas Otel, sahibi),
68
Naim (Türkiye Otel, sahibi), 29
Narlı, 137
Nazım (Umur-ı Nafia Komiseri),
113
Nazım Paşa, 75
Nazif Paşa, 75
Nazilli, 10, 77
Nazmi (Doktor), 133
Nazret Hilmi (Dava Vekili), 9
Nedim (Nazilli Kaymakamı), 134
Nevsal-ı İktisad, 28
Nif, 9, 40, 77, 147
Nikolaki, Çürükoğlu, 78
Norveçya, 176

Nuri (Aşar Nazın), 74
Nuri (Aydın Jandarma Taburu
Kumandanı), 97
Nuri (İstinaf Müdde-i Umumi
Muavini), 112

O

Odun Pazarı, 15, 172
Onnik İhsan (İzmir Mebusu), 11
Ordu, 137, 141, 143, 144
Osman (Vilayet Umumi Meclisi
Çal azası), 77
Osman Ağa suyu, 47, 48, 49, 52
Osmanlı, 1, 35, 67, 88, 90, 91, 92,
98, 176
Osmanlı Bankası, 14, 67

Ö

Ödemiş , 9, 76, 77, 84, 86, 87, 149,
151, 154
Ömer Lütfü (Eczacı), 12

P

Palamut, 9
Paralı Köprü, 67
Paris, 5, 10, 138, 169 174, 175
Paradiso, 73
Paraskevaidis, Vasil, 176
Parmakkapı, 15
Pasaport, 11
Paşadurak Camii, 17
Pate Sineması, 21
Patnoz Adası, 135, 139, 143
Panedos, 137
Pertev (Dava Vekili), 137
Pertev Paşa (Dördüncü Kolordu

Kumandanı), 5

Peştemalcılar, 67, 178
Peştemalcıoğlu Ferhanesi, 167
Platamon, 137
Portekizli, 31
Preveze, 135, 143, 145
Priyen, 159, 162
Protestan, 28, 29
Provans Kumanyası, 65
Punta, 11, 13, 18, 38, 59, 60, 88

R

Ragıp (Polis Müdürüyeti
Başkatibi), 107
Rahmi (Vali), 74, 75, 76
Rahmi (Encümen-i Vilayet azası),
10, 77
Raşid, (İttihat ve Terakki Cemiyeti
İzmir Murahhası), 101
Rauf Paşa, 75
Refik, Evliyazade (Belediye
Reisi), 5, 38, 39
Refik, Sahlebcizade, 40
Reneci, 87
Reşid, 75
Rıfat, Kâğıtcızade (Dava Vekili),
11
Rıfat (Vilayet Umumi Meclisi
Menemen azası), 77
Rıhtım Tramvay Şirketi, 11
Rıza, Şerif Efendizade, 76
Rize, 139
Rodos Adası, 5, 135, 139, 144
Romalılar, 161
Romanya, 55

Romanyalı, 31
Romyan, Mihrah, 96
Rum, 25, 28, 29, 33, 34, 35, 38, 59,
85
Rumeli, 25, 30, 31
Rum Hastahanesi, 53
Rus, 31
Rusya, 55, 96, 137, 138
Rüsumat Başmüdüriyeti, 11

S

Sabri (Vilayet Umumi Meclisi
Seferihisar azası), 77
Sabri Paşa, 74, 75
Sadeddin (Demirci Kaymakamı),
117
Sadık (Vilayet Umumi Meclisi
Bayandır azası), 77
Sadık (Vilayet Umumi Meclisi
Nazilli azası), 77
Sadık Paşa, 74
Sadık, Uşakizade, 71
Said (Dava Vekili), 97
Said, Mansurizade, 126
Sakız, 5, 135, 139, 145
Salebcizade, Camii, 17
Salihli, 9, 78, 153
Salim (Vilayet Umumi Meclisi
Garbi Karaağaç azası), 78
Saman İskelesi, 173
Samsun, 134, 139, 145
Samsun Dağı, 7
Sarı Çay, 6, 7
Saruhan, 8, 9, 10, 25
Sarayköy, 10, 77

Seferihisar, 9, 77, 147, 151
Selanik, 74, 134, 139, 145
Selim (Dava Vekili), 31
Semadirek Adası, 135, 139, 145
Sermet Paşa, 74
Seydiköy, 7, 9, 21, 46, 86, 88, 93,
149
Seydiköy Belediyesi, 85
Seydiköy Ziraat Mektebi, 88-92,
93
Sika, 137
Silifke, 134, 139, 145
Simionoğlu (İzmir Mebusu), 100
Simonyan, Mesrub, 76
Sinop, 137, 139, 145
Sisam Adası, 135, 139, 145
Sokrat (Dava Vekili), 127
Solari, Alfons, 125
Soma, 9, 78
Söke, 10, 77, 147, 151
Sömbeki Adası, 135, 139, 145
Stassinopulo, S.A., 163
Stutgard, 146
Subuca, 10
Süleyman Ferid, (Eczacı), 39
Süreyya Paşa, 74

Ş

Şabhan Dağı, 6
Sadırvan Camii, 17
Şahab Sıdkı (Doktor Kimyager),
18
Şam, 87
Şark İngiliz Mağazaları, 166
Şark Merkez Eczahanesi, 176

Şavlaka, 10, 20
Şeftali Sokak, 152
Şekib, Tokadizade, 157
Şemseddin (Mekteb-i Sultani
Müdürü), 118
Şikago,
Şirket-i Hayriye, 138
Şişeciler İçü, 38, 65, 145

T

Tahtalı Çay, 6, 7
Tariha, Alber (Dava Vekili), 123
Taşçoğlu (Doktor), 15, 27
Taşoz Adası, 135
Tavas, 10, 77, 147
Teke, 5
Tefurdağı, 137, 139, 143, 144
Temaşalık, 20
Temre, 137, 139, 144
Tepecik, 68
Tepeköy, 78
Tevfik (Defterdar-ı Vilayet), 115
Tevfik Paşa, 76, 78
Tevfik Paşa Oteli, 98
Tevfik ve Hüsnü Ticarethanesi,
172
Teyrenc, 160
Tilkilik, 67
Tire, 9, 77, 86, 147
Tirebolu, 137
Tissot, E., 168
Toma (Dava Vekili), 128
Tombaki, Emanuel, 145
Topalyan (Doktor), 94
Torbalı, 9, 151

Toros Dağları, 6
Trablusgarb, 30, 134, 139, 145
Trablusşam, 134, 139, 145
Trabzon, 134, 139, 145
Trieste, 170
Triyanda, 9
Tuzakoğlu (Tüccar), 117
Tuzla Burnu, 11
Türk, 19
Türk Gazetesi, 54
Türkiye Ecza ve Baharat Deposu,
139
Türkiye Oteli, 29

U

Ufa Gölü, 7
Urla, 9, 135, 139, 143, 144, 149, 151
Urla Yarımadası, 6
Uşak, 7, 104
Uzunca Yayla Dağı, 6

Ü

Üsküdar, 70

V

Vahan (Dava Vekili, sabık
mebus), 12
Vahan Smirna Kesyan, 138
Vasfi (İzmir İdadisi Müdürü), 111
Vefik (Göz Tabibi), 17
Veli (Vilayet Umumi Meclisi
Aydın azası, mebus), 77
Veliiyüddin Paşa, 74
Vezir suyu, 47, 48, 49, 52
Vitalis, 57

Vitel, Erik, 123
Voren Biraderler Mağazası, 104

Y

Yafa, 134, 141, 146
Yağcılar, 151
Yahudi Mezarlığı, 18, 124
Yamanlar Dağı, 6
Yapıcıoğlu, 20
Yemiş Çarşısı, 40
Yeni Kale, 18
Yeniköy, 137
Yunan, 31
Yunanistan, 138
Yund Dağı, 6, 9

Yusuf Han, 137
Yusuftede Mezarlığı, 99
Yusuf Rıza, (Vilayet Umumi
Meclisi Soma azası), 78
Yusuf Ziya (Vilayet Umumi
Meclisi Denizli azası), 77

Z

Zecchini, Pierre A., 156
Ziraat Bankası, 80
Ziya (Eherra Mağazası Müdürü),
114
Zonguldak, 137
Zürih, 152